

آکادمی
الف
مشاور

پیش بینی سوالات امتحان نهایی

درسنامه

نمونه سوال قطعی نهایی

هویت
اجتماعی

ویژه امتحانات
نهایی

۲۰ نهائیت با الف

مقدمه

سلام به تمامی عزیزان الف مشاور

توی مجموعه جزواتی که در اختیار دارید تیم تولید محتوای الف مشاور به همراه **دیپارتمان رتبه برترهای الف** تمام تلاششون رو کردن که با صرف کمترین زمان و بدون هیچ هزینه‌ای نمره‌ی **۲۰ امتحانات نهایی** رو برای شما به ارمغان بیارن.

جزواتی که در اختیارتونه به صورت کامل قراره تمامی دروس نهایی رو در **سه بخش مختلف** واستون جمعبندی و پیشبینی کنه!
بخش اول: شامل خلاصه‌ی درسنامه‌ی تمامی بخش‌های کتاب درسی به صورت کامل

بخش دوم: شامل مهم‌ترین و قوی‌ترین بانک سوالات امتحانات نهایی سال‌های اخیر

و بخش سوم: که مهم‌ترین بخشه پیشبینی اساتید الف مشاور از آزمون امتحان نهایی سال‌های قبل می باشد!

امید است که با مطالعه‌ی این جزوات به صورت **کامل** بتوانید به نمره‌ی کامل هر درس در **امتحانات نهایی** دست پیدا کنید!

اراتمند شما

اعضای بزرگترین تیم مشاوره‌ای کنکور ایران
گروه آموزشی الف مشاور

درباره ما

آکادمی تخصصی الف مشاور
بزرگترین موسسه مشاوره آموزشی کل کشور

با بیش از یک دهه فعالیت مشاوره‌ای و بالای
۱۰۰۰ رتبه‌ی دو و سه‌رقمی کنکور

ابداع کننده طرح مشترک روانشناسی و
مشاوره تحصیلی

با بیش از ۲۰۰ مشاور تحصیلی و ۵۰
روانشناس خبره

ما با دلسوزترین و در عین حال
کارآمدترین و حرفه‌ای ترین
مشاوره‌های کنکور ایران آرزوهاتون
رو به حقیقت پیوند خواهیم
زد!

دیپارتمان رتبه برترهای الف

کوروش کریمی
رتبه ۴۸ کنکور

۱۰

سعید عبدی
رتبه ۵۲ کنکور

۱۱

نگین حسینی
رتبه ۵۲ کنکور

۱۲

علی خدابخشی
رتبه ۵۸ کنکور

۱۳

امیر عرفان هریوندی
رتبه ۹۴ کنکور

۱۴

امیر ایزدی
رتبه ۱۵۷ کنکور

۱۵

ارشیا ارجمند
رتبه ۲۱۰ کنکور

۱۶

مهدی اسماعیلی
رتبه ۲۲۰ کنکور

۱۷

امیر صدرا اجرتی
رتبه ۲۶۱ کنکور

۱۸

احسان نعیمی خواه
رتبه ۵ کنکور

۱

امیر محمد مقامی
رتبه ۵ کنکور

۲

آرمین نشاطیان
رتبه ۶ کنکور

۳

سارینا غلامی
رتبه ۷ کنکور

۴

فاطمه زهرا ویسویی
رتبه ۱۰ کنکور

۵

شایان نجاری
رتبه ۱۱ کنکور

۶

امیر حسین علی بابایی
رتبه ۱۶ کنکور

۷

محمد علی میگوی
رتبه ۲۶ کنکور

۸

محمد علی افسرده
رتبه ۲۸ کنکور

۹

فهرست

هویت اجتماعی پایه دوازدهم
ویژه همه رشته ها

شماره صفحه	عنوان درس
۷	درس اول: کنش‌های ما
۳۱	درس دوم: پدیده‌های اجتماعی
۵۳	درس سوم: جامعه و فرهنگ (جهان اجتماعی)
۷۶	درس چهارم: ارزیابی فرهنگ‌ها
۹۷	درس پنجم: هویت
۱۲۶	درس ششم: بازتولید هویت اجتماعی
۱۶۴	درس هفتم: تحولات هویتی جامعه
۲۰۱	درس هشتم: بعد فرهنگی هویت ایران
۲۴۰	درس نهم: بعد سیاسی هویت ایران
۲۷۹	درس دهم: ابعاد جمعیتی و اقتصادی هویت ایران

هویت اجتماعی پایه دوازدهم

ویژه همه رشته ها

خلاصه درس، تشریح کامل همه سؤال‌های بانک تست و آزمون فصل به فصل

محتوای فایل

- تعداد کل سؤال‌های بانک تست در این نسخه، ۵۵۹ سوال است.
- پاسخ تشریحی و درسنامه کوتاه زیر هر سؤال قرار گرفته است.
- آزمون تمرینی و پاسخنامه برای هر درس اضافه شده است.

درس اول: کنش‌های ما

بخش اول: خلاصه درس

نقطه شروع درس

علوم اجتماعی برای توضیح زندگی انسان از مفهوم «کنش» آغاز می‌کند. کنش فعالیتی است که انسان آن را با آگاهی، اراده، معنا و هدف انجام می‌دهد؛ بنابراین هر حرکت بدنی یا واکنش طبیعی، کنش اجتماعی یا حتی کنش انسانی به معنای دقیق کلمه نیست. تفاوت اصلی انسان با سایر موجودات در این است که انسان می‌تواند درباره کار خود بداند، آن را انتخاب کند، برای آن هدف قرار دهد و معنایی در نظر بگیرد.

چهار ویژگی کنش

کنش انسان «آگاهانه» است، زیرا بدون شناخت و دانستن صورت نمی‌گیرد. این کنش «ارادی» است، چرا که کنشگر میان راه‌های مختلف دست به انتخاب می‌زند؛ نمونه پرکاربرد این ویژگی، «قرار گرفتن بر سر دوراهی» است. همچنین کنش انسان «هدفدار» است، زیرا برای رسیدن به مقصودی خاص انجام می‌شود؛ و در نهایت، «معنادار» است، زیرا دیگران تنها زمانی می‌توانند به کنشگر پاسخ مناسب بدهند که معنای کنش او را دریابند.

پیامدهای کنش

هر کنش پیامدهایی دارد. پیامدهای ارادی به اراده خود کنشگر یا اراده دیگران وابسته‌اند و خودشان نوعی کنش به شمار می‌آیند؛ مانند پاسخ دادن به سلام یا نمره دادن استاد. پیامدهای غیرارادی به اراده انسان وابسته نیستند و نتیجه طبیعی کنش‌اند؛ مانند عوض شدن هوای کلاس پس از باز کردن پنجره. پیامدهای ارادی احتمالی‌اند، اما پیامدهای غیرارادی قطعی دانسته می‌شوند.

جدول جمع‌بندی مفاهیم

مفهوم	توضیح
آگاهانه بودن	وابستگی کنش به آگاهی
ارادی بودن	انتخاب و تصمیم کنشگر
هدفدار بودن	انجام کنش برای رسیدن به مقصود

معنادار بودن	قابل فهم بودن کنش برای دیگران
پیامد ارادی	وابسته به اراده انسان و احتمالی
پیامد غیرارادی	نتیجه طبیعی کنش و قطعی

نکات پرتکرار و احتمالی امتحان نهایی

1. چهار ویژگی کنش و مثال‌های آن‌ها
2. تشخیص «قرار گرفتن بر سر دوراهی» به عنوان ارادی بودن
3. تفاوت پیامد ارادی و غیرارادی
4. قطعی بودن پیامد غیرارادی و احتمالی بودن پیامد ارادی

نمودار ذهنی فصل

کنش انسان ← آگاهی + اراده + هدف + معنا ← پیامدهای ارادی / پیامدهای غیرارادی

بخش دوم: تشریح کامل سؤال‌های بانک تست و امتحان نهایی

در این بخش، همه سؤال‌های موجود در بانک تست این درس به ترتیب آمده است، تعداد سؤال‌های این درس: ۴۶ مورد

سؤال ۱ (چهارگزینه‌ای): کدام مورد از ویژگی‌های کنش نیست؟

الف) آگاهانه

ب) ارادی

ج) غریزی

د) هدفدار

پاسخ:

گزینه ج، (غریزی) است.

سؤال ۲ (چهارگزینه‌ای): کدام مورد از ویژگی‌های کنش نیست؟

الف) آگاهانه

ب) ارادی

ج) انعطاف‌پذیر

د) هدفدار

پاسخ:

گزینه ج، (انعطاف پذیر) است.

سؤال ۳ (درست/نادرست) عبارت زیر را مشخص کنید:
فردی که از خطر میگریزد کنشی انجام نداده؛ زیرا عمل او از روی اضطرار است.

پاسخ:

جمله غلط است.

سؤال ۴ (چهارگزینه‌ای)
درس خواندن برای دستیابی به شغل و درآمد، به کدامیک از ویژگیهای کنش اشاره دارد؟

الف) معنادار بودن

ب) آگاهانه بودن

ج) ارادی بودن

د) هدفدار بودن

پاسخ:

گزینه د، (هدفدار بودن) است.

سؤال ۵ (درست/نادرست) عبارت زیر را مشخص کنید:

فردی که از خطر میگریزد کنشی انجام نداده؛ زیرا عمل او از روی اضطرار است.

پاسخ:

جمله غلط است.

سؤال ۶ (پرسش کوتاه/تشریحی)

دیگران در چه صورت میتوانند به کنشگر پاسخ مناسب دهند؟

پاسخ:

در صورتی که معنای کنش او را بیابند.

سؤال ۷ (پرسش کوتاه/تشریحی) عبارت زیر مربوط به کدامیک از ویژگی‌های کنش است؟

«قرار گرفتن بر سر دو راهی، یکی از ویژگی‌های کنش را نشان میدهد»

پاسخ:

(ارادی بودن کنش)

سؤال ۸ (پرسش کوتاه/تشریحی)

قرار گرفتن بر سر دو راهی، کدامیک از ویژگی‌های کنش را نشان میدهد؟

الف) آگاهانه

ب) ارادی

ج) هدفدار

د) معنادار

پاسخ:

گزینه ب، (ارادی) است.

سؤال ۹) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:

کنش‌ها ممکن است با اشتیاق یا از روی اضطرار انجام شوند، اما در هر حال .....

پاسخ:

ارادی هستند.

سؤال ۱۰ (پرسش کوتاه/تشریحی)

عبارت‌های زیر بیانگر کدام ویژگی کنش است؟

- وقتی برای اولین بار برای استفاده از یک کالای پیچیده به دفترچه راهنمای آن مراجعه می‌کنیم،

- قرار گرفتن بر سر دوراهی

الف) ارادی بودن - هدفدار بودن

ب) معنادار بودن - هدفدار بودن

ج) معنادار بودن - آگاهانه بودن

د) آگاهانه بودن - ارادی بودن

پاسخ:

گزینه د، (آگاهانه بودن - ارادی بودن) درست است.

سؤال ۱۱ (درست/نادرست) عبارت زیر را مشخص کنید:

کنش انسان همانند سایر مخلوقات معنادار است.

پاسخ:

جمله غلط است.

سؤال ۱۲

جمله‌های زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.

معلم در صورتی میتواند به خواسته دانش‌آموز پاسخ مناسب بدهد که ..... کنش او را بیابد.

پاسخ:

معنای

سؤال ۱۳ (پرسش کوتاه/تشریحی)

«مریم در خرید تبلت یا تلفن همراه تردید دارد»؛ این جمله نشانگر کدام ویژگی کنش است؟

پاسخ:

ارادی

سؤال ۱۴ (پرسش کوتاه/تشریحی)

هنگامی که از شما پرسیده میشود ، «چرا امتحان میدهید؟» پاسخ شما بیانگر کدام ویژگی کنش است؟

الف) آگاهانه

ب) ارادی

ج) هدفدار

د) معنادار

پاسخ:

گزینه ج، (هدفدار بودن) است.

سؤال ۱۵) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.

قرار گرفتن بر سر دوراهی، یکی از ویژگی‌های کنش را نشان میدهد. آن ویژگی،
..... بودن کنش است.

پاسخ:

ارادی

سؤال ۱۶ (پرسش کوتاه/تشریحی)

چرا پدیده‌های اجتماعی معنادارند؟

پاسخ:

پدیده‌های اجتماعی را انسانها در ارتباط با یکدیگر به وجود می‌آورند و چون افراد با آگاهی، اراده و هدف عمل میکنند، پدیده‌های اجتماعی معنا دارند.

سؤال ۱۷ (پرسش کوتاه/تشریحی)

سلام نظامی سرباز میهن به بارگاه ملکوتی امام رضا (ع)، به کدام یک از ویژگیهای کنش اشاره دارد؟

الف) آگاهانه

ب) ارادی

ج) معنادار

د) هدفدار

پاسخ:

گزینه ج، (معنادار) است.

سؤال ۱۸ (پرسش کوتاه/تشریحی)

عبارت‌های «قرار گرفتن بر سر دوراهی» و «سخن گفتن به زبان فرانسه» به ترتیب به کدام ویژگی کنش اشاره دارد؟
الف) معنادار - هدفدار
ب) ارادی - آگاهانه
ج) هدفدار - معنادار
د) آگاهانه - ارادی

پاسخ:

گزینه ب، (ارادی - آگاهانه) است.

سؤال ۱۹ (پرسش کوتاه/تشریحی)

درست و نادرست بودن عبارت زیر را مشخص کنید.
فعالیت انسان‌ها همانند سایر مخلوقات، کنش محسوب میشود.

پاسخ:

جمله نادرست است.

سؤال ۲۰) کلمه مناسب را از داخل کمانک (پرانتز) انتخاب کنید.

پیامدهای غیرارادی کنش، در مقایسه با پیامدهای ارادی کنش (احتمالی - قطعی) هستند.

پاسخ:

قطعی

سؤال ۲۱ (پرسش کوتاه/تشریحی)

عبارت‌های « چرا چنین کاری کردی؟ » و « قرار گرفتن بر سر دوراهی » به ترتیب اشاره به کدام ویژگی کنش دارند؟

الف) معنادار - آگاهانه

ب) هدفدار - آگاهانه

ج) هدفدار - ارادی

د) معنادار - ارادی

پاسخ:

گزینه سوم، (هدفدار- ارادی) است.

سؤال ۲۲) جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.

دیگران در صورتی میتوانند به کنشگر پاسخ مناسب بدهند که ..... کنش او را بیابند.

پاسخ:

معنای

سؤال ۲۳) (پرسش کوتاه/تشریحی)

به چه علت پرسش « چرا چنین کاری کردی؟ » را میتوان از هر کنشگری پرسید؟

پاسخ:

زیرا انسان فعالیت‌های خود را با قصد و هدف خاصی انجام میدهد.

سؤال ۲۴ (پرسش کوتاه/تشریحی)

«ناتوانی توریست ژاپنی در مکالمه به زبان فارسی» اشاره به کدامیک از ویژگیهای کنش دارد؟
الف) آگاهانه بودن
ب) ارادی بودن
ج) هدفدار بودن
د) معنادار بودن

پاسخ:

گزینه الف، (آگاهانه بودن) است.

سؤال ۲۵ (پرسش کوتاه/تشریحی)

تفاوت پیامدهای ارادی و غیرارادی کنش انسانی را بنویسید.

پاسخ:

پیامدهای ارادی؛ پیامدهایی هستند که به اراده انسان، یعنی خود کنشگر یا افراد دیگر وابسته‌اند. این دسته پیامدها خودشان کنش هستند و باید کنشگر آنها را انجام دهد. پیامدهای غیرارادی؛ پیامدهایی که به اراده انسان بستگی ندارد. این دسته از پیامدها کنش نیستند که لازم باشد کنشگری آنها را انجام دهد؛ بلکه نتیجه طبیعی کنش هستند.

سؤال ۲۶ (سؤالات چهارگزینه‌ای):

عوض شدن هوای کلاس، بعد از باز کردن پنجره، ..... کنش است.
الف) پیامد غیرارادی
ب) ویژگی آگاهانه بودن

(ج) پیامد ارادی
(د) ویژگی معنادار بودن

پاسخ:

گزینه الف، (پیامد غیرارادی) است.

سؤال ۲۷ (درست/نادرست) عبارت زیر را مشخص کنید.
پیامدهای غیرارادی کنش احتمالی هستند؛ یعنی ممکن است انجام بشوند یا نشوند.

پاسخ:

جمله غلط است. (پیامدهای غیرارادی کنش‌ها، قطعی و حتمی هستند؛ یعنی حتماً انجام میشوند).

سؤال ۲۸ (درست/نادرست) عبارت زیر را مشخص کنید:
کاهش روابط عاطفی میان اعضای خانواده، پیامد طبیعی استفاده افراطی از شبکه‌های مجازی است.

پاسخ:

صحیح است.

سؤال ۲۹) کدام گزینه صحیح است؟

- الف) کنش انسان‌ها همیشه بر اساس آگاهی صحیح صورت می‌گیرد.
ب) برخی آسیب‌های جسمانی و روانی، پیامد طبیعی استفاده افراطی از شبکه‌های مجازی است.
ج) انسان کنشها را با هدف خاصی انجام می‌دهد و همیشه به هدف میرسد.
د) پاکیزگی دست و صورت پیامد ارادی کنش وضو گرفتن است.

پاسخ:

گزینه ب، (برخی آسیب‌های جسمانی و روانی، پیامد طبیعی استفاده افراطی از شبکه‌های مجازی است) صحیح است.

سؤال ۳۰) پرسش کوتاه/تشریحی)

پیامدهای ارادی کنش را توضیح دهید.

پاسخ:

برخی از پیامدهای کنش به اراده انسان‌ها، یعنی خود کنشگر یا افراد دیگر، وابسته‌اند که به آنها پیامدهای ارادی می‌گویند. این دسته از پیامدها خودشان کنش هستند و باید کنشگری آنها را انجام دهد.

سؤال ۳۱) (درست/نادرست) عبارت زیر را مشخص کنید:

آسیب‌های تنفسی از پیامدهای غیرارادی مصرف دخانیات است.

پاسخ:

صحیح است.

سؤال ۳۲ (پرسش کوتاه/تشریحی)

کدامیک از پیامدهای کنش، احتمالی‌اند؟

پاسخ:

پیامدهای ارادی

سؤال ۳۳ (درست/نادرست) عبارت زیر را مشخص کنید:

برخی پیامدهای کنش، ارادی‌اند که این دسته پیامدها، خودشان کنش هستند.

پاسخ:

صحیح است.

سؤال ۳۴ (پرسش کوتاه/تشریحی)

یکی از پیامدهای غیرارادی « رعایت حیا » را نام ببرید.

پاسخ:

رضایت درونی، احساس آرامش، در امان ماندن از برخی آسیب‌های اجتماعی و...

سؤال ۳۵ (درست/نادرست) عبارت زیر را مشخص کنید.

«ورزشکار حرفه‌ای شدن»، پیامد غیرارادی ورزش کردن است.

پاسخ:

غلط است.

سؤال ۳۶ (درست/نادرست) عبارت زیر را مشخص کنید:
فردی سلام میکند؛ پاسخ دادن یا پاسخ ندادن او پیامد غیرارادی کنش او محسوب میشود.

پاسخ:

غلط است.

سؤال ۳۷ (درست/نادرست) عبارت زیر را مشخص کنید.
بسته شدن ناخودآگاه چشم در مواجهه با خطر، کنش فردی محسوب میشود.

پاسخ:

جمله غلط است.

سؤال ۳۸ (کدام گزینه در مورد پیامدهای ارادی و غیرارادی کنش صحیح است؟
الف) پیامدهای ارادی کنش، قطعی و حتمی‌اند اما پیامدهای غیرارادی کنش، احتمالی‌اند.
ب) پیامدهای ارادی، کنش نیستند بلکه نتیجه طبیعی کنش‌اند.
ج) عوض شدن هوای کلاس بعد از باز کردن پنجره، پیامد ارادی کنش است.
د) پیامدهای غیرارادی کنش قطعی هستند؛ یعنی حتماً انجام میشوند.

پاسخ:

گزینه د، (پیامد غیرارادی)

سؤال ۳۹ (پرسش کوتاه/تشریحی)

پیامدهای ارادی و غیرارادی کنش انسانی را با هم مقایسه کنید.

پاسخ:

- پیامدهای ارادی، خودشان کنش هستند و باید کنشگری آن را انجام دهد.
- به اراده انسانها، یعنی به خود کنشگر یا افراد دیگر، وابسته‌اند.
- احتمالی‌اند؛ یعنی ممکن است انجام بشوند یا نشوند.
- پیامدهای غیرارادی، کنش نیستند که لازم باشد کنشگری آنها را انجام دهد و به اراده انسانها بستگی ندارد.
- نتیجه طبیعی کنش‌اند.
- قطعی هستند؛ یعنی حتماً انجام میشوند.

سؤال ۴۰ (پرسش کوتاه/تشریحی)

چرا انسان‌ها از انجام برخی کنش‌ها خودداری میکنند؟

پاسخ:

به دلیل پیامدهای نامطلوبشان.

سؤال ۴۱ (پرسش کوتاه/تشریحی)

هر یک از عبارتهای زیر به کدام یک از پیامدهای کنش اشاره دارد؟
الف (نمره دادن استاد به پاسخ برگ امتحانی دانش‌آموز
ب) پاکیزگی دست و صورت پس از وضو گرفتن

پاسخ:

الف (پیامد ارادی

ب) پیامد غیرارادی

سؤال ۴۲ (پرسش کوتاه/تشریحی)

«مورد تشویق قرار گرفتن» کدام نوع از پیامدهای ارادی کنش «ورزش کردن» را نشان میدهد؟

پاسخ:

ارادی وابسته به اراده دیگری

سؤال ۴۳ (پرسش کوتاه/تشریحی)

«پاکیزه شدن صورت» و «پاسخ سلام» به ترتیب چه نوع پیامدهایی برای کنش‌های وضو گرفتن و سلام کردن هستند؟
الف) ارادی وابسته به کنشگر - غیرارادی
ب) ارادی وابسته به دیگری - غیرارادی
ج) غیرارادی - ارادی وابسته به دیگری
د) غیرارادی - ارادی وابسته به کنشگر

پاسخ:

گزینه ج، (غیرارادی - ارادی وابسته به دیگری)

سؤال ۴۴ (درست/نادرست) عبارت زیر را مشخص کنید.
پیامدهای غیرارادی کنش احتمالی هستند ولی پیامدهای ارادی کنش قطعی‌اند.

پاسخ:

نادرست است.

سؤال ۴۵ (کلمه‌ای مناسب را از داخل کمانک () انتخاب کنید.
پیامدهای (ارادی - غیرارادی) کنش نیستند که لازم باشد کنشگری آنها را انجام دهد.

پاسخ:

غیرارادی

سؤال ۴۶ (پرسش کوتاه/تشریحی)

«نمره دادن استاد به دانشجو»، کدامیک از انواع پیامدهای ارادی کنش، به حساب می‌آید؟

پاسخ:

پیامد ارادی وابسته به اراده دیگری

باکس تقلب

❖ ویژگی‌های اصلی کنش انسان

- آگاهانه
- ارادی
- هدفدار
- معنادار

❌ **غریزی و انعطاف‌پذیر جزو ویژگی‌های کنش نیستند.**

❖ راه تشخیص هر ویژگی

«دوراهی و انتخاب» ⇒ ارادی بودن
«چرا این کار را کردی؟» ⇒ هدفدار بودن
«فرانسوی حرف زدن» یا استفاده از دفترچه راهنما ⇒ آگاهانه بودن
پاسخ دیگران به عمل ما ⇒ معنادار بودن

❖ پیامد ارادی و غیرارادی

ارادی: وابسته به اراده انسان است و باید انجامش دهد.

غیرارادی: نتیجه طبیعی کنش است و لازم نیست فرد آن را انجام دهد.
قطعی یا احتمالی؟

پیامدهای ارادی = احتمالی (ممکن است انجام شوند یا نشوند).
پیامدهای غیرارادی = قطعی (حتماً رخ می‌دهند).

❖ نمونه‌های پرتکرار امتحانی

وضو گرفتن → پاک شدن صورت و دست = پیامد غیرارادی
ورزش کردن → تشویق شدن = پیامد ارادی وابسته به اراده دیگران
باز کردن پنجره → عوض شدن هوا = پیامد غیرارادی

❖ دام‌های امتحانی

کنش انسان همیشه غریزی نیست.
کنش ممکن است از روی اشتیاق یا اضطرار انجام شود، اما همچنان ارادی محسوب می‌شود.
پدیده‌های اجتماعی معنادارند چون انسان‌ها با آگاهی، اراده و هدف با هم ارتباط برقرار می‌کنند.

بخش سوم: آزمون طراحی شده از این درس

نام و نام خانوادگی ..... تاریخ ..... نمره ..... از ۲۰

سوالات درست/نادرست

(۱) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:

فردی که از خطر میگریزد کنشی انجام نداده؛ زیرا عمل او از روی اضطرار است.

(۲) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:

پیامدهای غیرارادی کنش احتمالی هستند؛ یعنی ممکن است انجام بشوند یا نشوند.

(۳) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:

کنش انسان همانند سایر مخلوقات معنادار است.

سؤالات جای خالی

۴) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:

کنش‌ها ممکن است با اشتیاق یا از روی اضطرار انجام شوند، اما در هر حال .....

۵) جمله‌های زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.

معلم در صورتی می‌تواند به خواسته دانش‌آموز پاسخ مناسب بدهد که ..... کنش او را بیابد.

۶) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.

قرار گرفتن بر سر دوراهی، یکی از ویژگی‌های کنش را نشان می‌دهد. آن ویژگی، ..... بودن کنش است.

۷) جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.

دیگران در صورتی می‌توانند به کنشگر پاسخ مناسب بدهند که ..... کنش او را بیابند.

سؤالات چهارگزینه‌ای

۸) گزینه مناسب را انتخاب کنید:

کدام مورد از ویژگی‌های کنش نیست؟

الف: آگاهانه

ب: ارادی

ج: غریزی

د: هدفدار

۹) گزینه درست را انتخاب کنید:

کدام مورد از ویژگی‌های کنش نیست؟

الف: آگاهانه

ب: ارادی

ج: انعطاف پذیر

د: هدفدار

۱۰) سوالات چهار گزینه‌ای:

- درس خواندن برای دستیابی به شغل و درآمد، به کدامیک از ویژگی‌های کنش اشاره دارد؟
الف) معنادار بودن
ب) آگاهانه بودن
ج) ارادی بودن
د) هدفدار بودن

۱۱) کلمه مناسب را از داخل کمانک (پرانتز) انتخاب کنید.
پیامدهای غیرارادی کنش، در مقایسه با پیامدهای ارادی کنش (احتمالی - قطعی) هستند.

سوالات پرسش کوتاه/تشریحی

۱۲) دیگران در چه صورت میتوانند به کنشگر پاسخ مناسب دهند؟
۱۳) «قرار گرفتن بر سر دو راهی، یکی از ویژگی‌های کنش را نشان میدهد». این عبارت مربوط به کدامیک از ویژگی‌های کنش است؟

۱۴) قرار گرفتن بر سر دوراهی، کدامیک از ویژگیهای کنش را نشان میدهد؟
الف) آگاهانه
ب) ارادی
ج) هدفدار
د) معنادار

۱۵) عبارتهای زیر بیانگر کدام ویژگی کنش است؟
- وقتی برای اولین بار برای استفاده از یک کالای پیچیده به دفترچه راهنمای آن مراجعه میکنیم،
- قرار گرفتن بر سر دوراهی

- الف) ارادی بودن - هدفدار بودن
ب) معنادار بودن - هدفدار بودن
ج) معنادار بودن - آگاهانه بودن
د) آگاهانه بودن - ارادی بودن

۱۶) عبارتهای «قرار گرفتن بر سر دوراهی» و «سخن گفتن به زبان فرانسه» به ترتیب به کدام ویژگی کنش اشاره دارد؟

- الف) معنادار - هدفدار
ب) ارادی - آگاهانه
ج) هدفدار - معنادار
د) آگاهانه - ارادی

پاسخنامه آزمون طراحی شده

شماره	پاسخ
۱	غلط
۲	غلط
۳	غلط - پیامدهای غیرارادی کنشها، قطعی و حتمی هستند؛ یعنی حتماً انجام میشوند.
۴	ارادی‌اند
۵	معنای
۶	ارادی

معنای	۷
ج (غریزی)	۸
انعطاف پذیر	۹
هدفدار بودن)	۱۰
قطعی	۱۱
در صورتی که معنای کنش او را بیابند.	۱۲
ارادی بودن کنش	۱۳
ارادی	۱۴
آگاهانه بودن - ارادی بودن	۱۵
ارادی - آگاهانه	۱۶

درس دوم: پدیده‌های اجتماعی

بخش اول: خلاصه درس

کنش اجتماعی

کنش اجتماعی کنشی است که در آن آگاهی و اراده کنشگر ناظر به دیگران و ویژگی‌ها یا اعمال آنان است. معیار اجتماعی بودن، حضور فیزیکی دیگران نیست؛ بلکه توجه داشتن کنشگر به دیگران است. از همین رو، انجام تکلیف در تنهایی می‌تواند اجتماعی باشد، چون ناظر به معلم است؛ اما خیال‌پردازی در کلاس، اگر بدون توجه به دیگران باشد، کنش اجتماعی نیست.

پدیده اجتماعی

خردترین پدیده اجتماعی، کنش اجتماعی است. سایر پدیده‌های اجتماعی مانند خانواده، بانک، مدرسه، هنجارها، ارزش‌ها و نمادها آثار و پیامدهای کنش‌های اجتماعی‌اند. پدیده‌های اجتماعی برخلاف پدیده‌های طبیعی، به سبب نقش انسان‌ها معنادارند و از ارتباط آگاهانه و ارادی انسان‌ها پدید می‌آیند.

ارزش، هنجار و نماد

ارزش اجتماعی از جنس هدف و مطلوب است؛ مانند عدالت، ثروت، احترام یا علم. هنجار اجتماعی شیوه معین انجام کنش برای رسیدن به ارزش‌هاست؛ مانند شیوه‌های احوال‌پرسی یا رعایت قوانین. نماد اجتماعی نشانه‌ای است که معنا را منتقل می‌کند؛ مانند پرچم، زبان و نشانه‌های قراردادی. این مفاهیم در سؤال‌های نهایی معمولاً به صورت تطبیقی یا جای خالی می‌آیند.

جدول جمع‌بندی مفاهیم

مفهوم	توضیح
کنش فردی	ناظر به دیگران نیست
کنش اجتماعی	ناظر به دیگران است
پدیده اجتماعی	آثار و پیامدهای کنش‌های اجتماعی

هدف و مقصود مطلوب	ارزش
شیوه معین کنش	هنجار
نشانه حامل معنا	نماد

نکات پرتکرار و احتمالی امتحان نهایی

- معیار اجتماعی بودن کنش: ناظر بودن به دیگران
- خردترین پدیده اجتماعی: کنش اجتماعی
- تشخیص ارزش، هنجار، نماد و پدیده اجتماعی
- معنادار بودن پدیده‌های اجتماعی

نمودار ذهنی فصل

کنش اجتماعی ← ناظر به دیگران ← پدیده اجتماعی ← ارزش / هنجار / نماد / نهاد

بخش دوم: تشریح کامل سؤال‌های بانک تست و امتحان نهایی

در این بخش، همه سؤال‌های موجود در بانک تست این درس به ترتیب آمده است. تعداد سؤال‌های این درس: ۴۳ مورد.

سؤال ۱) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.

خردترین پدیده اجتماعی که سایر پدیده‌های اجتماعی آثار و پیامدهای آن هستند را ..... می‌نامند.

پاسخ:

کنش اجتماعی

سؤال ۲) جاهای خالی را با عبارت مناسب پر کنید:

خردترین پدیده اجتماعی که سایر پدیده‌های اجتماعی آثار و پیامدهای آن هستند را ..... مینامند.

پاسخ:

کنش اجتماعی

سؤال ۳) (پرسش کوتاه/تشریحی)

خردترین پدیده اجتماعی چیست؟

پاسخ:

کنش اجتماعی

سؤال ۴) (درست/نادرست) عبارت زیر را مشخص کنید:

برخی کنش‌ها در حضور دیگران انجام نمیشوند اما اجتماعی‌اند.

پاسخ:

صحیح

سؤال ۵) (پرسش کوتاه/تشریحی)

آیا کنش‌هایی که در حضور دیگران ولی بدون توجه به آنها انجام میگیرند، کنش اجتماعی‌اند؟ با مثال توضیح دهید.

پاسخ:

خیر، فردی که در کلاس حضور دارد، ولی بی‌توجه به اطرافیان در ذهن خود رودخانه‌ای خروشان را تخیل میکند.

سؤال ۶) (درست/نادرست) عبارت زیر را مشخص کنید:
کنش اجتماعی فقط در حضور فیزیکی دیگران صورت میگیرد.

پاسخ:

جمله غلط است.

سؤال ۷) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
کنش‌هایی که در حضور دیگران ولی بدون توجه به آنها انجام میگیرند ،
.....نیستند.

پاسخ:

کنش اجتماعی

سؤال ۸) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.
برای شناخت عمیقتر ..... لازم است کمی بیشتر به واژه "دیگران" دقت کنید.

پاسخ:

کنش اجتماعی

سؤال ۹) (پرسش کوتاه/تشریحی)

دانش‌آموزی به تنهایی تکلیف مدرسه را انجام می‌دهد؛ آیا کنش او اجتماعی است؟ چرا؟

پاسخ:

بله، زیرا کنش اجتماعی او ناظر به دیگران (معلم) است.

سؤال ۱۰ (درست/نادرست) عبارت زیر را مشخص کنید.

برخی کنشها در حضور دیگران انجام نمیشود، اما اجتماعی‌اند.

پاسخ:

صحیح

سؤال ۱۱) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:

در کنش اجتماعی، اراده و آگاهی کنشگر ناظر به ..... و ویژگی‌ها و اعمال آنها است.

پاسخ:

دیگران

سؤال ۱۲) کلمه‌های مناسب را از داخل کمانک ( ) انتخاب کنید.

فردی که در حضور دیگران در ذهن خود دریایی موج را تخیل میکند، کنشی (فردی - اجتماعی) انجام داده است.

پاسخ:

فردی

سؤال ۱۳) (پرسش کوتاه/تشریحی) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

پدیده اجتماعی چیست؟

پاسخ :

به کنش اجتماعی و پیامدهای آن، پدیده‌های اجتماعی میگویند.

سؤال ۱۴) پرسش کوتاه/تشریحی

چرا بعضی مواقع افراد احساس میکنند پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی هستند؟

پاسخ :

پدیده‌های اجتماعی به مرور، از انسانهایی که آنها را به وجود آورده‌اند، مستقل میشوند و فرصتها و محدودیت‌هایی را برای کنش‌ها و زندگی انسانها ایجاد میکنند، این روند تا جایی ادامه پیدا میکند که افراد احساس میکنند «پدیده‌های اجتماعی» همانند «پدیده‌های طبیعی» هستند.

سؤال ۱۵) جاهای خالی را با عبارت مناسب پر کنید:

ارزشها و هنجارهای اجتماعی از طریق ..... تحقق مییابند.

پاسخ :

کنش‌های اجتماعی

سؤال ۱۶) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:

ارزشها و هنجارهای اجتماعی آثار و پیامد ..... هستند.

پاسخ :

کنش اجتماعی

سؤال ۱۷) پرسش کوتاه/تشریحی

افراد چگونه میتوانند موجب تداوم و استمرار ارزشها و هنجارها شوند؟

پاسخ :

با عمل کردن بر اساس آنها

سؤال ۱۸) کدام گزینه به تفاوت ارزشهای اجتماعی و هنجاری اجتماعی اشاره دارد؟

الف) هنجارها از جنس هدف و مقصود هستند و ارزشها از جنس وسیله و راه رسیدن به اهداف

ب) ارزشها شیوه انجام کنشهای اجتماعی هستند و هنجارها پدیدههای مطلوب که مورد توجه و پذیرشاند.

ج) ارزشها از جنس هدف و مقصود هستند و هنجارها از جنس وسیله و راه رسیدن به ارزشها

د) هنجارها و ارزشها از طریق کنش اجتماعی تحقق مییابند، اما راه رسیدن به اهداف نیستند.

پاسخ :

گزینه ج، ارزشها از جنس هدف و مقصود هستند و هنجارها از جنس وسیله و راه رسیدن به ارزشها

سؤال ۱۹) پرسش کوتاه/تشریحی

«شیوة انجام کنش اجتماعی که مورد قبل افراد جامعه قرار گرفته است .....» نام دارد.

الف) هنجار اجتماعی

ب) پدیده‌های اجتماعی

پ) ارزش اجتماعی

ت) کنترل اجتماعی

پاسخ :

الف) هنجار اجتماعی

سؤال ۲۰) پرسش کوتاه/تشریحی

ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی از چه طریق تحقق می‌یابند؟

پاسخ :

کنش‌های اجتماعی

سؤال ۲۱) کدام گزینه درمورد ارزشها و هنجارها صحیح نیست؟

الف) ارزشها و هنجارها از طریق کنش اجتماعی تحقق می‌یابند.

ب) عدالت و امنیت ارزش‌اند و احوالپرسی از دیگران هنجار است.

(ج) افراد با عمل کردن به ارزش‌ها و هنجارها موجب تداوم و گسترش آنها میشوند.
(د) هنجار اجتماعی، شیوه انجام کنش اجتماعی است و ارزش‌ها از جنس وسیله‌اند.

پاسخ :

گزینه د، هنجار اجتماعی، شیوه انجام کنش اجتماعی است و ارزش‌ها از جنس وسیله‌اند.

سؤال ۲۲) پرسش کوتاه/تشریحی

خردترین پدیده اجتماعی چیست؟

پاسخ :

کنش اجتماعی

سؤال ۲۳) درست/نادرست عبارت زیر را مشخص کنید:

افراد با عمل کردن بر اساس ارزش‌ها و هنجارها، موجب تداوم و استمرار آنها میشوند.

پاسخ :

صحیح است.

سؤال ۲۴) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:

شیوه انجام کنش اجتماعی، ..... است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است.

پاسخ :

هنجار اجتماعی

سؤال ۲۵) پرسش کوتاه

به کنش اجتماعی و پیامدهای آن چه میگویند؟

پاسخ :

پدیده اجتماعی

سؤال ۲۶) جمله زیر را با کلمه مناسب کامل کنید.
دانشگاه، بانک، نمادها و ارزشها نمونه‌هایی از ..... هستند.

پاسخ :

پدیده‌های اجتماعی

سؤال ۲۷) کدام گزینه صحیح است؟

- الف) پدیده‌های اجتماعی به مرور از انسانهایی که آنها را به وجود آورده‌اند، مستقل میشوند.
- ب) پدیده‌های طبیعی را انسانها در ارتباط با یکدیگر به وجود می‌آوردند.
- ج) ارزشها، شیوة انجام کنش اجتماعی هستند.
- د) هنجارها از جنس هدف و مقصود هستند.

پاسخ :

گزینه الف، پدیده‌های اجتماعی به مرور از انسانهایی که آنها را به وجود آورده‌اند، مستقل میشوند.

سؤال ۲۸) درست/نادرست عبارت زیر را مشخص کنید:
ارزش‌ها و هنجارها از جنس هدف و مقصود هستند.

پاسخ :

غلط است.

سؤال ۲۹) پرسش کوتاه/تشریحی
برای ارزش « ثروت » یک هنجار بنویسید.

پاسخ :

تلاش و کوشش برای کسب حلال و فعالیت اقتصادی (صنعت، کشاورزی، خدمات)، کمک به نیازمندان و دادن وام قرض‌الحسنه، کارآفرینی و سرمایه‌گذاری‌های مفید و مشروع و ... .

سؤال ۳۰) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.
ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی از طریق ..... تحقق می‌یابند.

پاسخ :

کنش اجتماعی

سؤال ۳۱) پرسش کوتاه/تشریحی
چرا پدیده‌های اجتماعی معنا دارند؟

پاسخ :

پدیده‌های اجتماعی را انسانها در ارتباط با یکدیگر به وجود می‌آورند و چون افراد با آگاهی ، اراده و هدف عمل میکنند، پدیده‌های اجتماعی معنا دارند.

سؤال ۳۲) درست/نادرست عبارت زیر را مشخص کنید.
پدیده‌های اجتماعی، همانند پدیده‌های طبیعی نیستند، چون نتیجه کنش‌های انسان می‌باشند.

پاسخ:

درست است.

سؤال ۳۳) عبارت مناسب را از داخل کمانک ( ) انتخاب کنید.
از تمرکز افراطی والدین بر فرزندان، در خانواده‌های (چند فرزندی - تک فرزندی) کاسته میشود.

پاسخ:

چند فرزندی

سؤال ۳۴) پرسش کوتاه/تشریحی
با توجه به متن زیر، به سوالات پاسخ دهید.
«فردی به تنهایی و با صدای دلخواه در اتاق مطالعه میکند. حال اگر فرد دیگری وارد اتاق شود، مطالعه او به یک کنش اجتماعی تبدیل میشود.
چنین فردی برای رعایت حقوق دیگری، باید تا زمانی که او در اتاق حضور دارد، آرام مطالعه کند.»

سوال: یک نمونه « ارزش اجتماعی » را از متن پیدا کنید و بنویسید.

سوال: کدام قسمت متن، به « هنجار اجتماعی » اشاره دارد؟

پاسخ:

رعایت حقوق دیگری
آرام مطالعه کند.

سؤال ۳۵) پرسش کوتاه/تشریحی

چرا افراد احساس میکنند پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی هستند؟

پاسخ :

به دلیل اینکه پدیده‌های اجتماعی به مرور از انسانهایی که آنها را به وجود آورده‌اند، مستقل میشوند و فرصتها و محدودیتهایی را برای کنش‌ها و زندگی انسانها ایجاد میکنند.

سؤال ۳۶) عبارت مناسب را از داخل کمانک ( ) انتخاب کنید.

شیوة انجام کنش اجتماعی که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است (ارزش اجتماعی - هنجار اجتماعی)

پاسخ :

هنجار اجتماعی

سؤال ۳۷) درست/نادرست عبارت زیر را مشخص کنید.

در خانواده‌های چند فرزندی، والدین انتظار بالایی از فرزندان خود دارند.

پاسخ :

نادرست؛ در غالب خانواده‌های تک فرزند، والدین هم انتظار بالایی از فرزند خود دارند و هم حمایت و پشتیبانی زیادی از او به عمل می‌آورند.

سؤال ۳۸) جاهای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.
میزان تغییرات رشد جمعیتی هر کشور از طریق محاسبه میزان ..... در بازه‌های زمانی معین، ارزیابی میشود.

پاسخ :

رشد طبیعی جمعیت

سؤال ۳۹) درست/نادرست عبارت زیر را مشخص کنید.
چند فرزندی بودن اغلب خانواده‌ها، زمینه پویایی و بالندگی جامعه را فراهم میکند.

پاسخ :

درست است.

سؤال ۴۰) پرسش کوتاه/تشریحی

پدیده‌های اجتماعی و پدیده‌های طبیعی را براساس معیار « نقش انسان در پیدایش آنها » با یکدیگر مقایسه کنید.

پاسخ :

پدیده‌های اجتماعی را انسانها خلق میکنند (نتیجه کنش‌های افراد هستند). ولی پدیده‌های طبیعی را انسانها خلق نکرده‌اند.

سؤال ۴۱) پرسش کوتاه/تشریحی

کدامیک از موارد زیر از جمله پیامدهای خانواده‌های « چندفرزندی » نیست؟
الف) یادگیری بهتر ارتباط با دیگران
ب) درک تفاوت‌های کودکان

(ج) حمایت زیاد از کودک
(د) تنظیم انتظارات والدین

پاسخ :

گزینه ج، حمایت زیاد از کودک

سؤال (۴۲) تطبیقی

هر یک از عبارتهای ستون سمت راست با کدام مفهوم در ستون سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مفهوم اضافی است).

مفهوم	عبارت
(1) هنجار اجتماعی	الف) مدرسه، گروه دوستان و باورهای اجتماعی نمونه‌هایی از آن هستند.
(2) کنش اجتماعی	ب) پدیده‌های مطلوب و خواستنی هستند که مورد توجه و پذیرش‌اند.
(3) پدیده اجتماعی	ج) در آن اراده و آگاهی کنشگر ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آنهاست.
(4) کنترل اجتماعی	د) از جنس وسیله و راه رسیدن به اهداف هستند.
(5) ارزش اجتماعی	

پاسخ :

پاسخ گزینه الف، مورد سوم (پدیده اجتماعی) است.

پاسخ گزینه ب، مورد پنجم (ارزش اجتماعی) است.

پاسخ گزینه ج، مورد دوم (کنش اجتماعی) است.

پاسخ گزینه د، مورد اول (هنجار اجتماعی) است.

سؤال ۴۳) تطبیقی

هریک از عبارتهای ستون سمت راست، با کدامیک از مفاهیم ستون سمت چپ ارتباط دارد؟
(یک مورد از مفاهیم اضافه است).

عبارت	مفهوم
الف) در آن، اراده و آگاهی فرد، ناظر به دیگران، ویژگیها و اعمال آنها است.	۱) پدیده اجتماعی
ب) شیوههای معین احوالپرسی از دیگران در جوامع مختلف	۲) ارزش اجتماعی
پ) بانک، خانواده و نمادها نمونههایی از آن هستند.	۳) هنجار اجتماعی
ت) از جنس هدف و مقصود هستند	۴) کنترل اجتماعی
	۵) کنش اجتماعی

پاسخ:

پاسخ گزینه الف، مورد پنجم (کنش اجتماعی) است.

پاسخ گزینه ب، مورد سوم (هنجار اجتماعی) است.

پاسخ گزینه پ، مورد اول (پدیده اجتماعی) است.

پاسخ گزینه د، مورد دوم (ارزش اجتماعی) است.

باکس تقلب

۱. کوچکترین پدیده اجتماعی چیست؟
(کنش اجتماعی) یعنی کنشی که با توجه به دیگران انجام شود.

۲. چه زمانی یک کنش، اجتماعی است؟
لازم نیست دیگران حتماً حضور فیزیکی داشته باشند؛ همین که فرد هنگام انجام کار، دیگران را در نظر بگیرد، کنش اجتماعی است.

۳. ارزش و هنجار را قاطی نکن!
ارزش = هدف و مقصود (مثل عدالت، امنیت)
هنجار = راه رسیدن به ارزش (مثل رعایت قانون، احوال‌پرسی)

۴. هنجارهای اجتماعی چه هستند؟
شیوه انجام کنش اجتماعی که مورد قبول جامعه است.

۵. پدیده‌های اجتماعی چگونه به وجود می‌آیند؟
از کنش‌های اجتماعی افراد به وجود می‌آیند و با عمل مردم ادامه پیدا می‌کنند.

۶. فرق پدیده اجتماعی و طبیعی
پدیده اجتماعی ← ساخته انسان‌ها و نتیجه کنش‌های آن‌هاست.
پدیده طبیعی ← انسان آن را خلق نکرده است.

۷. حفظی یک خطی برای امتحان:
کنش اجتماعی → پدیده اجتماعی → ارزش (هدف) → هنجار (راه رسیدن به هدف)

نکته کلی: کلید پاسخ در این درس واژه «دیگران» است. کنش وقتی اجتماعی می‌شود که آگاهی و اراده کنشگر ناظر به دیگران باشد؛ نه صرفاً زمانی که دیگران حضور فیزیکی دارند.

بخش سوم: آزمون طراحی شده از این درس

نام و نام خانوادگی ..... تاریخ ..... نمره ..... از ۲۰

سوالات درست/نادرست

۱) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید: (سال: 1402)
برخی کنش‌ها در حضور دیگران انجام نمی‌شوند اما اجتماعی‌اند.

۲) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید: (سال: 1401)
کنش اجتماعی فقط در حضور فیزیکی دیگران صورت می‌گیرد.

۳) در عبارت‌های زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید. (سال: 1402)
برخی کنش‌ها در حضور دیگران انجام نمی‌شود، اما اجتماعی‌اند.

۴) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید: (سال 1400)
افراد با عمل کردن بر اساس ارزش‌ها و هنجارها، موجب تداوم و استمرار آنها می‌شوند.

سوالات جای خالی

۵) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید. (سال: 1398)
خردترین پدیده اجتماعی که سایر پدیده‌های اجتماعی آثار و پیامدهای آن هستند را .....
مینامند.

۶) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید. (سال: 1398)
خردترین پدیده اجتماعی که سایر پدیده‌های اجتماعی آثار و پیامدهای آن هستند را .....
مینامند.

۷) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید: (سال 1401)
کنش‌هایی که در حضور دیگران ولی بدون توجه به آنها انجام می‌گیرند، ..... نیستند.

۸) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید. (سال: 1402)
برای شناخت عمیقتر ..... لازم است کمی بیشتر به واژه "دیگران" دقت کنید.

سؤالات چهارگزینه‌ای

۹) کلمه‌های مناسب را از داخل کمانک ( ) انتخاب کنید. (سال: 1404)

فردی که در حضور دیگران در ذهن خود دریایی موج را تخیل میکند، کنشی (فردی - اجتماعی) انجام داده است.

۱۰) کدام گزینه به تفاوت ارزش‌های اجتماعی و هنجاری اجتماعی اشاره دارد؟

الف) هنجارها از جنس هدف و مقصود هستند و ارزش‌ها از جنس وسیله و راه رسیدن به اهداف

ب) ارزش‌ها شیوه انجام کنش‌های اجتماعی هستند و هنجارها پدیده‌های مطلوب که مورد توجه و پذیرش‌اند.

ج) ارزشها از جنس هدف و مقصود هستند و هنجارها از جنس وسیله و راه رسیدن به ارزش‌ها

د) هنجارها و ارزشها از طریق کنش اجتماعی تحقق مییابند، اما راه رسیدن به اهداف نیستند.

۱۱) کدام گزینه در مورد ارزش‌ها و هنجارها صحیح نیست؟

الف) ارزشها و هنجارها از طریق کنش اجتماعی تحقق می‌یابند.

ب) عدالت و امنیت ارزش‌اند و احوالپرسی از دیگران هنجار است.

ج) افراد با عمل کردن به ارزش‌ها و هنجارها موجب تداوم و گسترش آنها میشوند.

د) هنجار اجتماعی، شیوه انجام کنش اجتماعی است و ارزش‌ها از جنس وسیله‌اند.

۱۲) کدام گزینه صحیح است؟

الف) پدیده‌های اجتماعی به مرور از انسانهایی که آنها را به وجود آورده‌اند، مستقل میشوند.

ب) پدیده‌های طبیعی را انسانها در ارتباط با یکدیگر به وجود می‌آورند.

ج) ارزش‌ها، شیوه انجام کنش اجتماعی هستند.

د) هنجارها از جنس هدف و مقصود هستند.

سؤالات پرسش کوتاه/تشریحی

۱۳) خردترین پدیده اجتماعی چیست؟

۱۴) آیا کنشهایی که در حضور دیگران ولی بدون توجه به آنها انجام میگیرند، کنش اجتماعی‌اند؟ با مثال توضیح دهید.

۱۵) دانش‌آموزی به تنهایی تکلیف مدرسه را انجام میدهد؛ آیا کنش او اجتماعی است؟ چرا؟

سؤالات تطبیقی

۱۶) هر یک از عبارتهای ستون سمت راست، با کدامیک از مفاهیم ستون سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد از مفاهیم اضافه است).

عبارت	مفهوم
الف) در آن، اراده و آگاهی فرد، ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آنها است.	۱) پدیده اجتماعی
ب) شیوه‌های معین احوالپرسی از دیگران در جوامع مختلف	۲) ارزش اجتماعی
پ) بانک، خانواده و نمادها نمونه‌هایی از آن هستند.	۳) هنجار اجتماعی
ت) از جنس هدف و مقصود هستند	۴) کنترل اجتماعی
	۵) کنش اجتماعی

سؤالات پرسش کوتاه/تشریحی

۱۷) «شیوه انجام کنش اجتماعی که مورد قبل افراد جامعه قرار گرفته است» ..... نام دارد.

الف) هنجار اجتماعی

ب) پدیده‌های اجتماعی

پ) ارزش اجتماعی

پاسخنامه آزمون طراحی شده

شماره	پاسخ
۱	صحیح
۲	غلط
۳	صحیح
۴	صحیح
۵	کنش اجتماعی
۶	کنش اجتماعی
۷	کنش اجتماعی
۸	کنش اجتماعی
۹	فردی
۱۰	ارزشها از جنس هدف و مقصود هستند و هنجارها از جنس وسیله و راه رسیدن به ارزشها
۱۱	هنجار اجتماعی، شیوه انجام کنش اجتماعی است و ارزشها از جنس وسیله‌اند.
۱۲	پدیده‌های اجتماعی به مرور از انسانهایی که آنها را به وجود آورده‌اند، مستقل میشوند.
۱۳	کنش اجتماعی
۱۴	خیر، فردی که در کلاس حضور دارد، ولی بی‌توجه به اطرافیان در ذهن خود رودخانه‌ای خروشان را تخیل میکند.

بله، زیرا کنش اجتماعی او ناظر به دیگران (معلم) است.	۱۵
الف) گزینه 5 ب) گزینه 3 پ) گزینه 1 ت) گزینه 2	۱۶
الف) هنجار اجتماعی	۱۷

درس سوم: جامعه و فرهنگ (جهان اجتماعی)

بخش اول: خلاصه درس

جامعه و فرهنگ

جامعه از گروهی از انسان‌ها تشکیل می‌شود که برای مدتی طولانی با یکدیگر زندگی می‌کنند. فرهنگ مجموعه آگاهی‌ها، عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و نمادهایی است که از راه آموزش و تربیت از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود. جامعه بدون فرهنگ و فرهنگ بدون جامعه پدید نمی‌آید و این دو در کنار یکدیگر جهان اجتماعی را می‌سازند.

لایه‌های فرهنگ

فرهنگ لایه‌های سطحی و عمیق دارد. هنجارها و نمادها در لایه‌های سطحی قرار می‌گیرند و تغییرپذیرترند؛ عقاید و ارزش‌ها لایه‌های عمیق فرهنگ‌اند و اهمیت بیشتری دارند. تغییر در لایه‌های عمیق می‌تواند یک فرهنگ را به فرهنگ دیگری تبدیل کند، زیرا جهت اصلی زندگی اجتماعی را عوض می‌کند.

فرصت‌ها و محدودیت‌ها

هر فرهنگ و جامعه برای اعضای خود هم فرصت ایجاد می‌کند و هم محدودیت. زبان، قوانین، مدرسه و دانشگاه از یک سو محدودیت‌هایی به همراه دارند، اما از سوی دیگر امکان ارتباط، امنیت، پیشرفت و یادگیری را فراهم می‌کنند. جوامع را می‌توان بر اساس آرمان‌ها، ارزش‌ها، فرصت‌ها و محدودیت‌هایشان ارزیابی کرد.

جدول جمع‌بندی مفاهیم

مفهوم	توضیح
جامعه	گروهی از انسان‌ها با زندگی مشترک پایدار
فرهنگ	آگاهی‌ها، عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و نمادها
فرهنگ عمومی	مشترک میان همه مردم جامعه
خرده‌فرهنگ	ویژه یک قوم، قشر یا گروه
لایه عمیق	عقاید و ارزش‌ها

نکات پرتکرار و احتمالی امتحان نهایی

- تعریف جامعه، فرهنگ، فرهنگ عمومی و خرده‌فرهنگ
- تفاوت لایه‌های عمیق و سطحی فرهنگ
- فرصت‌ها و محدودیت‌های جامعه
- نقش گذشتگان در ساختن جامعه

نمودار ذهنی فصل

فرهنگ ← (عقاید و ارزش‌ها) لایه عمیق + (هنجارها و نمادها) لایه سطحی ← (جامعه و جهان اجتماعی)

بخش دوم: تشریح کامل سؤال‌های بانک تست و امتحان نهایی

در این بخش، همه سؤال‌های موجود در بانک تست این درس به ترتیب آمده است. تعداد سؤال‌های این درس: ۴۶ مورد.

سؤال ۱) درست/نادرست عبارت زیر را مشخص کنید:

فرهنگ آموختنی است و از راه آموزش و تربیت از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود.

پاسخ:

صحیح است.

سؤال ۲) (تعریف مفهومی) مفاهیم زیر را تعریف کنید:

جامعه:

پاسخ:

گروهی از انسان‌ها که برای سالیان متمادی با یکدیگر زندگی می‌کنند جامعه را تشکیل می‌دهند.

سؤال ۳) پرسش کوتاه/تشریحی

تفاوت فرهنگ عمومی و خرده فرهنگ را بنویسید.

پاسخ:

آن بخش از فرهنگ که همه مردم یک جامعه در آن اشتراک دارند، فرهنگ عمومی و بخش‌هایی که مربوط به یک قوم، قشر، صنف و یا یک گروه است، خرده فرهنگ نامیده می‌شود.

سؤال ۴) هریک از مفاهیم ستون اول به کدام یک از تعاریف ستون دوم اشاره دارد؟ (مورد اضافی است)

تعاریف	مفاهیم
1) بخش‌هایی از فرهنگ که از نظر علمی صحیح و مطابق با فطرت انسان باشد	الف) فرهنگ عمومی
2) خرده فرهنگ مخالف با فرهنگ عمومی	ب) فرهنگ واقعی
3) آن بخش از فرهنگ همه مردم یک جامعه در آن اشتراک دارند	ج) فرهنگ حق
4) آن بخش از فرهنگ که مردم به آن عمل میکنند	د) ضد فرهنگ
5) آن بخش از فرهنگ که مردم یک جامعه از آن جانب‌داری میکنند، اما در عمل ممکن است آن را نادیده بگیرند	

پاسخ:

گزینه الف، مورد 3

گزینه ب، مورد 4

گزینه ج، مورد 1

گزینه د، مورد 2

سؤال ۵) (پرسش کوتاه/تشریحی)

در موارد زیر مصادیق «فرهنگ» و «جامعه» را مشخص کنید.

الف: خرید اینترنتی.....

ب: رعایت فاصله گذاری اجتماعی.....

د: پوشش زنان ترکمن.....

ج: مردم شهر یزد.....

پاسخ:

الف) فرهنگ

ب) فرهنگ

ج) جامعه

د) فرهنگ

سؤال ۶) (پرسش کوتاه/تشریحی)

در مقایسه بین لایه‌های فرهنگ، کدام لایه‌ها از اهمیت بیشتری برخوردار است؟ چرا؟

پاسخ:

لایه‌های عمیق (عقاید و ارزش‌ها) اهمیت بیشتری دارند. زیرا لایه‌های عمیق کمتر در معرض تغییر قرار می‌گیرند و تأثیرات همه جانبه و فراگیر دارند.

سؤال ۷) پرسش کوتاه/تشریحی

خرده فرهنگ‌های مربوط به اصناف مختلف درون یک جامعه را چه می‌گویند؟

پاسخ:

خرده فرهنگ موافق

سؤال ۸) جاهای خالی را با عبارت مناسب پر کنید:

بخش‌هایی از فرهنگ که مربوط به یک قوم، قشر، صنف یا گروه است، ..... نامیده می‌شود.

پاسخ:

خرده فرهنگ

سؤال ۹) (پرسش کوتاه/تشریحی)

به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.
فرهنگ چگونه از یک نسل به نسل دیگر منتقل می‌شود؟

پاسخ:

از راه آموزش و تربیت

سؤال ۱۰) (پرسش کوتاه/تشریحی)

کدام لایه‌های فرهنگ تأثیرات همه جانبه و فراگیر دارند؟

پاسخ :

لایه‌های عمیق یا عقاید و ارزش‌ها

سؤال (۱۱) تعریف مفهومی

خرده فرهنگ را با مثال تعریف کنید و بنویسید که چه رابطه‌ای با فرهنگ عمومی دارد؟

پاسخ :

بخش‌هایی که مربوط به یک قوم، قشر، صنف یا گروه است خرده فرهنگ نامیده میشود مثل خرده فرهنگ معلمان، پزشکان و ... خرده فرهنگ‌هایی که درون یک فرهنگ عمومی قرار دارند، اغلب با فرهنگ عمومی سازگارند.

سؤال (۱۲) پرسش کوتاه/تشریحی

تفاوت فرهنگ عمومی و خرده فرهنگ را بنویسید.

پاسخ :

آن بخش از فرهنگ که همه مردم یک جامعه در آن اشتراک دارند فرهنگ عمومی و بخش‌هایی که مربوط به یک قوم، قشر، صنف یا گروه است خرده فرهنگ میگویند.

سؤال ۱۳) درست/نادرست عبارت زیر را مشخص کنید:

آداب و رسوم ازدواج و عروسی در مناطق مختلف ایران، خرده فرهنگ محسوب میشود.

پاسخ :

صحیح است.

سؤال ۱۶) درست/نادرست مورد زیر را مشخص کنید:

جامعه بدون فرهنگ وجود ندارد ولی فرهنگ بدون جامعه پدید می‌آید.

پاسخ :

غلط است.

سؤال ۱۷) پرسش کوتاه/تشریحی

کدام لایه‌های فرهنگ کمتر در معرض تغییر قرار می‌گیرند؟

پاسخ :

لایه‌های عمیق

سؤال ۱۸) درست/نادرست عبارت زیر را مشخص کنید:

لایه‌های عمیق بیشتر در معرض تغییر قرار می‌گیرند و تأثیرات همه جانبه و فراگیر دارند.

پاسخ :

غلط است.

سؤال ۱۹) جمله های زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.

بخش‌هایی از فرهنگ که مربوط به یک قوم، قشر، صنف یا گروه است، ..... نامیده میشود.

پاسخ :

خرده فرهنگ

سؤال ۲۰) پرسش کوتاه/تشریحی

دو مورد از مصادیق فرهنگ را نام ببرید؟

پاسخ :

خوراکی ها، گویش ها، پوشش ها، آداب و رسوم عروسی و عزاداری، آداب معاشرت، شیوه های گذران اوقات فراغت، شیوه های یاددهی و یادگیری، ارزش ها و باورهای اخلاقی، نگرش به عالم و آدم و...

سؤال ۲۱) تعریف مفهومی

فرهنگ عمومی را تعریف کنید و دو نمونه برای آن ذکر کنید.

پاسخ :

آن بخش از فرهنگ که همه مردم یک جامعه در آن اشتراک دارند. مثال: همه ما ایران را کشور خود میدانیم، از حق و حقیقت دفاع میکنیم، راستگویی را ارج مینهیم، ظلم و بی‌عدالتی را بد می‌شماریم.

سؤال ۲۲) درست/نادرست عبارت زیر را مشخص کنید.
آداب و رسوم عروسی و عزاداری، از مصادیق فرهنگ به شمار می‌آید.

پاسخ:

صحیح است.

سؤال ۲۳) پرسش کوتاه/تشریحی

لایه‌های سطحی و عمیق فرهنگ را مقایسه کنید.

پاسخ:

لایه‌های سطحی (هنجارها و نمادها) امکان تغییر بیشتری دارند. لایه‌های عمیق (عقاید و ارزشها) کمتر در معرض تغییر قرار می‌گیرند و تأثیرات همه جانبه و فراگیر دارند و در مقایسه با هنجارها و نمادها اهمیت بیشتری دارند. به همین دلیل، تغییرات اساسی در لایه‌های عمیق فرهنگ آن را به فرهنگ دیگری تبدیل میکند.

سؤال ۲۴) عبارت مناسب را از داخل کمانک ( ) انتخاب کنید.

بخشی از آداب و رسوم ازدواج در میان مردم مناطق مختلف، از مصادیق (فرهنگ عمومی - خرده فرهنگ) می‌باشند.

پاسخ :

خرده فرهنگ

سؤال ۲۵) پرسش کوتاه/تشریحی

جوامع مختلف، شیوه های متفاوتی برای زندگی دارند. دلیل تفاوت آنها این است که .....
الف) فرهنگ، آموختنی است.
ب) فرهنگ از راه وراثت به نسل بعد منتقل میشود.
ج) فرهنگ، پدیده انتسابی است.
د) در یک جامعه، شیوه زندگی مردم در همه مناطق یکسان است.

پاسخ :

گزینه الف، (فرهنگ، آموختنی است) است.

سؤال ۲۶) عبارت مناسب را از داخل کمانک ( ) انتخاب کنید.

تغییرات اساسی در لایه های (سطحی - عمیق) فرهنگ، آن را به فرهنگ دیگری تبدیل میکند.

پاسخ:

عمیق

سؤال ۲۷) درست و نادرست بودن عبارت زیر را مشخص کنید.

خرده فرهنگ اقوام و اصناف مختلف درون یک جامعه، اغلب خرده فرهنگ موافق است.

پاسخ :

درست است.

سؤال ۲۸) پرسش کوتاه/تشریحی

تغییرات اساسی در لایه های عمیق فرهنگ، چه پیامدی به دنبال دارد؟

پاسخ :

تبدیل جامعه به جامعه دیگر

سؤال ۲۹) پرسش کوتاه/تشریحی

تغییرات اساسی در لایه های عمیق فرهنگ چه پیامدی دارد؟

پاسخ:

آن را به فرهنگ دیگری تبدیل میکند.

سؤال ۳۰) پرسش کوتاه/تشریحی

عبارت زیر درباره چه مفهومی است؟
خرده فرهنگ گروه هایی که انحراف اجتماعی دارند .....

پاسخ :

ضد فرهنگ

سؤال ۳۱) پرسش کوتاه/تشریحی

هر یک از نمونه های زیر مربوط به کدام نوع « خرده فرهنگ » میباشد؟

اقوام مختلف درون یک جامعه: .....

بزهکاران و اوباش: .....

جامعه و فرهنگ (جهان اجتماعی) چه الزاماتی دارد؟

پاسخ :

خرده فرهنگِ موافق

ضد فرهنگ

سؤال ۳۲) پرسش کوتاه/تشریحی

فرصت ها و محدودیت های زبانی که مردم یک جامعه با آن صحبت میکنند، چیست؟

پاسخ:

مردمی که با آن سخن میگویند، باید در چارچوب آن حرف بزنند. آنها نمیتوانند هرگونه که دلشان بخواهد صداها، حرفها، کلمات و جملات را به کار ببرند. (محدودیت) با این حال فرصت ارتباط با هم زبانان و مبادله معانی پیچیده را فراهم می آورد. (فرصت)

سؤال ۳۳) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:

ما انسان ها در جامعه و فرهنگی دیده می‌گشاییم که توسط ..... ما پدید آمده است.

پاسخ :

گذشتگان یا پیشینیان

سؤال ۳۴) پرسش کوتاه/تشریحی

به آن بخش از فرهنگ که مردم یک جامعه در آن اشتراک دارند، چه میگویند؟

الف) فرهنگ آرمانی

ب) فرهنگ واقعی

ج) فرهنگ عمومی

د) خرده فرهنگ موافق

پاسخ:

فرهنگ عمومی

سؤال ۳۵) درست/نادرست عبارت زیر را مشخص کنید:

فرصت ها و محدودیت های جامعه به یکدیگر وابسته نیستند و بدون یکدیگر محقق میشوند.

پاسخ:

غلط است.

سؤال ۳۶) پرسش کوتاه/تشریحی

برای قوانین راهنمایی و رانندگی یک محدودیت و یک فرصت بنویسید.

الف) محدودیت: .....

ب) فرصت: .....

پاسخ :

الف) محدودیت: منع تردد از برخی معابر، منع توقف در بعضی مکان ها، الزام به رعایت سرعت مشخص شده و...
ب) فرصت: ایجاد امنیت و سرعت در اثر برقراری ترافیک مطلوب و...

سؤال ۳۷) درست/نادرست عبارت زیر را مشخص کنید.
یکی از جامعه شناسان (اگوست کنت)، معتقد است که سهم آیندگان در ساختن جامعه بیشتر از ماست.

پاسخ:

غلط است.

سؤال ۳۸) پرسش کوتاه/تشریحی

برای پدیده اجتماعی «کنکور سراسری»، یک فرصت و یک محدودیت بنویسید.

پاسخ:

فرصت: ورود به دانشگاه، احتمال دستیابی به شغل مورد علاقه، افزایش اعتماد به نفس، فراهم شدن زمینه ارتقای تحصیلی، دستیابی به دانش تخصصی و...
محدودیت: احتمال عدم دستیابی به شغل متناسب با رشته تحصیلی، احتمال قبول نشدن در رشته مورد علاقه یا دانشگاه موردنظر، افزایش مخارج، افزایش استرس

سؤال ۳۹) درست/نادرست عبارت زیر را مشخص کنید:

ما انسان ها در جامعه و فرهنگی دیده می‌گشاییم که توسط گذشتگان پدید آمده است، پس ما کنشگری منفعل و مجبور هستیم.

پاسخ :

غلط است.

سؤال ۴۰) پرسش کوتاه/تشریحی

الزام ها و پیامدهای هر جامعه و فرهنگ، به چه صورت ظاهر میشوند؟

پاسخ :

به صورت فرصت ها و محدودیت ها

سؤال ۴۱) پرسش کوتاه/تشریحی

بر چه اساسی میتوان جوامع مختلف را ارزیابی کرد؟

پاسخ :

جوامع مختلف را میتوان براساس آرمان ها و ارزش های آنها و نیز فرصت ها و محدودیت هایی که به دنبال می آورند، ارزیابی کرد.

سؤال ۴۲) کلمه مناسب را از داخل کمانک (پرانتز) انتخاب کنید.

از دیدگاه اگوست کنت، سهم (گذشتگان - معاصران) در ساختن جامعه و فرهنگ بیشتر است.

پاسخ :

گذشتگان

سؤال ۴۳) پرسش کوتاه/تشریحی

هرکدام از عبارات های زیر، اشاره به کدام نوع فرهنگ دارد؟
الف) محصول انحراف بشر از فرهنگ توحیدی است: .....
ب) همه ظرفیت ها و استعدادهای انسان را در خدمت دنیا به کار میگیرد: .....

پاسخ:

الف) فرهنگ اساطیری

ب) فرهنگ دنیوی (فرهنگ سکولار - فرهنگ جدید غرب)

سؤال ۴۴) درستی یا نادرستی عبارات های زیر را مشخص کنید.

اگوست کنت معتقد است که سهم زندگان در ساختن جامعه بیشتر از سهم مردگان است.

پاسخ:

نادرست است.

سؤال ۴۵) کلمه های مناسب را از داخل کمانک () انتخاب کنید.

مبادله معانی پیچیده با همزبانان از (محدودیت های - فرصت های) زبان محسوب میشود.

پاسخ :

فرصت های

سؤال ۴۶) جاهای خالی را با کلمه های مناسب کامل کنید.
اگوست کنت معتقد است که سهم ..... در ساختن جامعه بیشتر از دیگران است.

پاسخ :

مردگان یا پیشینیان یا گذشتگان.

باکس تقلب

۱. فرق جامعه و فرهنگ

جامعه = گروهی از انسان‌ها که مدت طولانی با هم زندگی می‌کنند.
فرهنگ = شیوه زندگی، باورها، ارزش‌ها و رفتارهای آن جامعه که از راه آموزش و تربیت منتقل می‌شود.

۲. فرهنگ عمومی و خرده‌فرهنگ

فرهنگ عمومی = چیزهایی که همه افراد جامعه در آن مشترک‌اند.
خرده‌فرهنگ = فرهنگ مربوط به یک قوم، صنف، قشر یا گروه خاص.

۳. لایه‌های فرهنگ

لایه‌های عمیق = ارزش‌ها و عقاید → مهم‌تر، پایدارتر و کمتر تغییر می‌کنند.
لایه‌های سطحی = نمادها و هنجارها → راحت‌تر تغییر می‌کنند.

۴. اگر لایه‌های عمیق عوض شوند...

کل فرهنگ به فرهنگ دیگری تبدیل می‌شود. این یکی از پرتکرارترین سؤال‌های امتحانی است.

۵. فرصت و محدودیت

هر پدیده اجتماعی هم فرصت ایجاد می‌کند و هم محدودیت.
مثلاً:
زبان → فرصت: ارتباط با دیگران؛ محدودیت: نمی‌توان هر طور خواست صحبت کرد.
قوانین رانندگی → فرصت: امنیت؛ محدودیت: رعایت مقررات.

۶. فرهنگ یادگرفتنی است، نه ارثی

فرهنگ اکتسابی است و از راه آموزش و تربیت از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود، نه از راه وراثت.

۷. حفظی یک‌خطی برای امتحان:

جامعه = آدم‌ها | فرهنگ = شیوه زندگی | فرهنگ عمومی = همه | خرده‌فرهنگ = گروه خاص |
عمیق = ارزش و عقیده | سطحی = هنجار و نماد

نکته کلی: این درس باید میان آرمان و عمل، یا میان حق و باطل بودن فرهنگ تمایز بگذارید. فرهنگ آرمانی ناظر به ارزش‌های مطلوب است و فرهنگ واقعی به رفتار عملی مردم مربوط می‌شود

بخش سوم: آزمون طراحی شده از این درس

نام و نام خانوادگی ..... تاریخ ..... نمره ..... از ۲۰

سؤالات درست/نادرست

۱) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:

فرهنگ آموختنی است و از راه آموزش و تربیت از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود.

۲) هریک از مفاهیم ستون اول به کدام یک از تعاریف ستون دوم اشاره دارد؟
(مورد اضافی است).

تعاریف	مفاهیم
۱) بخش‌هایی از فرهنگ که از نظر علمی صحیح و مطابق با فطرت انسان باشد	الف) فرهنگ عمومی
۲) خرده فرهنگ مخالف با فرهنگ عمومی	ب) فرهنگ واقعی
۳) آن بخش از فرهنگ همه مردم یک جامعه در آن اشتراک دارند	ج) فرهنگ حق
۴) آن بخش از فرهنگ که مردم به آن عمل میکنند	د) ضد فرهنگ
۵) آن بخش از فرهنگ که مردم یک جامعه از آن جانب‌داری میکنند، اما در عمل ممکن است آن را نادیده بگیرند	

۳) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
آداب و رسوم ازدواج و عروسی در مناطق مختلف ایران، خرده فرهنگ محسوب میشود.

۴) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
جامعه بدون فرهنگ وجود ندارد ولی فرهنگ بدون جامعه پدید می‌آید.

سؤالات جای خالی

۵) جاهای خالی را با عبارت مناسب پر کنید:
بخش هایی از فرهنگ که مربوط به یک قوم، قشر، صنف یا گروه است، ..... نامیده میشود.

۶) جمله های زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.
بخش هایی از فرهنگ که مربوط به یک قوم، قشر، صنف یا گروه است، ..... نامیده میشود.

۷) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
ما انسان ها در جامعه و فرهنگی دیده می‌کشاییم که توسط ..... ما پدید آمده است.

۸) جاهای خالی را با کلمه های مناسب کامل کنید.
اگوست کنت معتقد است که سهم ..... در ساختن جامعه بیشتر از دیگران است.

سؤالات چهارگزینه‌ای

۹) عبارت مناسب را از داخل کمانک ( ) انتخاب کنید.
بخشی از آداب و رسوم ازدواج در میان مردم مناطق مختلف، از مصادیق (فرهنگ عمومی - خرده فرهنگ) میباشد.

۱۰) عبارت مناسب را از داخل کمانک ( ) انتخاب کنید.
تغییرات اساسی در لایه های (سطحی - عمیق) فرهنگ، آن را به فرهنگ دیگری تبدیل میکند.

۱۱) کلمه مناسب را از داخل کمانک (پرانتز) انتخاب کنید.

از دیدگاه آگوست کنت، سهم (گذشتگان - معاصران) در ساختن جامعه و فرهنگ بیشتر است.

۱۲) کلمه های مناسب را از داخل کمانک ( ) انتخاب کنید.

مبادله معانی پیچیده با همزبانان از (محدودیتهای - فرصتهای) زبان محسوب میشود.

سؤالات تعریف مفهومی

۱۳) مفاهیم زیر را تعریف کنید:

جامعه؟

سؤالات پرسش کوتاه/تشریحی

۱۴) تفاوت فرهنگ عمومی و خرده فرهنگ را بنویسید.

۱۵) در مقایسه بین لایه های فرهنگ، کدام لایه ها از اهمیت بیشتری برخوردار است؟ چرا؟

۱۶) در موارد زیر مصادیق « فرهنگ » و « جامعه » را مشخص کنید.

(ب) رعایت فاصله گذاری اجتماعی.....

(الف) خرید اینترنتی.....

(د) پوشش زنان ترکمن.....

(ج) مردم شهر یزد.....

۱۷) جوامع مختلف، شیوه های متفاوتی برای زندگی دارند. دلیل تفاوت آنها این است که ..... - فرهنگ، آموختنی است.

(الف) فرهنگ از راه وراثت به نسل بعد منتقل میشود.

(ب) فرهنگ، پدیده انتسابی است.

(ج) در یک جامعه، شیوه زندگی مردم در همه مناطق یکسان است.

پاسخنامه آزمون طراحی شده

شماره	پاسخ
۱	صحیح
۲	گزینه الف، مورد 3 گزینه ب، مورد 4 گزینه ج، مورد 1 گزینه د، مورد 2
۳	صحیح
۴	غلط
۵	خرده فرهنگ
۶	خرده فرهنگ
۷	گذشتگان یا پیشینیان
۸	مردگان یا پیشینیان یا گذشتگان
۹	خرده فرهنگ
۱۰	عمیق
۱۱	گذشتگان
۱۲	فرصت های
۱۳	گروهی از انسان ها که برای سالیان متمادی با یکدیگر زندگی می کنند جامعه را تشکیل می دهند.

آن بخش از فرهنگ که همه مردم یک جامعه در آن اشتراک دارند، فرهنگ عمومی و بخش‌هایی که مربوط به یک قوم، قشر، صنف و یا یک گروه است، خرده فرهنگ نامیده می‌شود.	۱۴
لایه های عمیق (عقاید و ارزش ها) اهمیت بیشتری دارند. زیرا لایه های عمیق کمتر در معرض تغییر قرار میگیرند و تأثیرات همه جانبه و فراگیر دارند.	۱۵
الف: فرهنگ ب: فرهنگ ج: جامعه د: فرهنگ	۱۶
فرهنگ، آموختنی است	۱۷

درس چهارم: ارزیابی فرهنگ‌ها

بخش اول: خلاصه درس

فرهنگ آرمانی و واقعی

فرهنگ آرمانی آن بخش از فرهنگ است که مردم یک جامعه آن را مطلوب می‌دانند و رعایت آن را لازم می‌شمرند. فرهنگ واقعی آن بخش از فرهنگ است که مردم در عمل به آن پایبندند. فاصله گرفتن فرهنگ واقعی از فرهنگ آرمانی هنگامی رخ می‌دهد که مردم برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای پذیرفته‌شده عمل کنند.

فرهنگ حق و باطل

فرهنگ حق بر عقاید و ارزش‌های مطابق با حقیقت و قابل دفاع عقلی و فطری استوار است. فرهنگ باطل بر خرافات، توهمات یا باورهای غیرقابل دفاع بنا می‌شود. مرز میان فرهنگ آرمانی و واقعی بر اساس عمل مردم تغییر می‌کند، اما حق و باطل بودن فرهنگ بر پایه نسبت آن با حقیقت سنجیده می‌شود.

علم و ارزیابی فرهنگ

برای نقد فرهنگ‌ها باید میان علوم طبیعی، علوم انسانی و اجتماعی و شناخت‌های عقلانی تفاوت گذاشت. علوم طبیعی به شناخت طبیعت و ابزارهای تسلط بر آن کمک می‌کنند؛ علوم انسانی و اجتماعی کنش‌ها و زندگی انسان را بررسی می‌کنند و می‌توانند راه درست استفاده از علوم ابزاری را نشان دهند.

جدول جمع‌بندی مفاهیم

مفهوم	توضیح
فرهنگ آرمانی	آنچه جامعه مطلوب می‌داند
فرهنگ واقعی	آنچه مردم عملاً انجام می‌دهند
فرهنگ حق	قابل دفاع بر اساس حقیقت
فرهنگ باطل	متکی بر خرافات یا باطل
علوم طبیعی	شناخت طبیعت و ابزارها

نکات پرتکرار و احتمالی امتحان نهایی

- فرهنگ آرمانی، واقعی، حق و باطل
- فاصله گرفتن فرهنگ واقعی از آرمانی
- نسبت علوم طبیعی با علوم انسانی و اجتماعی
- ملاک ارزیابی فرهنگ‌ها

نمودار ذهنی فصل

فرهنگ آرمانی ← مطلوبات جامعه | فرهنگ واقعی ← رفتار عملی مردم | حق/باطل ← نسبت با حقیقت

بخش دوم: تشریح کامل سؤال‌های بانک تست و امتحان نهایی

در این بخش، همه سؤال‌های موجود در بانک تست این درس به‌ترتیب آمده است. تعداد سؤال‌های این درس: ۴۱ مورد.

سؤال ۱) مفاهیم زیر را تعریف کنید.

فرهنگ واقعی؟

فرهنگ باطل؟

پاسخ:

آن بخش از فرهنگ که مردم به آن عمل می‌کنند، فرهنگ واقعی نام دارد. بخش‌هایی از فرهنگ که از نظر علمی قابل دفاع نبوده و براساس خرافات شکل گرفته باشد، فرهنگ باطل نامیده می‌شود.

سؤال ۲) مفاهیم زیر را تعریف کنید:

فرهنگ واقعی؟

پاسخ:

آن بخش از فرهنگ که مردم به آن عمل می کنند را فرهنگ واقعی می نامند.

سؤال ۳) جاهای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

مرز و محدوده فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی براساس ..... تغییر میکند.

پاسخ :

عمل مردم

سؤال ۴) پرسش کوتاه/تشریحی

جوامع مختلف چگونه حقیقت را به فرهنگ آرمانی و واقعیشان وارد میکنند؟

پاسخ :

جوامع مختلف با ایمان به حق، حقیقت را به فرهنگ آرمانی خود وارد می کنند و با عمل کردن براساس این عقاید و ارزش ها، آن را به فرهنگ واقعیشان وارد می نمایند.

سؤال ۵) پرسش کوتاه/تشریحی

فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی را با یکدیگر مقایسه کنید.

پاسخ:

ارزش هایی که مردم یک جامعه از آن جانبداری میکنند و رعایت آن را لازم می دانند اما در عمل ممکن است آن را نادیده بگیرند، فرهنگ آرمانی، اما با آن بخش از فرهنگ که مردم به آن عمل می کنند فرهنگ واقعی نام دارد.

سؤال ۶) پرسش کوتاه/تشریحی

آیا فرهنگ آرمانی همان فرهنگ حق است؟ توضیح دهید و مثال بزنید.

پاسخ:

خیر همیشه فرهنگ آرمانی همان فرهنگ حق نیست. مثال: تقدیس موش در معابد هندوستان یا نژادپرستی یا ... نمونه‌هایی از فرهنگ آرمانیاند که مطابق با فرهنگ حق نیستند.

سؤال ۷) پرسش کوتاه/تشریحی

فاصله میان فرهنگ واقعی و آرمانی در یک جامعه چگونه کاهش می‌یابد؟

پاسخ:

با عمل به آرمان‌ها

سؤال ۸) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:

آن بخش از فرهنگ که مردم به آن عمل میکنند ..... نام دارد.

پاسخ:

فرهنگ واقعی

سؤال ۹) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
مرز و محدوده فرهنگ آرمانی و واقعی بر اساس ..... تغییر میکند.

پاسخ:

عمل مردم

سؤال ۱۰) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.
جوامع مختلف را میتوان براساس آرمانها و ارزشهای آنها و نیز ..... که به دنبال می‌آورند، ارزیابی کرد.

پاسخ :

فرصت ها و محدودیت هایی

سؤال ۱۱) پرسش کوتاه
چه زمانی فاصله فرهنگ واقعی و فرهنگ آرمانی جامعه کاهش می‌یابد؟

پاسخ :

اگر مردم مطابق آرمانهای (عقاید و ارزشها) جامعه خود عمل کنند.

سؤال ۱۲) پرسش کوتاه/تشریحی

بخشی از فرهنگ که مردم یک جامعه از آن جانبداری میکنند، اما در عمل ممکن است آن را نادیده بگیرند.

الف) فرهنگ آرمانی

ب) فرهنگ واقعی

ج) فرهنگ حق

د) فرهنگ عمومی

پاسخ :

گزینه ب، فرهنگ آرمانی

سؤال ۱۳) پرسش کوتاه/تشریحی

(ناپسند بودن اسراف) و «احترام به پدر و مادر» در کشور ایران ..... - ..... قرار دارد.

الف) درون فرهنگ واقعی - درون فرهنگ واقعی

ب) بیرون فرهنگ واقعی - درون فرهنگ واقعی

ج) بیرون فرهنگ واقعی - بیرون فرهنگ واقعی

د) درون فرهنگ واقعی - بیرون فرهنگ واقعی

پاسخ :

گزینه ب، بیرون فرهنگ واقعی - درون فرهنگ واقعی

سؤال ۱۴) پرسش کوتاه/تشریحی

مرز و محدوده فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی بر چه اساس تغییر میکند؟ توضیح دهید.

پاسخ :

مرز و محدوده فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی براساس عمل مردم تغییر میکند هر اندازه مردم مطابق آرمان ها و ارزش ها عمل کنند، به همان اندازه، آرمان ها وارد فرهنگ واقعی میشوند.

سؤال ۱۵) تکمیل جدول/شکل

با توجه به شکل زیر، نقش برنامه‌ریزان فرهنگی در جامعه را شرح دهید.

پاسخ:

تلاش میکنند که از طریق تعلیم و تربیت، زمینه تحقق هر چه بیشتر فرهنگ آرمانی و ورود آن به قلمرو فرهنگ واقعی را فراهم کنند.

سؤال ۱۶) جای خالی

جاهای خالی را با عبارت های مناسب پر کنید.
مرز و محدوده فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی، براساس ..... تغییر میکند.

پاسخ:

عمل مردم

سؤال ۱۷) پرسش کوتاه/تشریحی

در چه شرایطی فرهنگ واقعی از فرهنگ آرمانی فاصله میگیرد؟
منظور از فرهنگ حق و فرهنگ باطل چیست؟

پاسخ:

اگر مردم به آرمان ها و ارزش هایی که رعایت آنها در فرهنگ آرمانی لازم دانسته میشوند، عمل نکنند.

سؤال ۱۸) جاهای خالی را با عبارت مناسب پر کنید: (سال ۱۳۹۸)
دو ابزار مهم برای شناخت عقاید و ارزش ها ..... و ..... است.

پاسخ:

عقل - وحی

سؤال ۱۹) به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید. (سال ۱۴۰۱)
بخش هایی از فرهنگ که از نظر علمی صحیح و مطابق با فطرت باشد، چه نامیده میشود؟

پاسخ:

فرهنگ حق

سؤال ۲۰) پرسش کوتاه/تشریحی (سال ۱۴۰۲)
علمی که از دو ابزار ..... و ..... بهره میگیرند، میتوانند درباره حق و باطل بودن فرهنگ ها داوری کنند.

الف) عقل و وحی

ب) تجربه و وحی

ج) عقل و تجربه

د) حس و عقل

پاسخ:

گزینه الف، عقل و وحی

سؤال ۲۱) تعریف مفهومی (سال ۱۴۰۱)

فرهنگ حق را تعریف کنید و دو نمونه از عقاید و ارزش های حق را نام ببرید.

پاسخ :

بخشهایی از فرهنگ که از نظر علمی صحیح و مطابق فطرت انسان باشد فرهنگ حق نامیده میشود. مانند عقیده به توحید، وفای به عهد، عدالت و .. .

سؤال ۲۲) پرسش کوتاه/تشریحی (سال ۱۴۰۱)

حقایق ثابت‌اند یا تغییرپذیر؟ توضیح دهید.

پاسخ :

حقایق ثابت‌اند ولی از جهت وارد شدن به فرهنگ آرمانی و واقعی تغییرپذیرند؛ یعنی برای جوامع امکان انحراف از حق و پذیرش باطل وجود دارد. همانگونه که امکان خروج از باطل و روی آوردن به حق نیز وجود دارد.

سؤال ۲۳) (سال ۱۴۰۰)

هریک از تعاریف ستون اول به کدامیک از مفاهیم ستون دوم اشاره دارد؟ (مورد اضافی است)

تعاریف

مفاهیم

الف) شیوه زندگی گروهی از انسانها که با یکدیگر زندگی میکنند.
(فرهنگ)

ب) آداب و رسوم عروسی اقوام مختلف (فرهنگ واقعی)

ج) آن بخش از فرهنگ که مردم به آن عمل میکنند.

(خردهفرهنگ موافق)

د) آن بخش از فرهنگ که از نظر علمی صحیح و مطابق فطرت انسان باشد.
(فرهنگ حق
(فرهنگ آرمانی

پاسخ: الف)

ب)

ج)

د)

سؤال ۲۴) پرسش کوتاه/تشریحی (سال ۱۴۰۰)

چگونه جوامع مختلف حقیقت را به فرهنگ آرمانی و واقعی خود وارد میکنند؟

پاسخ:

جوامع مختلف با ایمان به حق، حقیقت را به فرهنگ آرمانی خود وارد میکنند و با عمل کردن بر اساس این عقاید و ارزش ها، آنها را به فرهنگ واقعیشان وارد می‌نمایند.

سؤال ۲۵) درست/نادرست (سال ۱۴۰۲)

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
تمامی پدیده‌های انسانی و اجتماعی از بعد معنایی و ذهنی برخوردارند، ولی تمامی پدیده‌های انسانی و اجتماعی بعد محسوس و عینی ندارند.

پاسخ:

صحیح است.

سؤال ۲۶)

کدامیک از گزینه های زیر نادرست است؟ (سال ۱۴۰۲)
الف) حقایق ثابت‌اند ولی از جهت وارد شدن به فرهنگ آرمانی و واقعی، تغییرپذیرند.
ب) جوامع میتوانند بر مدار حق یا باطل بچرخند.
ج) فرهنگ آرمانی و واقعی هر جامعه تغییر میکند.
د) حق و باطل بودن پدیده‌های اجتماعی به تمایلات افراد وابسته است.

پاسخ:

گزینه د، (حق و باطل بودن پدیده ها به تمایلات افراد وابسته است)

سؤال ۲۷) درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید. (سال ۱۴۰۲)

نشان دادن شیوة صحیح استفاده از علوم طبیعی و دانش های ابزاری، از فواید علوم انسانی و اجتماعی است.

پاسخ:

صحیح است.

سؤال ۲۸) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید؟ (سال ۱۴۰۳)

علومى كه دربارهٔ حق يا باطل بودن عقايد و ارزش ها داوری میکنند از دو ابزار ..... بهره میگیرند.

پاسخ:

عقل و وحی

سؤال ۲۹) پرسش کوتاه/تشریحی (سال ۱۳۹۹)

دو ابزار مهم شناخت عقاید و ارزش ها را نام ببرید.

پاسخ :

عقل و وحی

سؤال ۳۰) پرسش کوتاه/تشریحی (سال ۱۳۹۹)

تفاوت فرهنگ حق و فرهنگ باطل را بنویسید.

پاسخ :

بخش هایی از فرهنگ که از نظر علمی صحیح و مطابق فطرت انسان باشد، فرهنگ حق و بخش هایی که از نظر علمی قابل دفاع نباشد و بر اساس خرافات شکل گرفته باشد، فرهنگ باطل است.

سؤال ۳۱) درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید. (سال ۱۴۰۳)

فرهنگ اساطیری، محصول انحراف بشر از فرهنگ توحیدی است.

پاسخ :

درست است.

سؤال ۳۲) جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید. (سال ۱۴۰۳)

قوانین علمی، قضایای ریاضی و قوانین فلسفی، از راه استدلال ..... شناخته میشوند.

پاسخ :

عقلی

سؤال ۳۳) هر یک از موارد زیر مربوط به فواید کدام دسته از علوم (طبیعی - انسانی و اجتماعی) میباشد؟ (سال ۱۴۰۳)
الف) پیش‌بینی کنش و شناسایی عواملی که بر زندگی انسان‌ها و کنش‌های او تاثیر دارند.
ب) رهاسازی انسان از محدودیت‌های طبیعت
پ) نشان دادن شیوه صحیح استفاده از علوم طبیعی و دانش‌های ابزاری

پاسخ:

الف) علوم انسانی و اجتماعی
ب) علوم طبیعی
پ) علوم انسانی و اجتماعی

سؤال ۳۴) جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید. (سال ۱۴۰۳)
بخش‌هایی از فرهنگ که از نظر علمی صحیح و مطابق فطرت انسان باشد؛ ..... است.

پاسخ:

فرهنگ حق

سؤال ۳۵) درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید. (سال ۱۴۰۳)
استقلال سیاسی در ایران پیش از انقلاب اسلامی در قلمرو فرهنگ آرمانی بود.

پاسخ:

درست است.

سؤال ۳۶) پرسش کوتاه/تشریحی (سال ۱۴۰۴)

علوم اجتماعی و علوم تجربی را از نظر « توان داوری درباره حق یا باطل بودن عقاید و ارزش‌ها » با هم مقایسه کنید.

پاسخ :

حق یا باطل بودن عقاید و ارزش‌ها را نمی‌توان با روش‌ها و علوم تجربی شناخت. عقل و وحی دو ابزار مهم شناخت عقاید و ارزش‌ها هستند و علمی که از این دو ابزار بهره می‌گیرند، می‌توانند درباره حق یا باطل بودن فرهنگ‌های مختلف داوری کنند.

سؤال ۳۷) کدام مورد از فواید علوم طبیعی نیست؟ (سال ۱۴۰۴)

- الف) شناخت طبیعت و قوانین آن
- ب) نشان دادن شیوه صحیح استفاده از علوم طبیعی
- ج) رهاسازی انسان از محدودیتهای طبیعت
- د) پیش‌بینی حوادث طبیعی برای تسلط بر طبیعت

پاسخ :

گزینه ب، نشان دادن شیوه صحیح استفاده از علوم طبیعی

سؤال ۳۸) جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کنید. (سال ۱۴۰۴)

جوامع مختلف با ایمان به حق، حقیقت را به فرهنگ ..... خود وارد میکنند.

پاسخ:

سؤال ۳۹) پرسش کوتاه/تشریحی (سال ۱۴۰۴)

کدام علوم میتوانند درباره حق یا باطل بودن فرهنگ های مختلف داوری کنند؟

پاسخ:

علمی که از دو ابزار عقل و وحی بهره میگیرند (علوم عقلانی و وحیانی)

سؤال ۴۰) درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید. (سال ۱۴۰۴)

حقایق از جهت وارد شدن به فرهنگ آرمانی و واقعی، تغییرپذیرند.

پاسخ:

درست است.

سؤال ۴۱) کلمه های مناسب را از داخل کمانک () انتخاب کنید. (سال ۱۴۰۴)
بخش هایی از فرهنگ که از نظر علمی صحیح و مطابق فطرت انسان باشد، (فرهنگ حق - فرهنگ واقعی) است.

پاسخ:

فرهنگ حق

باکس تقلب

۱. فرهنگ واقعی و فرهنگ آرمانی

فرهنگ واقعی = آنچه مردم در عمل انجام می دهند.

فرهنگ آرمانی = آنچه مردم قبول دارند و درست می دانند، حتی اگر همیشه به آن عمل نکنند.

۲. فاصله فرهنگ واقعی و آرمانی

هرچه مردم بیشتر به آرمان‌ها عمل کنند، فاصله فرهنگ واقعی و آرمانی کمتر می‌شود.

۳. فرهنگ حق و فرهنگ باطل

فرهنگ حق = مطابق فطرت انسان، عقل و وحی.
فرهنگ باطل = بر پایه خرافات یا عقاید نادرست و مخالف حق.

۴. ابزار تشخیص حق و باطل

فقط عقل و وحی معیار تشخیص حق و باطل بودن فرهنگ‌ها هستند. (از پرتکرارترین سؤال‌های امتحانی)

۵. حقایق ثابت‌اند، فرهنگ‌ها تغییر می‌کنند

حقایق ثابت‌اند. اما فرهنگ واقعی و فرهنگ آرمانی ممکن است تغییر کنند و به حق یا باطل نزدیک شوند.

۶. فرمول حفظی امتحان

واقعی = عمل مردم
آرمانی = آنچه باید باشد
حق = عقل + وحی + فطرت
باطل = خرافه و انحراف

نکته کلی: این سؤال باید میان آرمان و عمل، یا میان حق و باطل بودن فرهنگ تمایز بگذارید. فرهنگ آرمانی ناظر به ارزش‌های مطلوب است و فرهنگ واقعی به رفتار عملی مردم مربوط می‌شود.

بخش سوم: آزمون طراحی شده از این درس

نام و نام خانوادگی ..... تاریخ ..... نمره ..... از ۲۰

سوالات درست/نادرست

(۱) به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

بخش هایی از فرهنگ که از نظر علمی صحیح و مطابق با فطرت باشد، چه نامیده میشود؟

(۲) هر یک از تعاریف ستون اول به کدامیک از مفاهیم ستون دوم اشاره دارد؟ (مورد اضافی است)

تعاریف

مفاهیم

الف) شیوه زندگی گروهی از انسانها که با یکدیگر زندگی میکنند.
(فرهنگ)

ب) آداب و رسوم عروسی اقوام مختلف (فرهنگ واقعی)

ج) آن بخش از فرهنگ که مردم به آن عمل میکنند.

(خردهفرهنگ موافق)

د) آن بخش از فرهنگ که از نظر علمی صحیح و مطابق فطرت انسان باشد.

(فرهنگ حق)

(فرهنگ آرمانی)

(۳) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:

تمامی پدیدههای انسانی و اجتماعی از بعد معنایی و ذهنی برخوردارند، ولی تمامی پدیده های

انسانی و اجتماعی بعد محسوس و عینی ندارند.

(۴) در عبارتهای زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید.

نشان دادن شیوه صحیح استفاده از علوم طبیعی و دانش های ابزاری، از فواید علوم انسانی و

اجتماعی است.

سؤالات جای خالی

۵) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.
مرز و محدوده فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی براساس ..... تغییر میکند.

۶) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
آن بخش از فرهنگ که مردم به آن عمل میکنند ..... نام دارد.

۷) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
مرز و محدوده فرهنگ آرمانی و واقعی بر اساس ..... تغییر میکند.

۸) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.
جوامع مختلف را میتوان براساس آرمانها و ارزشهای آنها و نیز ..... که به دنبال می‌آورند، ارزیابی کرد.

سؤالات چهارگزینه‌ای

۹) کدامیک از گزینه های زیر نادرست است؟
الف) حقایق ثابت‌اند ولی از جهت وارد شدن به فرهنگ آرمانی و واقعی، تغییرپذیرند.
ب) جوامع میتوانند بر مدار حق یا باطل بچرخند.
ج) فرهنگ آرمانی و واقعی هر جامعه تغییر میکند.
د) حق و باطل بودن پدیده های اجتماعی به تمایلات افراد وابسته است.

۱۰) کلمه های مناسب را از داخل کمانک ( ) انتخاب کنید.
بخش هایی از فرهنگ که از نظر علمی صحیح و مطابق فطرت انسان باشد، (فرهنگ حق - فرهنگ واقعی) است.

سؤالات تعریف مفهومی

۱۱) مفاهیم زیر را تعریف کنید.

فرهنگ واقعی؟

فرهنگ باطل؟

۱۲) مفاهیم زیر را تعریف کنید:

فرهنگ واقعی؟

سوالات پرسش کوتاه/تشریحی

۱۳) جوامع مختلف چگونه حقیقت را به فرهنگ آرمانی و واقعیشان وارد میکنند؟

۱۴) «ناپسند بودن اسراف» و «احترام به پدر و مادر» در کشور ایران - .....
..... قرار دارد.

الف) درون فرهنگ واقعی - درون فرهنگ واقعی

ب) بیرون فرهنگ واقعی - درون فرهنگ واقعی

ج) بیرون فرهنگ واقعی - بیرون فرهنگ واقعی

د) درون فرهنگ واقعی - بیرون فرهنگ واقعی

۱۵) علومی که از دو ابزار ..... و ..... بهره میگیرند، میتوانند درباره حق و باطل بودن فرهنگ ها داوری کنند.

الف) عقل و وحی

ب) تجربه و وحی

ج) عقل و تجربه

د) حس و عقل

۱۶) فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی را با یکدیگر مقایسه کنید.

۱۷) آیا فرهنگ آرمانی همان فرهنگ حق است؟ توضیح دهید و مثال بزنید.

پاسخنامه آزمون طراحی شده

شماره	پاسخ
۱	فرهنگ حق
۲	(الف) (ب) (ج) (د)
۳	صحیح
۴	صحیح
۵	عمل مردم
۶	فرهنگ واقعی
۷	عمل مردم
۸	فرصتها و محدودیتهایی
۹	(حق و باطل بودن پدیدهها به تمایلات افراد وابسته است)
۱۰	فرهنگ حق
۱۱	آن بخش از فرهنگ که مردم به آن عمل می کنند، فرهنگ واقعی نام دارد. بخشهایی از فرهنگ که از نظر علمی قابل دفاع نبوده و براساس خرافات شکل گرفته باشد، فرهنگ باطل نامیده می شود.

آن بخش از فرهنگ که مردم به آن عمل می کنند را فرهنگ واقعی می نامند.	۱۲
جوامع مختلف با ایمان به حق، حقیقت را به فرهنگ آرمانی خود وارد میکنند و با عمل کردن براساس این عقاید و ارزشها، آن را به فرهنگ واقعیشان وارد مینمایند.	۱۳
بیرون فرهنگ واقعی - درون فرهنگ واقعی	۱۴
عقل و وحی	۱۵
ارزشهایی که مردم یک جامعه از آن جانب‌داری میکنند و رعایت آن را لازم میدانند اما در عمل ممکن است آن را نادیده بگیرند، فرهنگ آرمانی، اما با آن بخش از فرهنگ که مردم به آن عمل میکنند فرهنگ واقعی نام دارد.	۱۶
خیر همیشه فرهنگ آرمانی همان فرهنگ حق نیست. مثال: تقدیس موش در معابد هندوستان یا نژادپرستی یا ... نمونه هایی از فرهنگ آرمانی‌اند که مطابق با فرهنگ حق نیستند.	۱۷

درس پنجم: هویت

بخش اول: خلاصه درس

معنای هویت

هویت یعنی پاسخ به پرسش «من کیستم؟» یا «ما کیستیم؟». ویژگی‌های هویتی انسان می‌توانند فردی یا اجتماعی، انتسابی یا اکتسابی، ثابت یا متغیر باشند. گروه خونی نمونه ویژگی فردی، انتسابی و ثابت است؛ دانش‌آموز بودن نمونه ویژگی اجتماعی، اکتسابی و متغیر است.

ابعاد هویت

هویت انسان ابعاد جسمانی، طبیعی، نفسانی، اجتماعی و الهی یا فطری دارد. ابعاد هویتی بر یکدیگر اثر می‌گذارند؛ برای نمونه، تعهد و مسئولیت‌پذیری در بعد نفسانی می‌تواند بنیاد خانواده را در بعد اجتماعی تحکیم کند. فرهنگ‌ها بر برخی ابعاد هویت تأکید بیشتری دارند.

شناخت هویت

شناخت هویت ممکن است درست یا نادرست باشد. نظریه‌های متفاوت درباره هویت نشان می‌دهد که امکان خطا در شناخت هویت وجود دارد. پیامبران و اولیای الهی از بعد الهی و فطری هویت انسان سخن گفته‌اند و فرهنگ اسلامی انسان را خلیفه خداوند و مسئول عمران و آبادانی جهان می‌داند.

جدول جمع‌بندی مفاهیم

مفهوم	توضیح
انتسابی	نقش فرد در پیدایش آن کم یا صفر است
اکتسابی	فرد در شکل‌گیری آن سهم دارد

فردی	به شخص مربوط است
اجتماعی	به جایگاه و روابط اجتماعی مربوط است
ثابت	تغییرپذیری اندک دارد
متغیر	قابل تغییر است

نکات پرتکرار و احتمالی امتحان نهایی

- انواع ویژگی‌های هویتی: انتسابی/اکتسابی، فردی/اجتماعی، ثابت/متغیر
- تأثیر ابعاد هویتی بر یکدیگر
- تفاوت نگاه فرهنگ غرب و اسلام به بدن و طبیعت
- امکان خطا در شناخت هویت

نمودار ذهنی فصل

- هویت ← فردی/اجتماعی + انتسابی/اکتسابی + ثابت/متغیر ← ابعاد جسمانی، نفسانی، اجتماعی، الهی

بخش دوم: تشریح کامل سؤال‌های بانک تست و امتحان نهایی در این بخش، همه سؤال‌های موجود در بانک تست این درس به ترتیب آمده است. تعداد سؤال‌های این درس: ۴۴ مورد.

سؤال ۱ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۳۹۹)

سؤالات چهارگزینه‌ای:

کدام گزینه ویژگی هویتی «گروه خونی» و «دانش‌آموز بودن» را به‌درستی نشان می‌دهد؟

- الف) انتسابی، فردی و ثابت - اکتسابی، اجتماعی و متغیر
- ب) انتسابی، فردی و ثابت - اکتسابی، اجتماعی و متغیر
- ج) اکتسابی، فردی و متغیر - انتسابی، اجتماعی و متغیر
- د) اکتسابی، فردی و ثابت - انتسابی، اجتماعی و متغیر

پاسخ: گزینه «ب» انتسابی، فردی و ثابت - اکتسابی، اجتماعی و متغیر»

سؤال ۲ (تکمیل جدول/شکل / سال ۱۴۰۰)

ویژگی‌های هویتی که در شکل‌گیری آن‌ها نقش و سهم زیادی داریم، چه نامیده می‌شود؟

پاسخ: «ویژگی‌های اکتسابی»

سؤال ۳ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۴۰۱)

سوالات چهار گزینه‌ای:

نوع هریک از ویژگی‌های هویتی را مشخص کنید. (متولد ماه خرداد - پلیس)
الف) انتسابی، ثابت و فردی - انتسابی، فردی و ثابت
ب) انتسابی، ثابت و فردی - اجتماعی، متغیر و اکتسابی
ج) انتسابی، متغیر و فردی - اکتسابی، متغیر و اجتماعی
د) اجتماعی، متغیر و اکتسابی - فردی، اکتسابی و متغیر

پاسخ: گزینه «ب» انتسابی، ثابت و فردی - اجتماعی، متغیر و اکتسابی»

سؤال ۴ (جای خالی / سال ۱۴۰۱)

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
مهم‌ترین مسئله بشری ..... است.

پاسخ: «هویت»

سؤال ۵ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۴۰۲)

نوع هریک از ویژگی‌های هویتی را مشخص کنید. (کارمند - راستگویی)
الف) اکتسابی، ثابت، فردی - انتسابی، فردی، ثابت
ب) اجتماعی، متغیر، اکتسابی - فردی، اکتسابی، متغیر
ج) انتسابی، متغیر، اجتماعی - اکتسابی، متغیر، اجتماعی
د) اکتسابی، متغیر، فردی - فردی، متغیر، اکتسابی

پاسخ: گزینه «ب» اجتماعی، متغیر، اکتسابی - فردی، اکتسابی، متغیر»

سؤال ۶ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۴۰۰)

کدام گزینه ویژگی‌های «راستگویی» و «متولد ماه شهریور» را به ترتیب نشان می‌دهد؟

الف) اکتسابی، فردی و ثابت - انتسابی، اجتماعی و ثابت
ب) اکتسابی، فردی و متغیر - انتسابی، فردی و ثابت
ج) انتسابی، فردی و متغیر - اکتسابی، فردی و ثابت
د) انتسابی، اجتماعی و متغیر - اکتسابی، اجتماعی و ثابت

پاسخ: گزینه «ب» اکتسابی، فردی و متغیر - انتسابی، فردی و ثابت»

سؤال ۷ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۴۰۳)

کدام گزینه در ارتباط با هویت ثابت و انتسابی صحیح است؟

الف) رنگ پوست - گروه خونی - امانتداری

ب) مکان تولد - موقعیت اجتماعی - رنگ چشم

ج) اثر انگشت - نژاد - زمان تولد

د) خوش اخلاقی - منضبط بودن - نژاد

پاسخ: گزینه «ج» اثر انگشت - نژاد - زمان تولد»

سؤال ۸ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۹)

ویژگی‌های هویتی اکتسابی و انتسابی را با مثال مقایسه کنید.

پاسخ: «انتسابی: ما در شکل‌گیری بعضی ویژگی‌های هویتی نقشی نداریم مانند مکان یا زمان تولد یا دختر و پسر بودن. اکتسابی: بسیاری از ویژگی‌های هویتی را خودمان شکل می‌دهیم یا در شکل‌گیری آن‌ها نقش و سهم زیادی داریم مانند صفات اخلاقی و روانی.»

سؤال ۹ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۴۰۳)

عبارت مناسب را از داخل کمانک « » انتخاب کنید.

اثر انگشت هر انسان، هویت «اجتماعی - فردی» است.

پاسخ: «فردی»

سؤال ۱۰ (پرسش کوتاه/تشریحی)

کدام ویژگی هویتی «اکتسابی، فردی و متغیر» است؟

الف) ایرانی

ب) دانش‌آموز

ج) فرزند

د) وقت‌شناس

هویت فردی و اجتماعی چه نسبتی با هم دارند؟

پاسخ: گزینه «د» وقت‌شناس»

سؤال ۱۱ (درست/نادرست / ۱۳۹۸)

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:

سه بعد هویت انسان از یکدیگر جدا هستند.

پاسخ: «غلط»

سؤال ۱۲ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۳۹۸)

گزینه مناسب را انتخاب کنید:

«ترشح بیش از حد غده تیروئید موجب عصبانی شدن انسان‌ها می‌شود»، این جمله نشان‌دهنده کدام ابعاد هویت با یکدیگر است؟
الف: نفسانی بر جسمانی ب: جسمانی بر نفسانی ج: اجتماعی بر نفسانی د: اجتماعی بر جسمانی

پاسخ: گزینه «ب: جسمانی بر نفسانی»

سؤال ۱۳ (جای خالی / ۱۳۹۹)

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:

هر جامعه‌ای بر اساس .....، با طبیعت و بدن آدمی تعامل می‌کند.

پاسخ: «هویت خود»

سؤال ۱۴ (پرسش کوتاه/تشریحی)

مثال زیر نشانگر کدام رابطه هویتی است؟

«یک انسان باتقوا جهانی را تغییر می‌دهد.»

پاسخ: «تأثیر بعد نفسانی بر بعد اجتماعی»

سؤال ۱۵ (درست/نادرست / سال ۱۴۰۰)

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید.
«یک انسان با تقوا، جهانی را تغییر می‌دهد» نشانگر تأثیر بعد نفسانی بر اجتماعی است.

پاسخ: «صحیح»

سؤال ۱۶ (جای خالی / سال ۱۴۰۰)

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.
در جامعهٔ قبیله‌ای، هویت اجتماعی افراد اغلب بر اساس ..... در قبیله مشخص می‌شود.

پاسخ: «جایگاه افراد»

سؤال ۱۷ (درست/نادرست / ۱۴۰۱)

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
نقش و عضویت اجتماعی ما مجرای ارتباط ما با جامعه و بخشی از آن به حساب می‌آید.

پاسخ: «صحیح»

سؤال ۱۸ (جای خالی / ۱۴۰۰)

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
یک انسان باتقوا جهانی را تغییر می‌دهد. این جمله نشانگر رابطه هویت
..... بر هویت اجتماعی است.

پاسخ: «نفسانی»

سؤال ۱۹ (درست/نادرست / ۱۴۰۱)

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
عصبانی شدن انسان بر اثر ترشح بیش از اندازه غده تیروئید، نشانگر ارتباط بین
بعد جسمانی و بعد نفسانی هویت است.

پاسخ: «صحیح»

سؤال ۲۰ (جای خالی / ۱۴۰۱)

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
هر جامعه‌ای بر اساس ..... با طبیعت و بدن آدمی تعامل می‌کند.

پاسخ: «هویت خود»

سؤال ۲۱ (جای خالی / ۱۴۰۱)

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
برگزاری مسابقات زیبایی و نمایشگاه‌های مد، از توجه فرهنگ غرب بر بُعد ..... هویت حکایت می‌کند.

پاسخ: «جسمانی»

سؤال ۲۲ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱)

در کدام فرهنگ انسان حق ندارد در جهان طبیعت و بدن خود دخل و تصرف کند؟

پاسخ: «فرهنگ اسلام»

سؤال ۲۳ (چهارگزینه‌ای)

کدام گزینه تأثیر ابعاد هویتی مثال‌های زیر را به‌درستی نشان می‌دهد؟

«جهان اجتماعی مانع شکوفایی برخی اخلاقیات می‌شود.»

«برخی بیماری‌های جسمانی به کمک قوای روانی درمان می‌شوند»

الف) نفسانی بر اجتماعی - نفسانی بر جسمانی

ب) اجتماعی بر نفسانی - نفسانی بر جسمانی

ج) اجتماعی بر نفسانی - نفسانی بر اجتماعی

د) نفسانی بر اجتماعی - جسمانی بر نفسانی

پاسخ: گزینه «ب) اجتماعی بر نفسانی - نفسانی بر جسمانی»

سؤال ۲۴ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۰)

نگاه دنیوی فرهنگ جدید غرب نسبت به طبیعت و بدن آدمی را بنویسید.

پاسخ: «نگاه دنیوی فرهنگ جدید غرب و ارزش‌های آن به‌گونه‌ای است که هر دخل و تصرفی را در طبیعت و بدن مجاز می‌داند. انسان در این فرهنگ هر نوع تصرفی را برای بهره‌برداری بیشتر از طبیعت انجام می‌دهد.»

سؤال ۲۵ (جای خالی / ۱۴۰۲)

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.
کسب هویت‌های اجتماعی جدید با تغییراتی در ..... افراد همراه است.

پاسخ: «موقعیت اجتماعی»

سؤال ۲۶ (چهارگزینه‌ای)

کدام گزینه تأثیر ابعاد هویتی را در عبارت «تعهد و مسئولیت‌پذیری، موجب تحکیم بنیان خانواده می‌شود» به درستی نشان می‌دهد؟

الف) نفسانی بر اجتماعی

ب) اجتماعی بر نفسانی

ج) جسمانی بر نفسانی

د) نفسانی بر طبیعی

پاسخ: گزینه «الف» نفسانی بر اجتماعی»

سؤال ۲۷ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲)

دو مورد از ویژگی‌های اخلاقی سازگار با آرمان‌ها و ارزش‌های دنیوی فرهنگ متجدد غرب را بنویسید.

پاسخ: «فردگرایی، فرصت‌طلبی، انضباط، تجمل‌گرایی، تبرج، رفاه‌طلبی، مال‌اندوزی و ...»

سؤال ۲۸ (پرسش کوتاه/تشریحی / ۱۴۰۲)

هر عبارت نشانگر تأثیر کدامیک از ابعاد هویتی بر یکدیگر است؟
جهان دنیوی، مانع شکوفایی برخی اخلاقیات می‌شود. « ..... بر
..... »

خشکی بخش مرکزی فلات ایران، یکی از عوامل مهاجرت مردم از این مناطق
شده است. « ..... بر ..... »

پاسخ: «اجتماعی بر نفسانی، طبیعی بر اجتماعی»

سؤال ۲۹ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳)

نگاه فرهنگ جدید غرب و فرهنگ اسلام، به طبیعت و بدن انسان را مقایسه
کنید.

پاسخ: «نگاه دنیوی فرهنگ جدید غرب و ارزش‌های آن به‌گونه‌ای است که هر
دخل و تصرفی را در طبیعت و بدن مجاز می‌داند. انسان در این فرهنگ هر نوع
تصرفی را برای بهره‌برداری بیشتر از طبیعت انجام می‌دهد. در فرهنگ اسلام
انسان به‌عنوان خلیفه خداوند وظیفه عمران و آبادانی طبیعت را به عهده دارد.»

سؤال ۳۰ (درست/نادرست / ۱۳۹۹)

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید.
هر جامعه‌ای بر اساس هویت خود، با طبیعت و بدن آدمی تعامل می‌کند.

پاسخ: «صحیح»

سؤال ۳۱ (چهارگزینه‌ای)

عبارت زیر نشانگر رابطه میان کدامیک از ابعاد هویت بر یکدیگر است؟

«یک انسان با تقوا، جهانی را تغییر می‌دهد.»

الف) جسمانی بر نفسانی

ب) نفسانی بر اجتماعی

ج) جسمانی بر اجتماعی

د) اجتماعی بر نفسانی

پاسخ: گزینه «ب) نفسانی بر اجتماعی»

سؤال ۳۲ (درست/نادرست / ۱۴۰۳)

درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.
هر جامعه‌ای بر اساس هویت خود، با طبیعت و بدن آدمی تعامل می‌کند.

پاسخ: «درست»

سؤال ۳۳ (چهارگزینه‌ای)

کدام گزینه، تأثیر ابعاد هویتی را در عبارت زیر به درستی نشان می‌دهد؟
«هجوم شن‌های روان در جنوب شرق ایران، موجب افزایش میزان مهاجرت ساکنین این مناطق شده است.»

الف) نفسانی بر اجتماعی

ب) طبیعی بر نفسانی

ج) اجتماعی بر طبیعی

د) طبیعی بر اجتماعی

پاسخ: گزینه «د) طبیعی بر اجتماعی»

سؤال ۳۴ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۴۰۳)

«شرافت و وقار و سلحشوری از ویژگی‌های صحرانشینان است.» بیانگر کدام یک از رابطه‌های زیر است؟
الف) اجتماعی بر نفسانی
ب) نفسانی بر اجتماعی
ج) طبیعی بر اجتماعی
د) اجتماعی بر طبیعی

پاسخ: گزینه «الف» اجتماعی بر نفسانی»

سؤال ۳۵ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳)

گروه خونی هر فرد کدام ویژگی‌های هویتی را بیان می‌کند؟ (ذکر دو مورد)

پاسخ: «انتسابی - فردی - ثابت»

سؤال ۳۶ (جای خالی / سال ۱۴۰۳)

جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.
سال ۱۴۰۳: هر جامعه‌ای بر اساس ..... با طبیعت و بدن آدمی
تعامل می‌کند.

پاسخ: «هویت خود»

سؤال ۳۷ (پرسش کوتاه/تشریحی)

در خصوص ویژگی هویتی «صبوری» کدامیک از موارد زیر درست می‌باشد؟

الف) اکتسابی - فردی - متغیر

ب) انتسابی - فردی - متغیر

ج) اکتسابی - اجتماعی - ثابت

د) انتسابی - اجتماعی - ثابت

پاسخ: گزینه «الف» اکتسابی - فردی - متغیر»

سؤال ۳۸ (پرسش کوتاه/تشریحی / ۱۴۰۴)

هرکدام از موارد زیر، تأثیر کدام بُعد هویتی بر دیگری را نشان می‌دهد؟

الف) بیشتر بیماری‌های گوارشی، ناشی از استرس و اضطراب بالاست:

.....

ب) جهان اجتماعی مانع شکوفایی برخی از اخلاقیات است: .....

پاسخ: «الف) تأثیر بُعد نفسانی بر جسمانی ب) تأثیر بعد اجتماعی بر نفسانی»

سؤال ۳۹ (پرسش کوتاه/تشریحی / ۱۴۰۴)

هر یک از عبارت‌های زیر تأثیر کدام ابعاد هویت بر یکدیگر را نشان می‌دهد؟
برخی رهبران بزرگ تاریخی، بخشی از قدرت خود در جامعه را مرهون بلندی
قامت خود بوده‌اند: « .....

ایرانی‌ها مهمان‌نواز، ظلم‌ستیز و عدالت‌طلب هستند: « .....

پاسخ: «جسمانی بر اجتماعی، اجتماعی بر نفسانی»

سؤال ۴۰ (پرسش کوتاه/تشریحی)

مثال زیر، تأثیر کدام بُعد هویت انسان بر بُعد دیگر را نشان می‌دهد؟
«نتایج علمی نشان می‌دهد که بسیاری از سگته‌های قلبی ریشه در استرس و
وضعیت روانی انسان‌ها دارند.»

جسمانی بر نفسانی

جسمانی بر اجتماعی

نفسانی بر اجتماعی

نفسانی بر جسمانی

پاسخ: گزینه «د» نفسانی بر جسمانی»

سؤال ۴۱ (پرسش کوتاه/تشریحی / ۱۴۰۴)

در هر کدام از جوامع زیر، هویت اجتماعی افراد اغلب بر چه اساسی مشخص می‌شود؟

جامعهٔ قبیله‌ای: .....

جامعهٔ سرمایه‌داری: .....

خودآگاهی یا ناخودآگاهی؟

پاسخ: «براساس جایگاه آن‌ها در قبیله، براساس دارایی و توان اقتصادی آن‌ها»

سؤال ۴۲ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱)

پیامبران و اولیای الهی نیز از دیرباز درباره بُعد ..... ، هویت فردی و اجتماعی انسان‌ها سخن گفته‌اند.

الف) الهی و دینی ب) دینی و فطری ج) الهی و فطری د) دینی و غریزی

پاسخ: گزینه «ج» الهی و فطری»

سؤال ۴۳ (جای خالی / سال ۱۴۰۲)

جمله‌های زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.

جامعه‌شناسان و انسان‌شناسان درباره ابعاد ..... هویت انسان نظراتی ارائه می‌دهند.

پاسخ: «اجتماعی»

سؤال ۴۴ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۹)

وجود نظریات متفاوت درباره هویت نشانه چیست؟

پاسخ: «نشانه این است که امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود دارد.»

بخش سوم: آزمون طراحی شده از این درس

نام و نام خانوادگی: ..... تاریخ: ..... نمره: .....

از ۲۰

سؤالات درست/نادرست

(۱) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
سه بعد هویت انسان از یکدیگر جدا هستند.

(۲) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید.
«یک انسان با تقوا، جهانی را تغییر می‌دهد» نشانگر تأثیر بعد نفسانی بر اجتماعی است.

(۳) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
نقش و عضویت اجتماعی ما مجرای ارتباط ما با جامعه و بخشی از آن به حساب می‌آید.

(۴) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
عصبانی شدن انسان بر اثر ترشح بیش از اندازه غده تیروئید، نشانگر ارتباط بین بعد جسمانی و بعد نفسانی هویت است.

سؤالات جای خالی

(۵) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
مهم‌ترین مسئله بشری ..... است.

(۶) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
هر جامعه‌ای بر اساس ....., با طبیعت و بدن آدمی تعامل می‌کند.

۷) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.
در جامعهٔ قبیله‌ای، هویت اجتماعی افراد اغلب بر اساس ..... در قبیله
مشخص می‌شود.

۸) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
یک انسان باتقوا جهانی را تغییر می‌دهد. این جمله نشانگر رابطه هویت
..... بر هویت اجتماعی است.

سؤالات چهارگزینه‌ای

۹) سؤالات چهارگزینه‌ای:

کدام گزینه ویژگی هویتی «گروه خونی» و «دانش‌آموز بودن» را به درستی نشان
می‌دهد؟

- الف) انتسابی، فردی و متغیر - اکتسابی، اجتماعی و متغیر
- ب) انتسابی، فردی و ثابت - اکتسابی، اجتماعی و متغیر
- ج) اکتسابی، فردی و متغیر - انتسابی، اجتماعی و متغیر
- د) اکتسابی، فردی و ثابت - انتسابی، اجتماعی و متغیر

۱۰) سوالات چهار گزینه‌ای:

نوع هریک از ویژگی‌های هویتی را مشخص کنید. (متولد ماه خرداد - پلیس)

- الف) انتسابی، ثابت و فردی - انتسابی، فردی و ثابت
- ب) انتسابی، ثابت و فردی - اجتماعی، متغیر و اکتسابی
- ج) انتسابی، متغیر و فردی - اکتسابی، متغیر و اجتماعی
- د) اجتماعی، متغیر و اکتسابی - فردی، اکتسابی و متغیر

۱۱) کدام گزینه ویژگی‌های «راستگویی» و «متولد ماه شهریور» را به ترتیب نشان
می‌دهد؟

- الف) اکتسابی، فردی و ثابت - انتسابی، اجتماعی و ثابت

- ب) اکتسابی، فردی و متغیر - انتسابی، فردی و ثابت
- ج) انتسابی، فردی و متغیر - اکتسابی، فردی و ثابت
- د) انتسابی، اجتماعی و متغیر - اکتسابی، اجتماعی و ثابت

۱۲) کدام گزینه در ارتباط با هویت ثابت و انتسابی صحیح است؟

الف) رنگ پوست - گروه خونی - امانتداری

ب) مکان تولد - موقعیت اجتماعی - رنگ چشم

ج) اثر انگشت - نژاد - زمان تولد

د) خوش اخلاقی - منضبط بودن - نژاد

سؤالات تکمیل جدول/شکل

۱۳) ویژگی‌های هویتی که در شکل‌گیری آن‌ها نقش و سهم زیادی داریم، چه نامیده می‌شود؟

سؤالات پرسش کوتاه/تشریحی

۱۴) ویژگی‌های هویتی اکتسابی و انتسابی را با مثال مقایسه کنید.

۱۵) کدام ویژگی هویتی «اکتسابی، فردی و متغیر» است؟

الف) ایرانی

ب) دانش‌آموز

ج) فرزند

د) وقت‌شناس

هویت فردی و اجتماعی چه نسبتی با هم دارند؟

۱۶) نوع هریک از ویژگی‌های هویتی را مشخص کنید. (کارمند - راستگویی)

الف) اکتسابی، ثابت، فردی - انتسابی، فردی، ثابت

ب) اجتماعی، متغیر، اکتسابی - فردی، اکتسابی، متغیر

ج) انتسابی، متغیر، اجتماعی - اکتسابی، متغیر، اجتماعی

د) اکتسابی، متغیر، فردی - فردی، متغیر، اکتسابی

۱۷) هر عبارت نشانگر تأثیر کدامیک از ابعاد هویتی بر یکدیگر است؟
جهان دنیوی، مانع شکوفایی برخی اخلاقیات می‌شود. « ..... بر
..... »

خشکی بخش مرکزی فلات ایران، یکی از عوامل مهاجرت مردم از این مناطق شده
است. « ..... بر ..... »

پاسخنامه آزمون طراحی شده

شماره	پاسخ
۱	غلط
۲	صحیح
۳	صحیح
۴	صحیح
۵	هویت
۶	هویت خود
۷	جایگاه افراد
۸	نفسانی
۹	گزینه «ب» انتسابی، فردی و ثابت - اکتسابی، اجتماعی و متغیر»

گزینه «ب» انتسابی، ثابت و فردی - اجتماعی، متغیر و اکتسابی»	۱۰
گزینه «ب» اکتسابی، فردی و متغیر - انتسابی، فردی و ثابت»	۱۱
گزینه «ج» اثر انگشت - نژاد - زمان تولد»	۱۲
«ویژگیهای اکتسابی»	۱۳
«انتسابی: ما در شکلگیری بعضی ویژگیهای هویتی نقشی نداریم مانند مکان یا زمان تولد یا دختر و پسر بودن. اکتسابی: بسیاری از ویژگیهای هویتی را خودمان شکل میدهیم یا در شکلگیری آنها نقش و سهم زیادی داریم مانند صفات اخلاقی و روانی.»	۱۴
گزینه «د» وقتشناس»	۱۵
گزینه «ب» اجتماعی، متغیر، اکتسابی - فردی، اکتسابی، متغیر»	۱۶
«اجتماعی بر نفسانی، طبیعی بر اجتماعی»	۱۷

باکس تقلب

هویت انتسابی = ثابت و غیرقابل انتخاب
ویژگی‌هایی که در شکل‌گیری آن‌ها نقشی نداریم:

جنسیت

نژاد

زمان و مکان تولد

گروه خونی

اثر انگشت

فرمول:

👉 انتسابی = «از قبل به ما داده شده»

2. هویت اکتسابی = حاصل انتخاب و تربیت
ویژگی‌هایی که خودمان در به‌دست آوردن آن‌ها نقش داریم:

راستگویی

امانتداری

صبوری

دانش‌آموز بودن

کارمند بودن

فرمول:

اکتسابی = «به دست می‌آوریم»

3. فردی یا اجتماعی؟

فردی: مخصوص هر شخص (اثر انگشت، اخلاق، صفات شخصی)
اجتماعی: مربوط به عضویت و نقش در جامعه (دانش‌آموز، کارمند، ایرانی)
ترفند:

اگر به «عضویت در گروه یا جامعه» ربط داشت ⇒ اجتماعی

4. مهم‌ترین جای خالی فصل

«مهم‌ترین مسئله بشر، هویت است.»

این جمله چند بار در سوالات تکرار شده است.

5. رابطه ابعاد هویت را حفظ کن

دو مثال بسیار پرتکرار:

«استرس و اضطراب باعث بیماری قلبی می‌شود.»

👉 روانی بر جسمانی

«یک انسان باتقوا جهان را تغییر می‌دهد.»

👉 اجتماعی بر روانی

6. سه جای خالی فوق‌العاده مهم

«هر جامعه بر اساس هویت خود با بدن و طبیعت تعامل می‌کند.»

«در جوامع قبیله‌ای هویت اجتماعی افراد بر اساس جایگاه آن‌ها در قبیله مشخص می‌شود.»

«در جوامع سرمایه‌داری هویت اجتماعی افراد بر اساس توان و دارایی اقتصادی آن‌ها مشخص

می‌شود.»

جمع‌بندی یک‌خطی برای شب امتحان

انتسابی = ثابت = تولد، نژاد، اثر انگشت

اکتسابی = اخلاق و شغل و نقش‌های اجتماعی

فردی = مخصوص شخص

اجتماعی = عضویت و نقش در جامعه

مهم‌ترین مسئله بشر = هویت

هویت هر جامعه نحوه تعاملش با طبیعت و بدن را تعیین می‌کند.

نکته کلی : . برای پاسخ به سوالات این فصل، ویژگی هویتی را بر اساس سه معیار بسنجید:

انتسابی یا اکتسابی بودن، فردی یا اجتماعی بودن، و ثابت یا متغیر بودن. سپس رابطه ابعاد

هویت را مشخص کنید

درس ششم: بازتولید هویت اجتماعی

بخش اول: خلاصه درس

جامعه‌پذیری و هویت اجتماعی

هر فرد برای ورود به زندگی اجتماعی و شکل دادن به هویت اجتماعی خود مسیر جامعه‌پذیری را طی می‌کند. خانواده، مدرسه، گروه هم‌سالان، رسانه‌ها و نهادهای اجتماعی در جامعه‌پذیری نقش دارند. جامعه‌پذیری موجب می‌شود فرد ارزش‌ها، هنجارها و شیوه‌های زندگی جامعه را بیاموزد.

کنترل اجتماعی و کج‌روی

کج‌روی اجتماعی به کنش‌هایی گفته می‌شود که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه‌اند. جامعه برای پیشگیری و کنترل کج‌روی از تبلیغ و اقناع، تشویق و پاداش، تنبیه و مجازات استفاده می‌کند. جامعه‌ای که روش مناسب برای کنترل کج‌روی نداشته باشد، آسیب‌پذیرتر می‌شود.

تحرك اجتماعی

جابه‌جایی افراد از یک موقعیت اجتماعی به موقعیت دیگر تحرك اجتماعی نام دارد. تحرك می‌تواند صعودی، نزولی یا افقی باشد و می‌تواند درون‌نسلی یا میان‌نسلی باشد. هر جامعه به تناسب عقاید و ارزش‌های خود برخی تحرك‌ها و تغییرات هویتی را می‌پذیرد و برخی را نمی‌پذیرد.

جدول جمع‌بندی مفاهیم

مفهوم	توضیح
جامعه‌پذیری	فرایند آماده‌شدن برای زندگی اجتماعی
کنترل اجتماعی	روش‌های جامعه برای جلوگیری از کج‌روی
کج‌روی اجتماعی	کنش مخالف ارزش‌ها و هنجارها

جابه‌جایی موقعیت اجتماعی	تحرك اجتماعی
بالا رفتن یا پایین آمدن موقعیت	صعودی/نزولی
جابه‌جایی بدون تغییر رتبه	افقی

نکات پرتکرار و احتمالی امتحان نهایی

- تعریف جامعه‌پذیری، کج‌روی و کنترل اجتماعی
- روش‌های کنترل اجتماعی: تبلیغ و اقناع، تشویق و پاداش، تنبیه و مجازات
- انواع تحرك اجتماعی
- نقش جامعه در پذیرش یا منع هویت‌های جدید

نمودار ذهنی فصل

- جامعه‌پذیری ← پذیرش ارزش‌ها و هنجارها ← کنترل اجتماعی ← پیشگیری از کج‌روی ← تداوم هویت

بخش دوم: تشریح کامل سؤال‌های بانک تست و امتحان نهایی

در این بخش، همه سؤال‌های موجود در بانک تست این درس به‌ترتیب آمده است. تعداد سؤال‌های این درس: ۶۵ مورد.

سؤال ۱ «تعریف مفهومی / سال ۱۳۹۸»

کج‌روی اجتماعی را تعریف کرده و چه روش‌هایی برای پیشگیری از کج‌روی اجتماعی در جوامع به‌کار برده می‌شود؟

پاسخ: به کنش‌هایی که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه هستند کج‌روی اجتماعی می‌گویند.
تبلیغ و اقناع - تشویق و پاداش - تنبیه و مجازات

سؤال ۲ «چهارگزینه‌ای / سال ۱۳۹۸»

گزینه مناسب را انتخاب کنید:
به فرایندی که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی و مسیری که برای شکل‌دادن به هویت اجتماعی خود دنبال می‌کند، چه می‌گویند؟
الف) ارزش اجتماعی ب) هویت اجتماعی ج) کنترل اجتماعی د) جامعه‌پذیری
اولین و مهم‌ترین آشنایی فرد با جامعه‌ای که در آن متولد شده در کدامیک از گروه‌های زیر انجام می‌شود؟
الف) خانواده ب) مدرسه ج) رسانه‌های جمعی د) گروه‌های هم‌سالان

پاسخ: گزینه «د» جامعه‌پذیری
گزینه «الف» خانواده»

سؤال ۳ «تعریف مفهومی / سال ۱۳۹۸»

کج‌روی اجتماعی را تعریف کرده، یک مورد از روش‌های پیشگیری از آن را بنویسید.

پاسخ: به کنش‌هایی که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه باشند، کج‌روی اجتماعی گفته می‌شود.
تبلیغ و اقناع - تشویق و پاداش - تنبیه و مجازات

سؤال ۴ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۹»

دو روش پیشگیری و کنترل کج‌روی اجتماعی را بنویسید.

پاسخ: تبلیغ و اقناع - تشویق و پاداش - تنبیه و مجازات

سؤال ۵ «چهارگزینه‌ای / سال ۱۳۹۹»

فرد با آموزش‌های اساسی و ماندگاری که در ..... می‌بیند، اولین و مهم‌ترین آشنایی‌ها را با جامعه‌ای که در آن متولد شده است پیدا می‌کند.
الف «مدرسه ب» خانواده ج «خانواده و مدرسه د» گروه‌های هم‌سالان

پاسخ: گزینه «ب» خانواده»

سؤال ۶ «جای خالی / سال ۱۴۰۰»

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.

جامعه‌ای که روش‌های مناسبی برای ..... نداشته باشد، در معرض آسیب‌های بیشتری قرار می‌گیرد.

پاسخ: کنترل اجتماعی

سؤال ۷ «جای خالی / سال ۱۴۰۱»

جاهای خالی را با عبارت مناسب پر کنید:

سال ۱۴۰۱: جامعه‌ای که روش‌های مناسبی برای ..... نداشته باشد، در معرض آسیب‌های بیشتری قرار می‌گیرد.

پاسخ: کنترل اجتماعی

سؤال ۸ «چهارگزینه‌ای / سال ۱۴۰۱»

کدام گزینه صحیح نیست؟

الف «جامعه افرادی را که مطابق ارزش‌ها و هنجارهای جامعه عمل نکنند، مجازات می‌کند.

ب «یکی از روش‌های پیشگیری از کجروی اجتماعی، تبلیغ و اقناع است.

ج «فرایند جامعه‌پذیری همواره با موفقیت همراه است.

د «همواره افرادی هستند که به حقوق و تکالیف خود پایبند نیستند و رفتارهای مخالف انجام می‌دهند.

پاسخ: گزینه «ج» فرایند جامعه‌پذیری همواره با موفقیت همراه است.»

سؤال ۹ «جای خالی / سال ۱۴۰۲»

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:

سال ۱۴۰۲: جامعه‌ای که روش‌های مناسبی برای ..... نداشته باشد، در معرض آسیب‌های بیشتری قرار می‌گیرد.

پاسخ: کنترل اجتماعی

سؤال ۱۰ «تعریف مفهومی / سال ۱۴۰۲»

اصطلاحات زیر را تعریف کنید:
کژروی اجتماعی:

پاسخ: به کنش‌هایی که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه هستند، کژروی اجتماعی می‌گویند.

سؤال ۱۱ «درست/نادرست / سال ۱۴۰۰»

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
سال ۱۴۰۰: خانواده، اولین و مهم‌ترین آشنایی‌های فرد با جامعه‌ای که در آن متولد می‌شود را فراهم می‌کند.

پاسخ: صحیح

سؤال ۱۲ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۰»

هر جامعه برای پیشگیری از کجرویهای اجتماعی و کنترل آنها چه روشهایی را دنبال میکند؟ شرح دهید.

پاسخ: روش‌های «تبلیغ و اقناع»، «تشویق و پاداش» و «تنبیه و مجازات»، در واقع هر جامعه می‌کوشد تا از طریق آموزش، افراد را قانع کند که عقاید و ارزش‌های جامعه را بپذیرند، به افرادی که مطابق ارزش‌ها و هنجارهای جامعه عمل می‌کنند، پاداش می‌دهد و کسانی را که دچار کجروی اجتماعی شده باشند، مجازات می‌کند.

سؤال ۱۳ «جای خالی / سال ۱۴۰۱»

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
جامعه‌ای که روش‌های مناسبی برای ..... نداشته باشد، در معرض آسیب‌های بیشتری قرار می‌گیرد و دوام و بقای آن تهدید می‌شود.

پاسخ: کنترل اجتماعی

سؤال ۱۴ «تعریف مفهومی / سال ۱۴۰۱»

اصطلاحات زیر را تعریف کنید:
سال ۱۴۰۱: جامعه‌پذیری:

پاسخ: جامعه‌پذیری: به فرایندی که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می‌کند و مسیری که برای شکل‌دادن به هویت اجتماعی افراد طی می‌شود جامعه‌پذیری می‌گویند.

سؤال ۱۵ «تکمیل جدول/شکل»

به فرایندی که هر فرد برای مشارکت اجتماعی دنبال می‌کند و مسیری که برای شکل دادن به هویت اجتماعی طی می‌کند چه می‌گویند؟

پاسخ: جامعه‌پذیری

سؤال ۱۶ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱»

جوامع برای پیشگیری از کجروی اجتماعی از چه روش‌هایی استفاده می‌کنند؟ توضیح دهید.

پاسخ: الف «تبلیغ و اقناع: جامعه از طریق آموزش، افراد را قانع می‌کند که عقاید و ارزش‌های جامعه را بپذیرند.
ب «تشویق و پاداش: به افرادی که مطابق ارزش‌ها و هنجارهای جامعه عمل می‌کنند، پاداش می‌دهد.
ج «تنبیه و مجازات: کسانی را که دچار کجروی اجتماعی شده باشند، مجازات می‌کند.

سؤال ۱۷ «جای خالی / سال ۱۴۰۰»

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
سال ۱۴۰۰: فرد با آموزش‌های اساسی و ماندگاری که در .....
می‌بیند، اولین و مهم‌ترین آشنایی‌ها را با جامعه خود پیدا می‌کند.

پاسخ: خانواده

سؤال ۱۸ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۰»
روش‌های پیشگیری از کجروی‌های اجتماعی را نام ببرید.

پاسخ: تبلیغ و اقناع - تشویق و پاداش - تنبیه و مجازات

سؤال ۱۹ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲»
روش‌های پیشگیری از کجروی اجتماعی و کنترل آن‌ها را نام ببرید و توضیح دهید.

پاسخ: تبلیغ و اقناع: می‌کوشد تا از طریق آموزش، افراد را قانع کند که عقاید و ارزش‌های جامعه را بپذیرند.
تشویق و پاداش: به افرادی که مطابق ارزش‌ها و هنجارهای جامعه عمل می‌کنند، پاداش می‌دهد.
تنبیه و مجازات: کسانی را که دچار کجروی اجتماعی شده باشند، مجازات می‌کند.

سؤال ۲۰ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲»

هر عبارت به چه مفهومی اشاره دارد؟
سال ۱۴۰۲: کنش‌هایی که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه است. «
.....»

سال ۱۴۰۲: مجموعه فعالیت‌هایی که برای پذیرش فرهنگ جامعه و انطباق
افراد با انتظارات جامعه انجام می‌گیرد. « ..... »

پاسخ: کجروی اجتماعی

کنترل اجتماعی

سؤال ۲۱ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳»

هر عبارت به چه مفهومی اشاره دارد؟
سال ۱۴۰۳: مجموعه فعالیت‌هایی که برای پذیرش فرهنگ جامعه و انطباق
افراد با انتظارات جامعه انجام می‌گیرد.

پاسخ: کنترل اجتماعی

سؤال ۲۲ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳»

راه‌های پیشگیری از کجروی اجتماعی و کنترل آن‌ها را نام ببرید و توضیح دهید.

پاسخ: تبلیغ و اقناع: جامعه از طریق آموزش، افراد را قانع کند که عقاید و ارزش‌های جامعه را بپذیرند.
تشویق و پاداش: به افرادی که مطابق ارزش‌ها و هنجارهای جامعه عمل می‌کنند، پاداش می‌دهد.
تنبیه و مجازات: جامعه کسانی را که دچار کجروی اجتماعی شده باشند، مجازات می‌کند.

سؤال ۲۳ «جای خالی / سال ۱۳۹۹»

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.
سال ۱۳۹۹: امر به معروف و نهی از منکر از جمله راهکارهای اسلام برای ..... و کنترل اجتماعی است.

پاسخ: جامعه‌پذیری

سؤال ۲۴ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۹»

جامعه برای پیشگیری از کجروی‌های اجتماعی و کنترل آن‌ها چه روش‌هایی به کار می‌گیرد؟ «ذکر دو مورد»

پاسخ: تبلیغ و اقناع - تشویق و پاداش - تنبیه و مجازات

سؤال ۲۵ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳»

هر کدام از عبارت‌های زیر، بیانگر کدام روش پیشگیری از کجروی‌های اجتماعی و کنترل آن‌ها می‌باشد؟

سال ۱۴۰۳: تجلیل از ورزشکاران قهرمان ایرانی در مسابقات جهانی پارالمپیک
« .....

سال ۱۴۰۳: پخش پویانمایی در برنامه‌های مختلف تلویزیونی، جهت مصرف بهینه آب و برق « .....

سال ۱۴۰۳: جریمه رانندگان متخلف، در نتیجه رصد دوربین‌های نظارتی سطح شهر « .....

پاسخ: تشویق و پاداش

تبلیغ و اقناع

تنبيه و مجازات

سؤال ۲۶ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳»

در چه صورتی دوام و بقای جامعه تهدید میشود؟

پاسخ: در صورتی که جامعه روشهای مناسبی برای کنترل اجتماعی نداشته باشد.

2←

سؤال ۲۷ «تطبیقی / سال ۱۴۰۳»

هر یک از عبارتهای ستون سمت راست، با کدامیک از مفاهیم ستون سمت چپ ارتباط دارد؟ «یک مورد اضافی است.»

الف «بخشهایی که مربوط به یک قوم، قشر یا صنف است.

» کجروی اجتماعی

ب «فعالتهایی برای انطباق افراد با انتظارات جامعه «خرده فرهنگ

پ «کنشهای برخلاف عقاید و ارزشهای جامعه «جامعه‌پذیری

ت «فرایند مشارکت فرد در زندگی اجتماعی «فرهنگ عمومی

» کنترل اجتماعی

پاسخ: الف

5←

ب

1←

پ

3←

ت

سؤال ۲۸ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۴»

هر جامعه‌ای برای پیشگیری از کجروی‌های اجتماعی و کنترل آن‌ها، چگونه از «تبلیغ و اقناع» و «تنبیه و مجازات» استفاده می‌کند؟

پاسخ: می‌کوشد تا از طریق آموزش، افراد را قانع کند که عقاید و ارزش‌های جامعه را بپذیرند و کسانی را که دچار کجروی اجتماعی شده باشند، مجازات می‌کند.

سؤال ۲۹ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۴»

چرا جامعه، عقاید، ارزش‌ها و شیوه زندگی خود را به فرد آموزش می‌دهد؟

پاسخ: برای بقا و تداوم

سؤال ۳۰ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۴»

جامعه به چه کسانی پاداش می‌دهد و چه کسانی را مجازات می‌کند؟

پاسخ: به افرادی که مطابق ارزش‌ها و هنجارهای جامعه عمل می‌کنند، پاداش می‌دهد و کسانی را که دچار کجروی اجتماعی شده باشند، مجازات می‌کند.

سؤال ۳۱ «جای خالی / سال ۱۴۰۴»

جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.
سال ۱۴۰۴: برخی افراد ممکن است به‌طور کامل جامعه‌پذیر نشوند. در آن صورت جامعه برای استمرار و تداوم خود از ..... استفاده می‌کند.

پاسخ: کنترل اجتماعی

سؤال ۳۲ «پرسش کوتاه/تشریحی»

هر جامعه‌ای «تبلیغ و اقناع» و «تنبیه و مجازات» را به عنوان دو روش پیشگیری از کجروی‌های اجتماعی و کنترل آن‌ها، چگونه به‌کار می‌گیرد؟
هویت اجتماعی چگونه تغییر می‌کند؟

پاسخ: در تبلیغ و اقناع هر جامعه‌ای می‌کوشد تا از طریق آموزش، افراد را قانع کند که عقاید و ارزش‌های جامعه را بپذیرند.
در تنبیه و مجازات؛ جامعه، کسانی را که دچار کجروی اجتماعی شده باشند، مجازات می‌کند.

سؤال ۳۳ «درست/نادرست / سال ۱۳۹۸»

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
سال ۱۳۹۸: موقعیت اجتماعی افراد صرفاً تابع مشاغل آنها نیست.

صحیح

سؤال ۳۴ «تعریف مفهومی / سال ۱۳۹۸»

مفاهیم زیر را تعریف کنید.
سال ۱۳۹۸: تحرک اجتماعی:

پاسخ: جابه‌جایی افراد از یک موقعیت اجتماعی به موقعیت اجتماعی دیگر را تحرک اجتماعی می‌گویند.

سؤال ۳۵ «تعریف مفهومی / سال ۱۳۹۸»

مفاهیم زیر را تعریف کنید:
سال ۱۳۹۸: تحرک اجتماعی:

پاسخ: جابه‌جایی افراد از یک موقعیت اجتماعی به موقعیت اجتماعی دیگر را تحرک اجتماعی می‌گویند.

سؤال ۳۶ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۹»

آیا فرصتهای پیشروی افراد برای تحرک اجتماعی و کسب هویت‌های جدید در جوامع مختلف، یکسان است؟ توضیح دهید.

پاسخ: خیر، هر جامعه‌ای به تناسب عقاید و ارزش‌های خود برخی تحرک‌های اجتماعی و تغییرات هویتی را تشویق و برخی دیگر را منع می‌کند؛ برخی هویت‌ها را می‌پذیرد و برخی دیگر را نمی‌پذیرد.

سؤال ۳۷ «درست/نادرست / سال ۱۳۹۹»

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
سال ۱۳۹۹: موقعیت اجتماعی افراد صرفاً تابع مشاغل آنهاست.

پاسخ: غلط

سؤال ۳۸ «جای خالی / سال ۱۳۹۹»

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
سال ۱۳۹۹: افراد در بدو تولد، هویت اجتماعی انتسابی خود را به صورت انفعالی میپذیرند.

پاسخ: انتسابی

سؤال ۳۹ «درست/نادرست / سال ۱۴۰۰»

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید.
سال ۱۴۰۰: در همه کشورهای رتبه‌بندی مشاغل وجود دارد و این رتبه‌بندی در همه جا یکسان است.

پاسخ: غلط - در همه کشورهای رده‌بندی مشاغل وجود دارد ولی این رده‌بندی در کشورهای مختلف یکسان نیست.

سؤال ۴۰ «پرسش کوتاه/تشریحی»

توضیح دهید و مثال بزنید که فرصت‌های پیش روی افراد برای تحرک اجتماعی و کسب هویت‌های جدید در جوامع مختلف یکسان نیست.

پاسخ: هر جامعه‌ای به تناسب عقاید و ارزش‌های خود برخی تحرک‌های اجتماعی و تغییرات هویتی را تشویق و برخی دیگر را منع می‌کند؛ برخی هویت‌ها را می‌پذیرد و برخی دیگر را نمی‌پذیرد؛ مثلاً در جامعه‌ای که براساس ارزش‌های نژادی شکل می‌گیرد، صرفاً برای یک نژاد خاص امکان تحرک اجتماعی صعودی را فراهم می‌آورد.

سؤال ۴۱ «درست/نادرست / سال ۱۴۰۱»

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
سال ۱۴۰۱: تحرک اجتماعی همیشه درون یک نسل؛ یعنی برای یک فرد در طول زندگی خودش اتفاق می‌افتد.

پاسخ: غلط

سؤال ۴۲ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱»

به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.
سال ۱۴۰۱: برای تحرک اجتماعی نزولی مثال بزنید.

پاسخ: مدیر اداره وقتی از مدیریت عزل می‌شود و به صورت یک کارمند عادی به کار خود ادامه می‌دهد. «یا ذکر هر مثال صحیح دیگر»

سؤال ۴۳ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱»

آیا فرصت‌های پیش‌روی افراد برای تحرک اجتماعی و کسب هویت‌های جدید در جوامع مختلف یکسان است؟ توضیح دهید؟

پاسخ: هر جامعه‌ای به تناسب عقاید و ارزش‌های خود، برخی تحرک‌های اجتماعی و تغییرات هویتی را تشویق و برخی دیگر را منع می‌کند؛ برخی هویت‌ها را می‌پذیرد و برخی دیگر را نمی‌پذیرد. «ذکر مثال صحیح هم قابل قبول است»

سؤال ۴۴ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲»

افراد در بدو تولد، هویت اجتماعی انتسابی خود را به چه صورت می‌پذیرند و چگونه از موقعیت اجتماعی جدیدی برخوردار می‌شوند؟

پاسخ: به صورت انفعالی «خودشان در آن نقشی ندارند» می‌پذیرند و به تدریج با فعالیت‌هایشان هویت اکتسابی خود را به دست می‌آورند و متناسب با هویت اجتماعی جدیدشان از موقعیت اجتماعی جدیدی برخوردار می‌شوند.

سؤال ۴۵ «جای خالی / سال ۱۴۰۰»

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
سال ۱۴۰۰: افراد در بدو تولد، هویت اجتماعی ..... خود را به صورت انفعالی می‌پذیرند.

پاسخ: انتسابی

سؤال ۴۶ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۰»

کارمندی که از یک بخش اداره به بخش دیگر منتقل می‌شود، چه نوع تحرک اجتماعی دارد؟

پاسخ: افقی

سؤال ۴۷ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱»

اعضای یک جامعه بر چه اساسی می‌توانند تحرک اجتماعی صعودی و هویت جدید کسب کنند؟ توضیح دهید و مثال بزنید.

پاسخ: هر جامعه‌ای به تناسب عقاید و ارزش‌های خود، تحرک اجتماعی صعودی و هویت‌های جدید کسب می‌کند. مثلاً جامعه‌ای که بر اساس ارزش‌های نژاد شکل می‌گیرد، صرفاً برای یک نژاد خاص امکان تحرک اجتماعی صعودی را فراهم می‌آورد. یا هر مثال صحیح دیگر

سؤال ۴۸ «جای خالی / سال ۱۴۰۱»

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
سال ۱۴۰۱: به جابه‌جایی افراد از یک موقعیت اجتماعی به موقعیت اجتماعی دیگر ..... می‌گویند.

پاسخ: تحرک اجتماعی

سؤال ۴۹ «درست/ نادرست / سال ۱۴۰۰»

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
سال ۱۴۰۰: موقعیت اجتماعی افراد صرفاً تابع مشاغل آنهاست.

پاسخ: غلط

سؤال ۵۰ «درست/نادرست / سال ۱۴۰۲»

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
سال ۱۴۰۲: فرزند کارمندی که مدیر شده، تحرک اجتماعی درون نسلی صعودی پیدا کرده است.

پاسخ: غلط

سؤال ۵۱ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲»

جوامع مختلف بر چه اساسی برخی تحرکات هویتی را تشویق و برخی را منع میکنند؟

پاسخ: به تناسب عقاید و ارزشهای خود

سؤال ۵۲ «چهارگزینه‌ای»

مثال‌های «جوان بیکاری که کارآفرین شده است» و «فرزند وزیری که کارمند شده است» به ترتیب بیانگر کدام نوع تحرک اجتماعی است؟
الف) نزولی میان‌نسلی ب) صعودی درون‌نسلی ج) صعودی درون‌نسلی د) صعودی درون‌نسلی

پاسخ: گزینه «د» صعودی درون‌نسلی - نزولی میان‌نسلی»

سؤال ۵۳ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲»

چرا اعضای جامعه نمیتوانند هر نوع هویت اجتماعی را کسب کنند؟

پاسخ: هر جامعه‌ای به تناسب عقاید و ارزش‌های خود، برخی تحرک‌های اجتماعی و تغییرات هویتی را تشویق و برخی دیگر را منع می‌کند؛ برخی هویت‌ها را می‌پذیرد و برخی دیگر را نمی‌پذیرد.

سؤال ۵۴ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳»

موقعیت اجتماعی افراد علاوه بر شغل تابع چه عوامل دیگری است؟ «دو مورد»

پاسخ: عواملی مانند علم، ایمان، تقوا، هنر، مهارت، احترام و ...

سؤال ۵۵ «چهارگزینه‌ای»

اگر شخصی شغل خود را تغییر دهد اما شغل جدید، موقعیت اجتماعی او را تغییر ندهد، تحرک اجتماعی ..... دارد.

الف) میان‌نسلی نزولی ب) افقی ج) درون‌نسلی صعودی د) نزولی

پاسخ: گزینه «ب» افقی»

سؤال ۵۶ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۹»

آیا فرصت‌های پیش‌روی افراد برای تحرک اجتماعی و کسب هویت‌های جدید در جوامع مختلف، یکسان است؟ توضیح دهید.

پاسخ: یکسان نیست. هر جامعه‌ای به تناسب عقاید و ارزش‌های خود، برخی تحرک‌های اجتماعی و تغییرات هویتی را تشویق و برخی دیگر را منع می‌کند؛ برخی هویت‌ها را می‌پذیرد و برخی دیگر را نمی‌پذیرد.

سؤال ۵۷ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳»

وجود نظرات متفاوت دربارهٔ هویت، نشانهٔ چیست؟

پاسخ: نشانهٔ این است که امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود دارد.

سؤال ۵۸ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳»

مفهوم تحرک اجتماعی افقی را با ذکر یک مثال توضیح دهید.

پاسخ: اگر شخصی شغل خود را تغییر دهد اما شغل جدید، موقعیت اجتماعی او را تغییر ندهد، تحرک اجتماعی افقی دارد؛ مانند کارمندی که از یک بخش اداره به بخش دیگر منتقل می‌شود و یا ....

سؤال ۵۹ «چهارگزینه‌ای»

مثال‌های زیر به ترتیب چه نوع تحرک اجتماعی هستند؟
«فرزند یک کشاورز که پزشک شده است - کارمند بانکی که از یک شعبه به شعبه دیگر منتقل شده است.»
الف) افقی - صعودی ب) نزولی - صعودی ج) صعودی - افقی د) صعودی - نزولی

پاسخ: گزینه «ج» صعودی - افقی»

سؤال ۶۰ «جای خالی / سال ۱۴۰۳»

جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.
سال ۱۴۰۳: افراد در بدو تولد، هویت اجتماعی ..... خود را به صورت انفعالی در محیط خانواده می‌پذیرند.

سؤال ۶۱ «درست/نادرست / سال ۱۴۰۳»

درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.
سال ۱۴۰۳: فرصتهای پیش روی افراد برای تحرک اجتماعی و کسب
هویت‌های جدید در جوامع مختلف یکسان است.

پاسخ: نادرست؛ فرصتهای پیش روی افراد برای تحرک اجتماعی و کسب
هویت‌های جدید در جوامع مختلف یکسان نیست.

سؤال ۶۲ «پرسش کوتاه/تشریحی»

با توجه به متن زیر، به سؤالات پاسخ دهید.
کشاورزی سه فرزند به نام‌های محمد، مریم و علی دارد؛ محمد با تلاش و
پشتکار خود پزشک می‌شود. مریم به همراه سارا؛ هم‌کلاسی قدیمی‌اش،
که هر دو کارشناسان حقوقی بوده‌اند، از اداره خود منتقل و در شهر دیگری
شغل قبلی خود را ادامه می‌دهند. علی نیز به دلیل کمک به خانواده،
کنار پدر می‌ماند و کار او را ادامه می‌دهد.
سال ۱۴۰۴: محمد چه نوع تحرک اجتماعی را تجربه کرده است؟

سال ۱۴۰۴: با توجه به متن بالا، یک نمونه تحرک اجتماعی درون‌نسلی افقی بنویسید.

پاسخ: بین‌نسلی سعودی
منتقل شدن مریم یا سارا «بدون ایجاد تغییر در موقعیت شغلی آنها»

سؤال ۶۳ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۴»
در کدام نوع از جوامع، هویت‌هایی که ابعاد متعالی و الهی وجود انسان را نادیده می‌گیرند، به رسمیت شناخته نمی‌شوند؟

پاسخ: در یک جامعه دینی و معنوی هویت‌هایی که ابعاد متعالی و الهی وجود انسان را نادیده بگیرند، به رسمیت شناخته نمی‌شوند.

سؤال ۶۴ «پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۴»

هر یک از مثال‌های زیر به کدامیک از انواع تحرک اجتماعی اشاره دارد؟
سال ۱۴۰۴: مدیری که از مدیریت عزل شده و یک کارمند عادی است: «

« .....

سال ۱۴۰۴: کارمندی که از یک بخش اداره به بخش دیگر منتقل شده است: «

« .....

پاسخ: نزولی

افقی

سؤال ۶۵ «تکمیل جدول/شکل»

با توجه به متن، به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.
کیوان و مینا فرزندان بقال ساده محله، هستند. هر دوی آن‌ها مهندسان ماهری می‌باشند که در یک شرکت پتروشیمی بزرگ و تخصصی، موقعیت شغلی خوبی دارند. مریم؛ دوست، هم‌دانشگاهی و همکار سابق مینا؛ به دلیل برخی از مشکلات نتوانست به شغل تخصصی خود ادامه دهد و در حال حاضر برای تأمین معاش مجبور به انجام کار محدود خیاطی در منزل است. پدر مریم نیز کارگر ساده یک ارگان دولتی است.

سال ۱۴۰۴: در متن، مریم چه نوع تحرک اجتماعی نسبت به دوستش مینا تجربه کرده است؟

سال ۱۴۰۴: با توجه به متن، یک مورد «تحرک اجتماعی صعودی درون دو نسل» بنویسید.

پاسخ: تحرک اجتماعی نزولی درون یک نسل یا درون نسلی
تحرک اجتماعی کیوان نسبت به پدرش یا تحرک اجتماعی مینا نسبت به پدرش
یا شغل مهندسی پتروشیمی نسبت به بقال ساده محل

باکس تقلب

1. سه روش کنترل اجتماعی را حفظ کن
جامعه برای جلوگیری از کجروی اجتماعی از ۳ روش استفاده می‌کند:
1. اقناع و تبلیغ
2. تشویق و پاداش
3. مجازات و تنبیه
تقلب:

«اول قانع می‌کنند، بعد تشویق می‌کنند، آخر تنبیه می‌کنند.»

2. جامعه‌پذیری = یادگیری زندگی اجتماعی
جامعه‌پذیری فرایندی است که فرد در آن ارزش‌ها، هنجارها و شیوه زندگی جامعه را یاد
می‌گیرد و هویت اجتماعی او شکل می‌گیرد.
کلیدواژه تستی:
جامعه‌پذیری = شکل‌گیری هویت اجتماعی

3. خانواده مهم‌ترین عامل جامعه‌پذیری است
اولین و ماندگارترین آشنایی‌های فرد با جامعه در خانواده اتفاق می‌افتد.
هر جا پرسید «اولین و مهم‌ترین نهاد» ⇒ خانواده

4. کجروی اجتماعی چیست؟

هر رفتاری که برخلاف هنجارها، ارزش‌ها و عقاید جامعه باشد، کجروی اجتماعی نام دارد.
فرمول:

خلاف هنجارهای جامعه = کجروی اجتماعی

5. تحرک اجتماعی یعنی جابه‌جایی موقعیت اجتماعی

تعریف مهم امتحانی:

تحرک اجتماعی = جابه‌جایی افراد از یک موقعیت اجتماعی به موقعیت اجتماعی دیگر.
مثال:

کارمند → مدیر = تحرک صعودی

مدیر → کارمند عادی = تحرک نزولی

6. انواع تحرک اجتماعی که زیاد سؤال می‌آید

افقی: شغل عوض می‌شود ولی جایگاه اجتماعی تغییر نمی‌کند.

مثال: انتقال کارمند از یک شعبه به شعبه دیگر.

صعودی: ارتقای موقعیت اجتماعی

مثال: فرزند کشاورز که پزشک می‌شود.

نزولی: کاهش موقعیت اجتماعی

مثال: مدیری که به کارمند عادی تبدیل می‌شود.

جمع‌بندی یک‌خطی شب امتحان

- ◆ کجروی = خلاف هنجارهای جامعه
- ◆ کنترل اجتماعی = اقناع + تشویق + تنبیه
- ◆ جامعه‌پذیری = یادگیری ارزش‌های جامعه
- ◆ مهم‌ترین نهاد جامعه‌پذیری = خانواده
- ◆ تحرک اجتماعی = جابه‌جایی موقعیت اجتماعی
- ◆ انواع تحرک = افقی، صعودی، نزولی.

نکته کلی: در این فصل در تحرک اجتماعی ابتدا جهت جابه‌جایی را مشخص کنید: بالاتر رفتن صعودی، پایین آمدن نزولی و جابه‌جایی هم‌سطح افقی است. در این درس پرسش‌ها معمولاً درباره جامعه‌پذیری، کنترل اجتماعی، کج‌روی و تحرک اجتماعی است. هر پاسخ را با تعریف دقیق مفهوم و مثال‌های صعودی، نزولی، افقی یا درون‌نسلی/میان‌نسلی بررسی کنید

بخش سوم: آزمون طراحی‌شده از این درس

نام و نام خانوادگی: ..... تاریخ: ..... نمره: ..... از ۲۰

سؤالات درست/نادرست

۱ « در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:

سال ۱۴۰۰: خانواده، اولین و مهم‌ترین آشنایی‌های فرد با جامعه‌ای که در آن متولد می‌شود را فراهم می‌کند.

۲ « در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:

سال ۱۳۹۸: موقعیت اجتماعی افراد صرفاً تابع مشاغل آنها نیست.

۳ « در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:

سال ۱۳۹۹: موقعیت اجتماعی افراد صرفاً تابع مشاغل آنهاست.

۴ « در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید.

سال ۱۴۰۰: در همه کشورهای رتبه‌بندی مشاغل وجود دارد و این رتبه‌بندی در همه جا یکسان است.

سؤالات جای خالی

۵ « جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.

سال ۱۴۰۰: جامعه‌ای که روش‌های مناسبی برای ..... نداشته باشد، در معرض آسیب‌های بیشتری قرار می‌گیرد.

۶ « جاهای خالی را با عبارت مناسب پر کنید:

سال ۱۴۰۱: جامعه‌ای که روش‌های مناسبی برای ..... نداشته باشد، در معرض آسیب‌های بیشتری قرار می‌گیرد.

۷ « جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:

سال ۱۴۰۲: جامعه‌ای که روش‌های مناسبی برای ..... نداشته باشد، در معرض آسیب‌های بیشتری قرار می‌گیرد.

۸ « جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:

جامعه‌ای که روش‌های مناسبی برای ..... نداشته باشد، در معرض آسیب‌های بیشتری قرار می‌گیرد و دوام و بقای آن تهدید می‌شود.

سؤالات چهارگزینه‌ای

۹ « گزینه مناسب را انتخاب کنید:

به فرایندی که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی و مسیری که برای شکل‌دادن به هویت اجتماعی خود دنبال می‌کند، چه می‌گویند؟

الف) ارزش اجتماعی (ب) هویت اجتماعی (ج) کنترل اجتماعی (د) جامعه‌پذیری
اولین و مهم‌ترین آشنایی فرد با جامعه‌ای که در آن متولد شده در کدامیک از گروه‌های زیر انجام می‌شود؟

الف) خانواده (ب) مدرسه (ج) رسانه‌های جمعی (د) گروه‌های هم‌سالان

۱۰ « سؤالات چهارگزینه‌ای:

فرد با آموزش‌های اساسی و ماندگاری که در ..... می‌بیند، اولین و مهم‌ترین آشنایی‌ها را با جامعه‌ای که در آن متولد شده است پیدا می‌کند.

مدرسه

خانواده

خانواده و مدرسه

گروه‌های هم‌سالان-۱

۱ « سؤالات چهارگزینه‌ای:

سال ۱۴۰۱: کدام گزینه صحیح نیست؟

« جامعه افرادی را که مطابق ارزش‌ها و هنجارهای جامعه عمل نکنند، مجازات می‌کند. یکی از روش‌های پیشگیری از کج‌روی اجتماعی، تبلیغ و اقناع است.»

« فرایند جامعه‌پذیری همواره با موفقیت همراه است.
« همواره افرادی هستند که به حقوق و تکالیف خود پایبند نیستند و رفتارهای مخالف انجام می‌دهند.

سؤالات تعریف مفهومی

۱۲ « کجروی اجتماعی را تعریف کرده و چه روش‌هایی برای پیشگیری از کجروی اجتماعی در جوامع به کار برده می‌شود؟

۱۳ « کجروی اجتماعی را تعریف کرده، یک مورد از روش‌های پیشگیری از آن را بنویسید.

سؤالات پرسش کوتاه/تشریحی

۱۴ « دو روش پیشگیری و کنترل کجروی اجتماعی را بنویسید.

۱۵ « هر عبارت به چه مفهومی اشاره دارد؟

سال ۱۴۰۲: کنش‌هایی که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه است. « ..... »

سال ۱۴۰۲: مجموعه فعالیت‌هایی که برای پذیرش فرهنگ جامعه و انطباق افراد با انتظارات جامعه انجام می‌گیرد. « ..... »

۱۶ « هر کدام از عبارت‌های زیر، بیانگر کدام روش پیشگیری از کجروی‌های اجتماعی و کنترل آن‌ها می‌باشد؟

سال ۱۴۰۳: تجلیل از ورزشکاران قهرمان ایرانی در مسابقات جهانی پارالمپیک
« .....

سال ۱۴۰۳: پخش پویانمایی در برنامه‌های مختلف تلویزیونی، جهت مصرف بهینه آب و برق
« .....

سال ۱۴۰۳: جریمه رانندگان متخلف، در نتیجه رصد دوربین‌های نظارتی سطح شهر
« .....

سؤالات تعریف مفهومی

۱۷ « اصطلاحات زیر را تعریف کنید:
کجروی اجتماعی:

پاسخنامه آزمون طراحی شده

شماره	پاسخ
۱	صحیح
۲	صحیح
۳	غلط
۴	غلط - در همه کشورهای رده‌بندی مشاغل وجود دارد ولی این رده‌بندی در کشورهای مختلف یکسان نیست.
۵	کنترل اجتماعی
۶	کنترل اجتماعی
۷	کنترل اجتماعی
۸	کنترل اجتماعی
۹	د: جامعه پذیری الف: خانواده
۱۰	پاسخ: گزینه «خانواده»
۱۱	گزینه «فرایند جامعه‌پذیری همواره با موفقیت همراه است.»
۱۲	به کنش‌هایی که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه هستند کج‌روی اجتماعی می‌گویند. تبلیغ و اقناع - تشویق و پاداش - تنبیه و مجازات

۱۳	به کنش‌هایی که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه باشند، کج‌روی اجتماعی گفته می‌شود. تبلیغ و اقناع - تشویق و پاداش - تنبیه و مجازات
۱۴	تبلیغ و اقناع - تشویق و پاداش - تنبیه و مجازات
۱۵	کژروی اجتماعی کنترل اجتماعی
۱۶	تشویق و پاداش تبلیغ و اقناع تنبیه و مجازات
۱۷	به کنش‌هایی که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه هستند، کج‌روی اجتماعی می‌گویند.

درس هفتم: تحولات هویتی جامعه

بخش اول: خلاصه درس

تحولات هویتی جامعه

هویت فرهنگی یک جامعه تا زمانی دوام دارد که عقاید و ارزش‌های آن برای اعضای جامعه معتبر و مهم باشد. هرگاه عقاید و ارزش‌ها اعتبار خود را از دست بدهند، تداوم هویت فرهنگی با چالش روبه‌رو می‌شود. تحول فرهنگی می‌تواند مثبت یا منفی باشد.

علل تحول فرهنگی

تحول فرهنگی گاه علت درونی دارد؛ مانند نوآوری‌های مثبت یا منفی و کاستی‌های درون فرهنگ. گاه علت بیرونی دارد؛ یعنی ارتباط و رویارویی جوامع با یکدیگر. ارتباط جوامع می‌تواند

به گسترش و پیشرفت، تحول بدون الحاق، الحاق فرهنگی، خودباختگی یا ازخودبیگانگی منجر شود.

غربزدگی و ازخودبیگانگی

غربزدگی نوعی خودباختگی جوامع غیرغربی در برابر جهان غرب است. ازخودبیگانگی فرهنگی زمانی رخ می‌دهد که جامعه هویت فرهنگی خود را از یاد ببرد و خود را با فرهنگ بیگانه تعریف کند. ازخودبیگانگی تاریخی با فراموشی گذشته و ازخودبیگانگی حقیقی با غفلت از فطرت و حقیقت انسان ارتباط دارد.

جدول جمع‌بندی مفاهیم

مفهوم	توضیح
تحول فرهنگی مثبت	حرکت از باطل به حق یا اصلاح فرهنگ
تحول فرهنگی منفی	حرکت از حق به باطل
علت درونی	نوآوری یا کاستی‌های درون فرهنگ
علت بیرونی	ارتباط و رویارویی جوامع
غربزدگی	خودباختگی در برابر غرب
ازخودبیگانگی	فراموشی هویت حقیقی یا تاریخی

نکات پرتکرار و احتمالی امتحان نهایی

- ❖ علل درونی و بیرونی تحولات فرهنگی
- ❖ تحول فرهنگی مثبت و منفی
- ❖ غربزدگی و ازخودبیگانگی فرهنگی
- ❖ پیامدهای ارتباط جوامع با یکدیگر

نمودار ذهنی فصل

تحول فرهنگی ← علل درونی/بیرونی ← مثبت/منفی ← خودباختگی یا بازسازی هویت

بخش دوم: تشریح کامل سؤال‌های بانک تست و امتحان نهایی

در این بخش، همه سؤال‌های موجود در بانک تست این درس به ترتیب آمده است. تعداد سؤال‌های این درس: ۶۹ مورد.

سؤال ۱) تعریف مفهومی (سال ۱۳۹۸)

غرب زدگی را تعریف کنید.

پاسخ: خود باختگی جوامع غیرغربی در برابر جهان غرب را غرب زدگی می گویند.

سؤال ۲) پرسش کوتاه/تشریحی (سال ۱۳۹۸)

علل تحولات فرهنگی را نام برده و توضیح دهید.

پاسخ:

الف) علل درونی: یا به ابداعات و نوآوری‌های مثبت و منفی افراد جامعه مربوط می شود و یا به کاستی‌ها و بن بست‌های موجود در فرهنگ جامعه باز میگردد.
ب) علت بیرونی: رو به رو شدن و ارتباط جوامع با یکدیگر است.

سؤال ۳) تعریف مفهومی (سال ۱۳۹۸)

مفاهیم زیر را تعریف کنید:

غرب زدگی؟

پاسخ: خودباختگی جوامع غیرغربی در برابر جهان غرب، غرب زدگی نامیده می شود.

سؤال ۴) پرسش کوتاه/تشریحی (سال 1398)

تحولات هویتی چه زمانی مثبت و چه زمانی منفی است؟

پاسخ: اگر فرهنگی که دچار تحول می شود فرهنگی باطل باشد و جهت تغییرات آن به سوی فرهنگ حق باشد، تحول فرهنگی مثبت است؛ اما اگر فرهنگی که اعتبار اجتماعی خود را از دست می دهد فرهنگ حق باشد و جهت تغییرات آن به سوی فرهنگ باطل باشد، تحول فرهنگی منفی است.

سؤال ۵) پرسش کوتاه/تشریحی (سال 1398)

خودباختگی فرهنگی چه زمانی رخ می دهد؟ توضیح دهید.

پاسخ: اگر اعضای یک جامعه مبهوت و مقهور جامعه دیگر شوند و در نتیجه حالت فعال و خلاق خود را در گزینش عناصر فرهنگی آن جامعه از دست بدهند، جامعه آنها دچار خودباختگی فرهنگی می شود.

سؤال ۶) پرسش کوتاه/تشریحی (سال 1399)

به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

منظور از تحول فرهنگی منفی چیست؟

جوامع اسلامی در مواجهه با امپراتوریهای یونان و روم، کدام عناصر را از فرهنگ آنها اخذ کردند؟

پاسخ: اگر فرهنگی که اعتبار اجتماعی خود را از دست میدهد، فرهنگ حق باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ باطل باشد تحول فرهنگی منفی است. عناصر عقلی

سؤال ۷) پرسش کوتاه/تشریحی (سال 1399)

پیامدهای خودباختگی فرهنگی را بنویسید.

پاسخ:

پیامدها:

1. عناصر فرهنگی جامعه دیگر را بدون تحقیق و گزینش میپذیرد و به روش تقلیدی عمل میکند
2. ارتباطش را با تاریخ و فرهنگ خود از دست میدهد
3. نه میتواند خود را گسترش دهد و نه قادر است به جامعه دیگر ملحق شود.

سؤال ۸) درست/نادرست

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
هویت فرهنگی جامعه گستردهتر از هویت اجتماعی افراد است.

پاسخ: صحیح

سؤال ۹) پرسش کوتاه/تشریحی

علل درونی تحولات فرهنگی را بنویسید.

پاسخ: ابداعات و نوآوری های مثبت و منفی افراد جامعه کاستی ها و بن بست های موجود در فرهنگ جامعه

سؤال ۱۰) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید.
هویت فرهنگی جامعه در پرتو هویت اجتماعی افراد متناسب با آن شکل میگیرد.

پاسخ: غلط - هویت فرهنگی جهان اجتماعی ، پدیده های گسترده تر از هویت اجتماعی افراد است. هویت اجتماعی افراد در پرتو هویت فرهنگی جهان اجتماعی شکل میگیرد.

سؤال ۱۱) پرسش کوتاه/تشریحی

در ارتباط میان جوامع، در چه صورت زمینه گسترش و پیشرفت جامعه فراهم میشود؟

پاسخ: اگر یک جامعه با حفظ عقاید و ارزش های خود با جوامع دیگر ارتباط برقرار کند و در محدوده هنجارها و سبک های زندگی، عناصری را از جوامع دیگر بگیرد و در صورت لزوم تغییرات لازم را در آنها پدید آورد، زمینه گسترش و پیشرفت خود را فراهم می آورد.

سؤال ۱۲) جای خالی

جاهای خالی را با عبارت مناسب پر کنید:
هویت فرهنگی جامعه گسترده تر از ..... افراد است.

پاسخ: هویت اجتماعی

سؤال ۱۳) پرسش کوتاه/تشریحی

هویت فرهنگی جامعه تا چه زمانی دوام می‌آورد و چه زمانی با چالش‌هایی مواجه می‌شود؟

پاسخ: هویت فرهنگی جامعه تا زمانی دوام می‌آورد که عقاید و ارزش‌های مربوط به آن مورد پذیرش اعضای جامعه و برای آنها مهم باشد. هرگاه عقاید و ارزشها اهمیت و اعتبار خود را نزد اعضای یک جامعه از دست بدهند، تداوم هویت فرهنگی آن جامعه با چالش‌هایی مواجه می‌شود.

سؤال ۱۴) تعریف مفهومی

تحول فرهنگی منفی را تعریف کنید و مثال بزنید.

پاسخ: اگر فرهنگی که اعتبار اجتماعی خود را از دست می‌دهد، فرهنگ حق و جهت تغییرات به سوی فرهنگ باطل باشد، تحول فرهنگی منفی است. مانند تحول جامعه نبوی به جامعه اموی (ذکر هر مثال صحیح هم قابل قبول است)

سؤال ۱۵) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:

هویت فرهنگی جامعه، فرصت شکل‌گیری هویت‌های اجتماعی متناسب با خود را فراهم می‌آورد.

پاسخ: صحیح

سؤال ۱۶) پرسش کوتاه/تشریحی

بسیاری از جوامع غیرغربی در رویارویی با جهان غرب، مبهوت و مرعوب قدرت .....غرب شدند.

الف) نظامی و فرهنگی

ب) فرهنگی و سیاسی

ج) اقتصادی و سیاسی

د) اقتصادی و فرهنگی

پاسخ: اقتصادی و سیاسی

سؤال ۱۷) پرسش کوتاه/تشریحی

در چه صورت ارتباط میان جوامع، زمینه گسترش و پیشرفت یک جامعه را فراهم می آورد؟

پاسخ: اگر یک جامعه با حفظ عقاید و ارزشهای خود با جوامع دیگر ارتباط برقرار کند و در محدوده هنجارها و سبک های زندگی، عناصری را از جوامع دیگر بگیرد و در صورت لزوم تغییرات لازم را در آنها پدید آورد، زمینه گسترش و پیشرفت خود را فراهم میکند.

سؤال ۱۸) درست/نادرست

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
ابداعات و نوآوریهای مثبت و منفی افراد جامعه یکی از علل درونی تحولات فرهنگی است.

پاسخ: صحیح

سؤال ۱۹) تطبیقی

هریک از تعاریف ستون اول به کدامیک از مفاهیم ستون دوم اشاره دارد؟
(مورد اضافی است)

تعاریف

مفاهیم

الف) هر گاه اعضای یک جامعه عقاید و ارزشهایی را بپذیرند و به رسمیت بشناسند.

-تحول فرهنگی

ب) جامعهای که بر عقاید و ارزشهای خود پافشاری نکند و بهمرو زمان به عقاید و ارزشهای خود پشت کند.

-ازخودبیگانگی تاریخی

ج) جامعه خودباختهای که در مواجهه با جامعه دیگر هویت فرهنگی خود را از یاد میبرد.

-خودباختگی فرهنگی

د) عناصر فرهنگی جامعه دیگر بدون تحقیق و گزینش پذیرفته میشود.

-هویت فرهنگی

-ازخودبیگانگی فرهنگی

پاسخ: الف)

ب)

ج)

د)

سؤال ۲۰) پرسش کوتاه/تشریحی

تحولات هویتی جوامع غربی را پس از رویارویی با جوامع اسلامی طی جنگهای صلیبی توضیح دهید.

پاسخ: جوامع غربی پس از رویارویی با جوامع اسلامی بدون این که به جامعه و فرهنگ اسلام بپیوندند تحولات هویتی پیدا کردند و از غرب مسیحی قرون وسطا به غرب سکولار قرون جدید تبدیل شدند و هویت جدیدی پیدا کردند.

سؤال ۲۱) درست/نادرست / سال ۱۴۰۱

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
تحول جامعه جاهلی به جامعه نبوی، تحول فرهنگی منفی است.

پاسخ: غلط

سؤال ۲۲) پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱

جوامع اسلامی در مواجهه با امپراتوری های یونان و روم، چه عناصری از این دو فرهنگ را نپذیرفتند؟

الف) دنیوی

ب) مشرکانه

ج) عقلی

د) مسیحی

پاسخ: ب) مشرکانه

سؤال ۲۳) تعریف مفهومی / سال ۱۴۰۱

اصطلاحات زیر را تعریف کنید:

خودباختگی فرهنگی:

پاسخ: خودباختگی فرهنگی: اعضای جامعه، مبهوت و مقهور فرهنگ دیگر شوند و در نتیجه، حالت فعال و خلاق خود را در گزینش عناصر فرهنگی آن جامعه از دست بدهند جامعه آنها دچار خودباختگی فرهنگی میشود.

سؤال ۲۴) جای خالی / سال ۱۴۰۱

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:

خودباختگی جوامع غیرغربی در برابر جهان غرب را ..... مینامند.

پاسخ: غرب زدگی

سؤال ۲۵) پرسش کوتاه/تشریحی

جامعه‌ای که با حفظ عقاید و ارزشهای خود با جوامع دیگر ارتباط برقرار میکند و در سطح هنجارها و سبک زندگی، عناصری از جوامع دیگر را میگیرد، زمینه ..... خود را فراهم می‌آورد.

الف) تحول فرهنگی

ب) گسترش و پیشرفت

ج) تحول فرهنگی مثبت

د) عقب ماندگی

پاسخ: گزینه ب، گسترش و پیشرفت

سؤال ۲۶) پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱

علت بیرونی تحولات فرهنگی چیست؟

پاسخ: روبه‌رو شدن و ارتباط جوامع با یکدیگر

سؤال ۲۷) هویت فرهنگی جامعه بر اساس ..... اجتماعی آن شکل میگیرد.

الف) هنجارها و عقاید

ب) عقاید و ارزشهای

ج) آرمانها و عقاید

د) ارزشها و هنجارهای

پاسخ: گزینه ب، عقاید و ارزشهای

سؤال ۲۸) پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۰

جوامع اسلامی در مواجهه با امپراتوری های یونان و روم، کدام عناصر را از فرهنگ آنها اخذ کردند؟

پاسخ: عقلی

سؤال ۲۹) پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۰

پیامدهای خودباختگی فرهنگی را بنویسید.

پاسخ:

1. عناصر فرهنگی جامعه دیگر را بدون تحقیق و گزینش میپذیرد.
2. چنین جامعه‌ای به روش تقلیدی عمل میکند.
3. ارتباطش را با تاریخ و فرهنگ خود از دست میدهد.
4. نه میتواند فرهنگ خود را تداوم ببخشد، نه قادر است به جامعه دیگری که شیفته و مبهوت آن شده است، ملحق شود(از اینجا مانده و از آنجا رانده) (ذکر مورد کافی است).

سؤال ۳۰) درست/نادرست / سال ۱۴۰۲

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید
هویت اجتماعی افراد محصول عضویت گروهی آنهاست.

پاسخ: صحیح

توضیح تشریحی: در این درس باید علت تحول فرهنگی و پیامد ارتباط جوامع را تشخیص دهید. اگر جامعه هویت خود را فراموش کند، بحث خودباختگی یا ازخودبیگانگی مطرح می‌شود.

سؤال (۳۱) جای خالی / سال ۱۴۰۲

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.
علت بیرونی تحولات فرهنگی، روبه‌رو شدن و ..... جوامع با یکدیگر است.

پاسخ: ارتباط

سؤال (۳۲) پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲

چه زمانی تغییرات هویتی افراد مورد تشویق و تأیید جامعه قرار می‌گیرند؟ مثال بزنید.

پاسخ: تا زمانی که تغییرات هویتی افراد در چهارچوب عقاید و ارزشهای اجتماعی پذیرفته شده در جامعه اتفاق بیفتند و با هویت فرهنگی جامعه سازگار باشند، مورد تشویق و تأیید جامعه قرار می‌گیرند. مثال: فردی که با تلاش و پشتکار، موقعیت اجتماعی خود و دیگران را ارتقا میبخشد از طرف جامعه، تأیید و تشویق میشود.

سؤال ۳۳) تکمیل جدول/شکل / سال ۱۴۰۲

در مورد شکل‌های مختلف ارتباط میان جوامع، هر عبارت به کدامیک از مصداقها اشاره دارد؟ (یک مورد اضافی است)

عبارت	مصداق
رویاریوی جوامع غربی با جوامع اسلامی در جنگ‌های صلیبی	الف) گسترش و پیشرفت جامعه و فرهنگ
رویاریوی فرهنگ جدید غرب با جوامع اسلامی	ب) تحول فرهنگی با ملحق شدن به فرهنگ دیگر
- رویاریوی مصر و ایران باستان با جوامع اسلامی	ج) تحول فرهنگی بدون ملحق شدن به فرهنگ دیگر
رویاریوی جوامع اسلامی با فرهنگ ایران و روم	د) عدم توانایی در گسترش فرهنگ جامعه خود و از اینجا رانده و از آنجا مانده

پاسخ: الف) «»

«رویاریوی جوامع اسلامی با فرهنگ ایران و روم

ب) «»

«رویاریوی مصر و ایران باستان با جوامع اسلامی

ج) «»

«رویاریوی جوامع غربی با جوامع اسلامی در جنگ‌های صلیبی

د) «»

«رویاریوی جوامع غیرغربی با جهان غرب

سؤال ۳۴) پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲

هویت فرهنگی جامعه چه رابطه و نسبتی با هویت اجتماعی افراد دارد؟

پاسخ: هویت فرهنگی جامعه، گسترده تر از هویت اجتماعی افراد است. هویت اجتماعی افراد در پرتو هویت اجتماعی افراد در پرتو هویت فرهنگی (عقاید و ارزشها) جامعه و متناسب با آن شکل میگیرد. هویت فرهنگی جامعه، فرصت شکلگیری هویت های اجتماعی متناسب با خود را پدید می آورد. در برابر انواع هویت های اجتماعی که با عقاید و ارزشهای آن ناسازگار باشند، مقاومت میکند (دو مورد کافی است)

سؤال ۳۵) درست/نادرست / سال ۱۴۰۳

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:

علت بیرونی تحولات فرهنگی روبرو شدن و ارتباط جوامع با یکدیگر است.

پاسخ: صحیح

سؤال ۳۶) چهارگزینه‌ای

کدامیک از گزینه های زیر صحیح است؟

الف) هویت فرهنگی جامعه در پرتو هویت اجتماعی افراد شکل میگیرد.

ب) هویت فرهنگی جامعه فرصت شکلگیری هویت اجتماعی مناسب با خود را پدید می آورد.

ج) هویت اجتماعی افراد گسترده تر از هویت فرهنگی جامعه است.

د) هویت فرهنگی جامعه تابع هویت اجتماعی افراد است.

پاسخ :

هویت فرهنگی جامعه فرصت شکل گیری هویت اجتماعی مناسب با خود را پدید می آورد.

سؤال ۳۷) پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳

فرهنگ حق چگونه به فرهنگ واقعی وارد میشود؟

پاسخ : با عمل کردن بر اساس عقاید و ارزشهای حق

سؤال ۳۸) پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳

جامعه‌ای که در تعامل با جوامع دیگر به عقاید و ارزش های خود پشت کند، چه سرنوشتی دارد؟

پاسخ : دچار تحول فرهنگی میشود.

سؤال ۳۹) جای خالی / سال ۱۳۹۹

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.

اگر فرهنگی که اعتبار اجتماعی خود را از دست میدهد، فرهنگ حق باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ باطل باشد، تحول فرهنگی ..... است.

پاسخ : منفی

سؤال ۴۰) تکمیل جدول/شکل / سال ۱۳۹۹

هویت فرهنگی جامعه بر اساس ..... آن شکل میگیرد.

آرمانها و ارزشهای

هنجارها و عقاید

عقاید و ارزشهای

هنجارها و نمادهای

پاسخ:

(عقاید و ارزشها)

سؤال ۴۱) پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۹

هویت فرهنگی جامعه تا چه زمانی دوام می آورد؟ چه زمانی تداوم فرهنگی آن با

چالش مواجه میشود؟

پاسخ: هویت فرهنگی جامعه تا زمانی دوام می آورد که عقاید و ارزشهای مربوط

به آن مورد پذیرش اعضای جامعه و برای آنها مهم باشد. هرگاه عقاید و ارزشها،

اهمیت و اعتبار خود را نزد اعضای یک جامعه از دست بدهند، تداوم هویت

فرهنگی آن جامعه با چالش مواجه میشود.

سؤال ۴۲) جای خالی

نمودار زیر را کامل کنید.

پاسخ:

سؤال ۴۳) پرسش کوتاه/تشریحی

هر یک از عبارتهای سمت راست، با کدام یک از مفاهیم سمت چپ ارتباط دارد؟
(یک مورد از مفاهیم، اضافی است)

عبارت	مفاهیم
الف) جامعه ای که به روش تقلیدی عمل میکند.	1. علت درونی تحول فرهنگی
ب) جهت تغییرات به سوی فرهنگ حق باشد	2. خودباختگی فرهنگی
پ) کاستی ها و بن بست های موجود در فرهنگ	3. علن بیرونی تحول فرهنگی
ت) ارتباط جوامل با یکدیگر	4. تحول فرهنگی مثبت

پاسخ: الف)

(خودباختگی فرهنگی)

ب)

(تحول فرهنگی مثبت)

پ)

(علت درونی تحول فرهنگی)

ت)

(علت بیرونی تحول فرهنگی)

سؤال ۴۴) پرسش کوتاه/تشریحی /

تغییرات هویتی افراد، تا چه زمانی مورد تشویق و تأیید جامعه قرار میگیرند؟

پاسخ: تغییرات هویتی تا زمانی که در چارچوب عقاید و ارزشهای اجتماعی پذیرفته شده در جامعه اتفاق بیفتد و با هویت فرهنگی جامعه سازگار باشد، مورد تشویق و تأیید جامعه قرار میگیرد.

سؤال ۴۵) پرسش کوتاه/تشریحی

در چه صورتی تحول فرهنگی مثبت است؟

پاسخ: اگر فرهنگی که دچار تحول میشود، فرهنگی باطل باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ حق باشد، تحول فرهنگی مثبت است.

سؤال ۴۶) پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳

منظور از غرب زدگی چیست؟

پاسخ: خودباختگی جوامع غیرغربی در برابر جهان غرب را «غرب زدگی» مینامند.

سؤال ۴۷) جای خالی / سال ۱۴۰۴

جاهای خالی را با عبارت های مناسب پر کنید.

جوامع اسلامی در مواجهه با امپراتوری های یونان و روم، عناصر ..... فرهنگ آنها را اخذ کردند.

پاسخ: عقلی

سؤال ۴۸) تکمیل جدول/شکل / سال ۱۴۰۴

چه شکلی از ارتباط میان جوامع، زمینه گسترش و پیشرفت را فراهم می آورد؟

پاسخ: اگر یک جامعه با حفظ عقاید و ارزش های خود با جوامع دیگر ارتباط برقرار کند و در محدوده هنجارها و سبک های زندگی، عناصری را از جوامع دیگر بگیرد و در صورت لزوم تغییرات لازم را در آنها پدید آورد، زمینه گسترش و پیشرفت خود را فراهم میآورد.

سؤال ۴۹) تطبیقی

هر یک از نمونه ها در ستون سمت راست با کدام پیامد در ستون چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد اضافی است).

نمونه ارتباط جوامع

پیامد ارتباط جوامع با یکدیگر

الف) مواجهه جوامع اسلامی با امپراتوریهای یونان و روم

(تحوّل فرهنگی، بدون ملحق شدن به جامعه مقابل

ب) رویارویی جوامع غربی با جوامع اسلامی طی جنگهای صلیبی) گسترش و

پیشرفت جامعه

پ) ارتباط ایران باستان و مصر باستان با جوامع اسلامی) از خودبیگانگی حقیقی

ت) رویارویی جوامع غیرغربی با جهان غرب جدید) تحوّل فرهنگی و ملحق شدن

به جامعه مقابل

(خودباختگی فرهنگی

پاسخ: الف)

گسترش و پیشرفت جامعه

ب)

تحوّل فرهنگی، بدون ملحق شدن به جامعه مقابل

(پ)

تحول فرهنگی و ملحق شدن به جامعه مقابل

(ت)

خودباختگی فرهنگی

سؤال ۵۰) پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۴

چه راهی برای ارزیابی تحولات فرهنگی وجود دارد؟

پاسخ: اگر فرهنگی که دچار تحول میشود، فرهنگی باطل باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ حق باشد، تحول فرهنگی مثبت است اما اگر فرهنگی که اعتبار اجتماعی خود را از دست میدهد، فرهنگ حق باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ باطل شد، تحول فرهنگی منفی است.

سؤال ۵۱) جای خالی / سال ۱۴۰۴

جاهای خالی را با کلمه های مناسب کامل کنید.

علل درونی تحولات فرهنگی یا به ابداعات و نوآوری های مثبت و منفی افراد جامعه مربوط میشود، یا به ..... موجود در فرهنگ جامعه بازمیگردد.

پاسخ: کاستی ها و بن بست های

سؤال ۵۲) تکمیل جدول/شکل / سال ۱۴۰۴

چه شکلی از ارتباط میان جوامع، زمینه گسترش و پیشرفت یک جامعه را فراهم می آورد؟

از خودبیگانگی فرهنگی چیست؟

پاسخ: اگر یک جامعه با حفظ عقاید و ارزشهای خود با جوامع دیگر ارتباط برقرار کند و در محدوده هنجارها و سبکهای زندگی، عناصری را از جوامع دیگر بگیرد و در صورت لزوم تغییرات لازم را در آنها پدید آورد، زمینه گسترش و پیشرفت خود را فراهم می آورد.

سؤال ۵۳) تعریف مفهومی / سال ۱۳۹۸

مفاهیم زیر را تعریف کنید.
از خود بیگانگی تاریخی:

پاسخ: اگر یک جامعه فرهنگ تاریخی خود را فراموش کند، دچار از خود بیگانگی تاریخی است.

سؤال ۵۴) جای خالی / سال ۱۳۹۹

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
فرهنگ اساطیری و فرهنگ ..... ، آدمی را از حقیقت جهان و حقیقت خود بیگانه میکنند.

پاسخ: دنیوی

سؤال ۵۵) چهارگزینه‌ای / سال ۱۴۰۱

سوالات چهار گزینه‌ای:

اگر عقاید و ارزشهای یک جامعه مانع آشنایی اعضای آن با حقیقت انسان و جهان شود، آن جامعه دچار ..... شده است.
الف) از خود بیگانگی

(ب) از خودبپیگانگی تاریخی
(ج) از خودبپیگانگی فطری
(د) از خودبپیگانگی فرهنگی

پاسخ:

(از خودبپیگانگی فطری)

سؤال ۵۶) پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲

کدامیک از معانی " از خودبپیگانگی فرهنگی " مانع آشنایی اعضای جامعه با حقیقت انسان و جهان میشود؟

پاسخ: از خودبپیگانگی حقیقی یا فطری

سؤال ۵۷) جای خالی / سال ۱۴۰۱

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
فرهنگ اساطیری و فرهنگ ..... آدمی را از حقیقت جهان و حقیقت خود بیگانه میکند.

پاسخ: دنیوی

سؤال ۵۸) پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱

چه زمانی جامعه دچار از خودبپیگانگی حقیقی (فطری) میشود؟

پاسخ: هنگامی که عقاید و ارزش های یک جامعه مانع آشنایی اعضای آن با حقیقت انسان و جهان شود.

سؤال ۵۹) پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲

جامعه خودبافتهای که در مواجهه با جامعه دیگر، هویت فرهنگی خود را از یاد میبرد، گرفتار ..... شده است.

الف) از خودبیبگانگی

ب) از خودبیبگانگی تاریخی

ج) از خودبیبگانگی فطری

د) از خودبیبگانگی فرهنگی

پاسخ:

(از خودبیبگانگی تاریخی)

سؤال ۶۰) پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲

از نظر قرآن کریم، انسان چه هنگامی میتواند حقیقت خود و جهان را بشناسد؟

پاسخ: وقتی که به انسان و جهان نگاهی توحیدی داشته باشد.

سؤال ۶۱) پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲

انواع از خودبیگانگی فرهنگی را نام ببرید.

پاسخ: از خودبیگانگی تاریخی

- از خودبیگانگی حقیقی (فطری)

سؤال ۶۲) جای خالی / سال ۱۴۰۳

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:

فرهنگ اساطیری و فرهنگ ..... آدمی را از حقیقت جهان و خود بیگانه میکند.

پاسخ: دنیوی

سؤال ۶۳) پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳

هر عبارت به چه مفهومی اشاره دارد؟

جامعه خودباختهای که در مواجهه با جامعه دیگر، هویت فرهنگی خود را از یاد میبرد.

پاسخ: از خودبیگانگی تاریخی

سؤال ۶۴) تطبیقی

هر یک از تعاریف ستون اول به کدامیک از مفاهیم ستون دوم اشاره دارد؟ (یک مورد اضافی است)

تعاریف

مفاهیم

الف) جامعه خودبافتهای که در مواجهه با جامعه دیگر، هویت فرهنگی خود را از یاد

از خودبیگانگی

میبرد.

فرهنگی

ب) فرهنگهایی که مانع شناخت انسان از عالم و آدم میشوند.

از خودبیگانگی

فطری

از خودبیگانگی

ج) جامعههای که اعضای آن در گزینش عناصر فرهنگی جامعه دیگر، حالت فعال و خلاق خود را از دست دادهاند.

خودبافتگی

فرهنگی

-5

د) بیگانه شدن انسان از خودش از خودبیگانگی

تاریخی

پاسخ: الف)

ب)

ج)

د)

سؤال ۶۵) پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳

براساس نگاه قرآن، کدام فرهنگ، انسان را با حقیقت خود و جهان هستی آشنا میکند؟

پاسخ: فرهنگ توحیدی

سؤال ۶۶) پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳

جوامع زیر به کدام نوع از معانی متفاوت از خود بیگانگی فرهنگی دچار شده‌اند؟
الف) جامع‌های که عقاید و ارزش‌های آن مانع آشنایی اعضای آن با حقیقت انسان و جهان میشود.

ب) جامعه خودباخت‌های که در مواجهه با جوامع دیگر هویت فرهنگی خود را از یاد برده است.

پاسخ: الف) از خود بیگانگی حقیقی یا فطری

ب) از خود بیگانگی تاریخی

سؤال ۶۷) پرسش کوتاه/تشریحی

جامعه خودباختهای که در مواجهه با جامعه دیگر، هویت فرهنگی خود را از یاد میبرد، به کدام نوع معانی از خودبیگانگی دچار میشود؟

الف) از خودبیگانگی حقیقی

ب) از خودباختگی فرهنگی

ج) از خودبیگانگی فطری

د) از خودبیگانگی تاریخی

پاسخ: گزینه ب

سؤال ۶۸) جای خالی / سال ۱۴۰۴

جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.
انسان هنگامی میتواند حقیقت خود و جهان را بشناسد که به انسان و جهان
نگاهی ..... داشته باشد.

پاسخ: توحیدی

سؤال ۶۹) پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۴

چرا از خودبیگانگی جوامع را «از خودبیگانگی فرهنگی» مینامند؟

پاسخ: به دلیل آنکه هویت جوامع را فرهنگ آنها تعیین میکند.

باکس قلب

1. علل تحولات فرهنگی دو نوع است

علت درونی:

* نوآوری‌ها و ابداعات مثبت و منفی افراد

* بن‌بست‌ها و کاستی‌های موجود در فرهنگ جامعه

علت بیرونی:

* ارتباط و رویارویی جوامع با یکدیگر

تقلب:

درونی = از داخل جامعه

بیرونی = ارتباط با جوامع دیگر

2. تحول فرهنگی مثبت و منفی

تحول فرهنگی مثبت:

حرکت از فرهنگ باطل به سمت فرهنگ حق.

تحول فرهنگی منفی:

وقتی فرهنگ حق اعتبار خود را از دست بدهد و به سمت فرهنگ باطل حرکت

کند.

مثال امتحانی:

جامعه جاهلی → جامعه نبوی = تحول مثبت

3. غرب‌زدگی را حفظ کن

غرب‌زدگی = خودباختگی جوامع غیرغربی در برابر غرب.

این تعریف تقریباً هر سال تکرار می‌شود.

4. خودباختگی فرهنگی چیست؟

وقتی اعضای یک جامعه در برابر فرهنگ دیگر مبهوت و مقهور شوند و قدرت انتخاب آگاهانه را از دست بدهند، دچار خودباختگی فرهنگی می‌شوند.
پیامدها:

* تقلید کورکورانه

* پذیرش عناصر فرهنگی دیگر بدون تحقیق

* از دست دادن ارتباط با فرهنگ و تاریخ خود

5. هویت فرهنگی از هویت اجتماعی گسترده‌تر است

جمله پرتکرار تستی:

«هویت فرهنگی جامعه از هویت اجتماعی افراد گسترده‌تر است.»
و هویت اجتماعی افراد در پرتو هویت فرهنگی جامعه شکل می‌گیرد.

6. شرط پیشرفت جامعه

اگر جامعه:

* ارزش‌ها و عقاید خود را حفظ کند،

* با جوامع دیگر ارتباط داشته باشد،

* و عناصر مفید آن‌ها را بگیرد،

زمینه پیشرفت و گسترش خود را فراهم می‌کند.

جمع‌بندی شب امتحان

♦ علت تحول فرهنگی = درونی + بیرونی

- ◆ مثبت = از باطل به حق
- ◆ منفی = از حق به باطل
- ◆ غربزدگی = خودباختگی در برابر غرب
- ◆ هویت فرهنگی از هویت اجتماعی گسترده‌تر است
- ◆ ارتباط با دیگران + حفظ ارزش‌های خود = پیشرفت جامعه.

نکته کلی : در این درس باید علت تحول فرهنگی و پیامد ارتباط جوامع را تشخیص دهید. اگر جامعه هویت خود را فراموش کند، بحث خودباختگی یا ازخودبیگانگی مطرح می‌شود

بخش سوم :آزمون طراحی‌شده از این درس

نام و نام خانوادگی ..... تاریخ : ..... :نمره :
.....از ۲۰

سؤالات درست/نادرست

۱) (در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
سال سال سال : : : 1399 هویت فرهنگی جامعه گسترده‌تر از هویت اجتماعی افراد است.

۲) (در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید.
سال سال سال : : : 1400 هویت فرهنگی جامعه در پرتو هویت اجتماعی افراد متناسب با آن شکل می‌گیرد.

۳) (در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
سال سال سال : : : 1402 هویت فرهنگی جامعه، فرصت شکلگیری هویت‌های اجتماعی متناسب با خود را فراهم می‌آورد.

۴) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
سال سال سال : : : 1400 ابداعات و نوآوریهای مثبت و منفی افراد جامعه یکی از
علل درونی تحولات فرهنگی است.

سؤالات جای خالی

۵) جاهای خالی را با عبارت مناسب پر کنید:
سال سال سال : : : 1401 هویت فرهنگی جامعه گستردهتر از ..... افراد
است.

۶) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
سال سال سال : : : 1401 خودباختگی جوامع غیرغربی در برابر جهان غرب را
..... مینامند.

۷) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.
سال سال سال : : : 1402 علت بیرونی تحولات فرهنگی، روبهرو شدن و
..... جوامع با یکدیگر است.

۸) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.
اگر فرهنگی که اعتبار اجتماعی خود را از دست میدهد، فرهنگ حق باشد و جهت
تغییرات به سوی فرهنگ باطل باشد، تحول
فرهنگی ..... است.

سؤالات چهارگزینه‌ای

۹) کدامیک از گزینههای زیر صحیح است؟
- هویت فرهنگی جامعه در پرتو هویت اجتماعی افراد شکل میگیرد.
- هویت فرهنگی جامعه فرصت شکلگیری هویت اجتماعی مناسب با خود را پدید
میاورد.

- هویت اجتماعی افراد گستردهتر از هویت فرهنگی جامعه است.

- هویت فرهنگی جامعه تابع هویت اجتماعی افراد است.

۱۰ (سوالات چهار گزینه‌ای):

سال سال سال : : : 1401 اگر عقاید و ارزشهای یک جامعه مانع آشنایی اعضای آن با حقیقت انسان و جهان شود، آن جامعه دچار ..... شده است.

(از خودبیگانگی)

(از خودبیگانگی تاریخی)

(از خودبیگانگی فطری)

(از خودبیگانگی فرهنگی)

سوالات تعریف مفهومی

۱۱ (غرب زدگی را تعریف کنید).

سوالات پرسش کوتاه/تشریحی

۱۲ (علل تحولات فرهنگی را نام برده و توضیح دهید).

سوالات تعریف مفهومی

۱۳ (مفاهیم زیر را تعریف کنید):

سال سال سال : : : 1398 غرب زدگی:

سوالات پرسش کوتاه/تشریحی

۱۴ (به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید).

سال سال سال : : : 1399 منظور از تحول فرهنگی منفی چیست؟

سال سال سال : : : 1399 جوامع اسلامی در مواجهه با امپراتوریهای یونان و روم،

کدام عناصر را از فرهنگ آنها اخذ کردند؟

۱۵ (بسیاری از جوامع غیرغربی در رویارویی با جهان غرب، مبهوت و مرعوب قدرت

..... غرب شدند.

-نظامی و فرهنگی-

-فرهنگی و سیاسی-

-اقتصادی و سیاسی

-اقتصادی و فرهنگی

- ۱۶) تحولات هویتی چه زمانی مثبت و چه زمانی منفی است؟
 ۱۷) خودباختگی فرهنگی چه زمانی رخ می دهد؟ توضیح دهید.

پاسخنامه آزمون طراحی شده

شماره	پاسخ
۱	صحیح
۲	غلط - هویت فرهنگی جهان اجتماعی ، پدیدهای گستردهتر از هویت اجتماعی افراد است. هویت اجتماعی افراد در پرتو هویت فرهنگی جهان اجتماعی شکل میگیرد.
۳	صحیح
۴	صحیح
۵	هویت اجتماعی
۶	غربزدگی
۷	ارتباط
۸	منفی
۹	گزینه :هویت فرهنگی جامعه فرصت شکلگیری هویت اجتماعی مناسب با خود را پدید میآورد.

گزینه (از خود بیگانگی فطری)	۱۰
خود باختگی جوامع غیر غربی در برابر جهان غرب را غرب زدگی می گویند.	۱۱
الف) علل درونی: یا به ابداعات و نوآوری‌های مثبت و منفی افراد جامعه مربوط می شود و یا به کاستی‌ها و بن بست‌های موجود در فرهنگ جامعه باز می گردد. ب) علت بیرونی: رو به رو شدن و ارتباط جوامع با یکدیگر است.	۱۲
خود باختگی جوامع غیر غربی در برابر جهان غرب، غذب زدگی نامیده می شود.	۱۳
اگر فرهنگی که اعتبار اجتماعی خود را از دست میدهد، فرهنگ حق باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ باطل باشد تحول فرهنگی منفی است. عناصر عقلی	۱۴
اقتصادی و سیاسی	۱۵
اگر فرهنگی که دچار تحول می شود فرهنگی باطل باشد و جهت تغییرات آن به سوی فرهنگ حق باشد، تحول فرهنگی مثبت است؛ اما اگر فرهنگی	۱۶

که اعتبار اجتماعی خود را از دست می دهد فرهنگ حق باشد و جهت تغییرات آن به سوی فرهنگ باطل باشد، تحول فرهنگی منفی است.	
اگر اعضای یک جامعه مبهوت و مقهور جامعه دیگر شوند و در نتیجه حالت فعال و خلاق خود را در گزینش عناصر فرهنگی آن جامعه از دست بدهند، جامعه آن‌ها دچار خودباختگی فرهنگی می شود.	۱۷

درس هشتم: بعد فرهنگی هویت ایران

سؤال ۲ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۸)

هویت فرهنگی ایرانیان پس از آشنایی با اسلام و پذیرفتن آن چه تغییری یافت؟

پاسخ: ایرانیان پس از پذیرفتن اسلام، عناصر اساطیری فرهنگ ایرانی را کنار گذاشته، به تفسیری توحیدی و عمیق‌تری از هویت خویش دست یافتند و جامعه‌ای اسلامی را بنا نهادند.

سؤال ۳ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۸)

مستشرقان چه تصویری از جوامع اسلامی ارائه کردند؟

پاسخ: مستشرقان هویت فرهنگی این جوامع را به ابعاد تاریخی و جغرافیایی محدود ساخته و امت و ملت اسلامی را به اقوام مختلف نظیر ترک و عرب و فارس تقسیم کردند.

سؤال ۴ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۹)

به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. سال ۱۳۹۹: جهان اسلام، از جمله ایران، چگونه با حمله مغول مقابله کرد؟

پاسخ: مهاجمان را درون فرهنگ خود جذب و هضم کرد.

سؤال ۵ (درست/نادرست / سال ۱۳۹۹)

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید. سال ۱۳۹۹: هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام، هویتی توحیدی، دینی و در مواردی آمیخته با اساطیر بود.

پاسخ: صحیح

سؤال ۶ (جای خالی / سال ۱۳۹۹)

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید. سال ۱۳۹۹: در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی، توحیدی یا اساطیری نیست، بلکه دنیوی است.

پاسخ: اساطیری

سؤال ۷ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۹)

دو مورد از کتاب‌هایی که متفکران ایرانی از دهه سی شمسی به بعد در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب نوشته‌اند را نام ببرید.

پاسخ: غربزدگی - بازگشت به خویشتن - خدمات متقابل اسلام و ایران - فطرت

سؤال ۸ (جای خالی / سال ۱۴۰۰)

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید. سال ۱۴۰۰: هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام، هویتی توحیدی، دینی و در مواردی آمیخته با اساطیر بود.

پاسخ: اساطیر

سؤال ۹ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۰)

اسلام چه تأثیری بر هویت ایرانی داشته است؟

پاسخ: ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر مشرکانه و اساطیری خود را کنار گذاشتند، به تفسیر توحیدی از هویت خویش دست یافتند و با پذیرش عقاید و ارزش‌های اسلامی، ایران به جهان اسلام ملحق گردید و هویت ایرانی بخشی از هویت جهان اسلام شد.

سؤال ۱۰ (درست/نادرست / سال ۱۴۰۱)

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید. سال ۱۴۰۱: تصویری که تاریخ‌نگاران غربی و مستشرقان از هویت جامعه اسلامی القا می‌کردند، اساطیری بود.

پاسخ: غلط

سؤال ۱۱ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۴۰۱)

در نخستین رویارویی‌ها، قدرت سیاسی و نظامی جوامع غربی، جوامع اسلامی را به خودباختگی فرهنگی دچار ساخت. الف) سیاسی و اقتصادی ب) سیاسی و نظامی ج) اقتصادی و فرهنگی د) نظامی و فرهنگی. جوامع غربی، جوامع اسلامی را به خودباختگی فرهنگی دچار ساخت. الف) سیاسی و اقتصادی ب) سیاسی و نظامی ج) اقتصادی و فرهنگی د) فرهنگی و نظامی

پاسخ: گزینه «ب» (سیاسی و نظامی)

سؤال ۱۲ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱)

چگونگی مقابله جوامع اسلامی از جمله ایران با انواع هجمه‌های نظامی و سیاسی اقوام مختلف را با ذکر مثال بنویسید.

پاسخ: در جنگ‌های صلیبی مهاجمان را دفع کردند. در حمله مغول مهاجمان را درون فرهنگ خود جذب و هضم کردند. مواجهه فرهنگ جدید غرب با جوامع و فرهنگ اسلامی تجربه جدیدی است که هنوز به پایان خود نرسیده است.

سؤال ۱۳ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۴۰۲)

در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی «توحیدی یا اساطیری» نیست، بلکه «دنیوی» است. الف) توحیدی یا اساطیری - دنیوی ب) دنیوی - توحیدی ج) اساطیری - توحیدی د) دنیوی - توحیدی یا اساطیریدر دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی «توحیدی یا اساطیری» نیست، بلکه «دنیوی» است. الف) توحیدی یا اساطیری - دنیوی ب) دنیوی - توحیدی ج) اساطیری - توحیدی د) دنیوی - توحیدی یا اساطیری

پاسخ: گزینه «الف» (توحیدی یا اساطیری - دنیوی)

سؤال ۱۴ (تطبیقی / سال ۱۴۰۲)

هر یک از تعاریف ستون اول به کدام یک از مفاهیم ستون دوم اشاره دارد؟
(مورد ۵ اضافی است)

تعاریف	مفاهیم
الف) مواجهه مسلمانان با هجوم‌های نظامی و سیاسی صلیبیان	۱) دفع مهاجمان
ب) مواجهه مسلمانان با حمله مغول	۴) جذب و هضم مهاجمان
ج) نخستین رویارویی جوامع اسلامی با غرب	۲) خودباختگی فرهنگی
د) مواجهه فرهنگ جدید غرب با جوامع اسلامی	۳) تجربه جدیدی که هنوز به پایان نرسیده
-	۵) استقلال فرهنگی

پاسخ: الف) ۱، ب) ۴، ج) ۲، د) ۳

سؤال ۱۵ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۰)

متفکران ایرانی از دهه سی شمسی به بعد، در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب، کتاب‌هایی تدوین کردند، دو مورد را نام ببرید.

پاسخ: غرب‌زدگی - بازگشت به خویشتن - خدمات متقابل اسلام و ایران - فطرت

سؤال ۱۶ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۰)

برخورد مسلمانان در مواجهه با حمله مغول چگونه بود؟

پاسخ: آنان را در فرهنگ خود جذب و هضم کردند.

سؤال ۱۷ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۰)

هویت فرهنگی جوامع اسلامی در دیدگاه مستشرقان چگونه است؟

پاسخ: هویت فرهنگی جوامع اسلامی، توحیدی یا اساطیری نیست، بلکه دنیوی است. این هویت در قالب عناوین قوم‌گرایانه و ناسیونالیستی به ابعاد تاریخی و جغرافیایی محدود می‌شود و امت و ملت اسلامی را به اقوام مختلف نظیر ترک و عرب و فارس تقسیم می‌کند.

سؤال ۱۸ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱)

چه عاملی باعث شد که پیش از اسلام اقوام مختلف ایرانی هویت فرهنگی واحدی پیدا کنند؟

پاسخ: عقاید و ارزش‌های زرتشت

سؤال ۱۹ (پرسش کوتاه/تشریحی)

مواجهه جوامع اسلامی، از جمله ایران، در طول تاریخ اسلامی خود با هجوم نظامی و سیاسی اقوام مختلف چگونه بوده است؟ با ذکر مثال توضیح دهید.

پاسخ: - مسلمانان در سده‌های مختلف، یا مانند آنچه در جنگ‌های صلیبی گذشت، مهاجمان را دفع کردند. - مانند آنچه در حمله مغول رخ داد، مهاجمان را درون فرهنگ خود جذب و هضم کردند. - مواجهه فرهنگ جدید غرب با جوامع و فرهنگ اسلامی تجربه جدیدی است که به پایان خود نرسیده است.

سؤال ۲۰ (جای خالی / سال ۱۴۰۱)

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید. سال ۱۴۰۱: ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر مشرکانه و اساطیری خود را کنار گذاشتند.

پاسخ: اساطیری

سؤال ۲۱ (جای خالی / سال ۱۴۰۰)

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید. سال ۱۴۰۰: ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر مشرکانه و اساطیری خود را کنار گذاشتند.

پاسخ: مشرکانه

سؤال ۲۲ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۴۰۰)

در نخستین رویارویی‌ها قدرت سیاسی و نظامی جوامع غربی، جوامع اسلامی را به خودباختگی فرهنگی دچار ساخت. الف) اقتصادی - سیاسی ب) اقتصادی - نظامی ج) فرهنگی - سیاسی د) سیاسی - نظامی

پاسخ: گزینه «د» (سیاسی و نظامی)

سؤال ۲۳ (جای خالی / سال ۱۴۰۲)

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید. سال ۱۴۰۲: متفکران ایرانی در نقد رویکرد تقلیدی و هویت‌های کاذبی که از این طریق ساخته شده بود، کتاب‌هایی تدوین کردند. سال ۱۴۰۲: غرب، هویت خود را بر اساس اقتصاد شکل می‌دهد و سرمایه‌داری عامل اصلی هویت‌یابی افراد و جوامع غربی است.

پاسخ: تقلیدی به فرهنگ غرب - سرمایه‌داری

سؤال ۲۴ (چهارگزینه‌ای)

«مواجهه جهان اسلام با فرهنگ جدید غرب» در کدام گزینه به‌درستی بیان شده است؟ الف) فرهنگ غرب را دفع کرد. ب) تجربه جدیدی که به پایان خود نرسیده است. ج) فرهنگ غرب را جذب و هضم کرد. د) تجربه‌ای که به پایان خود نرسیده است.

پاسخ: گزینه «ب» (تجربه جدیدی که به پایان خود نرسیده است)

سؤال ۲۵ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲)

چگونه هویت ایرانی بخشی از هویت جهان اسلام شد؟

پاسخ: ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر مشرکانه و اساطیری خود را کنار گذاشتند، به تفسیر توحیدی از هویت خویش دست یافتند و با پذیرش عقاید و ارزش‌های اسلامی، ایران به جهان اسلام ملحق گردید و هویت ایرانی بخشی از هویت جهان اسلام شد.

سؤال ۲۶ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲)

اقوام مختلف ایرانی که پیش از اسلام هویت‌های قومی متفاوتی داشته‌اند، چگونه هویت فرهنگی واحد پیدا کردند؟

پاسخ: مشترک بودن در عقاید و ارزش‌های زرتشتی

سؤال ۲۷ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲)

مستشرقان دربارهٔ هویت فرهنگی جوامع اسلامی چه دیدگاهی دارند؟

پاسخ: - توحیدی یا اساطیری نیست، بلکه دنیوی است. - در قالب عناوین قوم‌گرایانه و ناسیونالیستی به ابعاد تاریخی و جغرافیایی محدود می‌شود. - امت و ملت اسلامی را به اقوام مختلف، نظیر ترک و عرب و فارس، تقسیم می‌کند. (دو مورد کافی است)

سؤال ۲۸ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳)

کتاب‌های «بازگشت به خویشتن» و «خدمات متقابل اسلام و ایران» در نقد چه رویکردی نوشته شده است؟

پاسخ: رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذبی که از این طریق ساخته شده بود.

سؤال ۲۹ (درست/نادرست / سال ۱۳۹۹)

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید. در نخستین رویارویی‌ها، قدرت اقتصادی و فرهنگی جوامع غربی، جوامع اسلامی را به خودباختگی فرهنگی دچار ساخت.

پاسخ: غلط

سؤال ۳۰ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۹)

متفکران ایرانی در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب، چه کتاب‌هایی تدوین کردند؟ (ذکر دو مورد)

پاسخ: غرب‌زدگی - بازگشت به خویشتن - خدمات متقابل اسلام و ایران - فطرت

سؤال ۳۱ (پرسش کوتاه/تشریحی)

جوامع اسلامی از جمله ایران، با هجوم نظامی و سیاسی اقوام مختلف مواجه شده‌اند؛ جهان اسلام چگونه با این هجمه‌ها مقابله کرد؟ (ذکر دو مورد)

پاسخ: ۱) در جنگ‌های صلیبی، مهاجمان را دفع کردند. ۲) در حمله مغول، مهاجمان را درون فرهنگ خود جذب و هضم کردند. ۳) مواجهه فرهنگ جدید غرب با جوامع و فرهنگ اسلامی تجربه جدیدی است که هنوز به پایان خود نرسیده است.

سؤال ۳۲ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۹)

زبان فارسی چگونه توانست به زبان دوم جهان اسلام تبدیل شود؟

پاسخ: زبان فارسی به دلیل مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام، از محدوده زبان سیاسی مشترک اقوام ایرانی فراتر رفت و به عنوان زبان دوم جهان اسلام، در مناطق مختلف جهان اسلام، گسترش یافت.

سؤال ۳۳ (چهارگزینه‌ای)

کدام گزینه صحیح است؟ الف) روایتی از هویت ایرانی بعد از ظهور اسلام را در شاهنامه فردوسی می‌توان دید. ب) اقوام مختلف ایرانی پیش از اسلام، در عقاید و ارزش‌های زرتشتی مشترک بودند. ج) مسلمانان در جنگ‌های صلیبی، مهاجمان را درون فرهنگ خود، جذب و هضم کردند. د) در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی، توحیدی یا اساطیری است.

پاسخ: گزینه «ب» (اقوام مختلف ایرانی پیش از اسلام، در عقاید و ارزش‌های زرتشتی مشترک بودند)

سؤال ۳۴ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳)

از آثار متفکران ایرانی دهه سی شمسی به بعد، در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب، دو مورد را بنویسید.

پاسخ: غرب‌زدگی - بازگشت به خویشتن - خدمات متقابل اسلام و ایران - فطرت

سؤال ۳۵ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳)

انواع تحریم‌های اقتصادی نفتی و مالی قدرتهای جهانی علیه کشور ما، به چه دلایلی اتخاذ شده است؟

پاسخ: اولاً درآمد نفتی کشور را محدود کنند؛ ثانیاً از انتقال آن به کشور ممانعت ورزند.

سؤال ۳۶ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳)

هویت ایرانی، چگونه بخشی از هویت جهان اسلام شد؟

پاسخ: ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر مشرکانه و اساطیری خود را کنار گذاشتند، به تفسیر توحیدی از هویت خویش دست یافتند و با پذیرش عقاید و ارزش‌های اسلامی، ایران به جهان اسلامی ملحق گردید و هویت ایرانی بخشی از هویت جهان اسلام شد.

سؤال ۳۷ (چهارگزینه‌ای)

هویت ایران قبل از ظهور اسلام چه نوع هویتی بود؟ الف) توحیدی ب) دنیوی و سکولار ج) ناسیونالیستی و قومی د) توحیدی و دینی آمیخته با اساطیر

پاسخ: گزینه «د» (توحیدی و دینی آمیخته با اساطیر)

سؤال ۳۸ (درست/نادرست / سال ۱۴۰۳)

درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید. سال ۱۴۰۳: مواجهه فرهنگ جدید غرب با جوامع و فرهنگ اسلامی تجربه جدیدی است که هنوز به پایان نرسیده است.

پاسخ: درست

سؤال ۳۹ (پرسش کوتاه/تشریحی)

با توجه به عبارتهای داده شده، مواجهه فرهنگ جوامع اسلامی با فرهنگ مهاجمان چگونه بوده است؟ الف) در جنگهای صلیبی: ..... ب) در مواجهه با فرهنگ جدید غرب: .....

پاسخ: الف) به دفع مهاجمان پرداخت. ب) تجربه جدیدی است که هنوز به پایان خود نرسیده است.

سؤال ۴۰ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۴)

متفکران ایرانی دهه سی شمسی به بعد، با چه هدفی کتابهایی نظیر «غربزدگی» و «فطرت» را تدوین کردند؟

پاسخ: در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب

سؤال ۴۱ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۴)

در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی چگونه است؟ توضیح دهید.

پاسخ: در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی، توحیدی یا اساطیری نیست، بلکه دنیوی است. این هویت در قالب عناوین قوم‌گرایانه و ناسیونالیستی به ابعاد تاریخی و جغرافیایی محدود می‌شود.

سؤال ۴۲ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۴)

فارسی به چه دلیل به عنوان زبان دوم جهان اسلام گسترش یافت؟

پاسخ: به دلیل مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام

سؤال ۴۳ (پرسش کوتاه/تشریحی)

با توجه به متن به سؤال‌های زیر پاسخ دهید. «بعد از رویارویی جوامع اسلامی با جوامع غربی، تصویری که شرق‌شناسان و تاریخ‌نگاران غربی از هویت جوامع اسلامی القا می‌کردند، در بین جوامع اسلامی و از جمله در جامعه ایران رواج پیدا کرد. در دیدگاه مستشرقان هویت فرهنگی جوامع اسلامی، دنیوی است و در قالب عناوین قوم‌گرایانه و ناسیونالیستی به ابعاد تاریخی و جغرافیایی محدود می‌شود. متفکران ایرانی از دهه سی شمسی به بعد، با نگاهی انتقادی به این مسئله، کتاب‌های متعددی تدوین کردند که غرب‌زدگی و خدمات متقابل اسلام و ایران از جمله آن‌هاست.» سال ۱۴۰۴: رواج تصویری که مستشرقان از هویت فرهنگی جوامع اسلامی القا می‌کردند، چه اثری بر امت و ملت اسلامی دارد؟

سال ۱۴۰۴: متفکران ایرانی کتاب‌های غرب‌زدگی و خدمات متقابل اسلام و ایران را در نقد چه مسائلی تدوین کردند؟

پاسخ: آن‌ها را به اقوام مختلف تقسیم می‌کند. در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذبی که از این طریق ساخته شده بود.

سؤال ۴۴ (درست/نادرست / سال ۱۴۰۴)

درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید. سال ۱۴۰۴: مسلمانان در جنگ‌های صلیبی، مهاجمان را درون فرهنگ خود جذب و هضم کردند.

پاسخ: نادرست

سؤال ۴۵ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۴۰۴)

کلمه‌های مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید. سال ۱۴۰۴: در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی «اساطیری - دنیوی» است.

پاسخ: گزینه «دنیوی»

سؤال ۴۶ (جای خالی / سال ۱۴۰۴)

جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کنید. متفکران ایرانی از دهه سی شمس‌ی به بعد، در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذبی که از این طریق ساخته شده بود، کتاب‌های متعددی تدوین کردند.

پاسخ: هویت‌های کاذبی

سؤال ۴۷ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۴)

در نخستین رویارویی‌ها، قدرت سیاسی و نظامی جوامع غربی، جوامع اسلامی را دچار کدام مسئله ساخت؟

پاسخ: خودباختگی فرهنگی

سؤال ۴۸ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۴)

چگونه ایران به جهان اسلام ملحق گردید و هویت ایرانی بخشی از هویت جهان اسلام شد؟ انقلاب اسلامی چه تاثیری بر هویت ایرانی داشته است؟

پاسخ: ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر مشرکانه و اساطیری خود را کنار گذاشتند، به تفسیر توحیدی از هویت خویش دست یافتند و با پذیرش عقاید و ارزش‌های اسلامی، ایران به جهان اسلام ملحق گردید و هویت ایرانی بخشی از هویت جهان اسلام شد.

سؤال ۴۹ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۸)

نقش امام خمینی در هویت جامعه ایرانی چگونه بوده است؟

پاسخ: جامعه ایران به رهبری امام خمینی (ره) و با تکیه بر آموزه‌های قرآن و اهل بیت (ع) به هویت اسلامی خود بازگشت، تاریخ و جغرافیای خود را ذیل آسمان معنوی توحید قرار داد و به این ترتیب از مرزهای جامعه ایمانی خود (و نه فقط جامعه ایران)، در برابر جهانی که در مقابل او صف کشیده بود، به مدت هشت سال دفاع کرد.

سؤال ۵۰ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۸)

چگونه اسلام به عنوان یک قطب فرهنگی جدید در جهان ظاهر می‌شود؟

پاسخ: جوامع اسلامی با الهام گرفتن از انقلاب ایران، هویت خود را بیرون از تصاویری که فرهنگ غربی القا کرده جست‌وجو می‌کند. به این ترتیب، اسلام به عنوان یک قطب فرهنگی جدید در جهان ظاهر می‌شود.

سؤال ۵۱ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۹)

انقلاب اسلامی، چه تأثیری بر هویت ایران و ایرانی داشته است؟

پاسخ: - بازگشت به هویت اسلامی به رهبری امام خمینی (قدس سره) و با تکیه بر آموزه‌های قرآن و اهل بیت (علیهم السلام) - دفاع از مرزهای جامعه ایمانی خود در برابر جهانی که در مقابل او صف کشیده بود - تبدیل ایران به عنوان قلب تپنده بیداری اسلامی

سؤال ۵۲ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۳۹۹)

نظریه پردازان غربی طی قرن بیستم سرنوشت مشترک و حتمی بشریت را چه می‌دانستند؟ الف) پوچی و ناامیدی ب) بازگشت به هویت دینی ج) گرفتاری در بحران هویت د) دنیوی شدن همه فرهنگ‌ها

پاسخ: گزینه «د» (دنیوی شدن همه فرهنگ‌ها)

سؤال ۵۳ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱)

به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید. سال ۱۴۰۱: نظریه پردازان غربی در طی قرن بیستم، سرنوشت مشترک و حتمی بشریت را در چه می دانستند؟

پاسخ: دنیوی شدن همه فرهنگها

سؤال ۵۴ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲)

انقلاب اسلامی ایران چه تأثیری بر اندیشمندان جهان غرب داشته است؟

پاسخ: انقلاب اسلامی ایران افقهای جدیدی را به روی اندیشمندان جهان غرب نیز گشوده و نظریه پردازان غربی را که طی قرن بیستم، دنیوی شدن همه فرهنگها را سرنوشت مشترک و حتمی بشریت می دانستند، به تأمل در نظریات پیشین خود و بازبینی آنها فراخوانده است.

سؤال ۵۵ (جای خالی / سال ۱۴۰۰)

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید. سال ۱۴۰۰: جامعه ایران با بازگشت به هویت اسلامی خود به قلب تپنده بیداری اسلامی تبدیل شد.

پاسخ: بیداری اسلامی

سؤال ۵۶ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۴۰۰)

نظریه‌پردازان غربی طی قرن بیستم، «دنیوی» شدن همه فرهنگ‌ها را سرنوشت مشترک و حتمی بشریت می‌دانستند. الف) غربی ب) دنیوی ج) توحیدی د) اساطیری

پاسخ: گزینه «ب» (دنیوی)

سؤال ۵۷ (درست/نادرست / سال ۱۴۰۱)

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید. سال ۱۴۰۱: نظریه‌پردازان غربی طی قرن بیستم، جهانی شدن همه فرهنگ‌ها را سرنوشت مشترک و حتمی بشریت می‌دانستند.

پاسخ: غلط

سؤال ۵۸ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۴۰۱)

نظریه‌پردازان غربی طی قرن بیستم «دنیوی شدن» همه فرهنگ‌ها را سرنوشت مشترک و حتمی بشریت می‌دانستند. الف) دنیوی شدن ب) معنوی شدن ج) اساطیری شدن د) توحیدی شدن

پاسخ: گزینه «الف» (دنیوی شدن)

سؤال ۵۹ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱)

یکی از مهم‌ترین پیامدهای هر انقلاب چیست؟

پاسخ: تحولات هویتی

سؤال ۶۰ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱)

چگونه جامعه ایران به قلب تپنده بیداری اسلامی تبدیل شد؟

پاسخ: جامعه ایران با بازگشت به هویت اسلامی خود که هویتی مستقل، فعال و اثرگذار است، به قلب تپنده بیداری اسلامی تبدیل شد.

سؤال ۶۱ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۰)

نظریه پردازان غربی طی قرن بیستم، چه نوع فرهنگی را سرنوشت مشترک و حتمی بشریت می دانستند؟

پاسخ: دنیوی شدن

سؤال ۶۲ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۰)

انقلاب اسلامی چه تأثیری بر جوامع اسلامی داشته است؟

پاسخ: جوامع اسلامی دیگر با الهام گرفتن از انقلاب اسلامی ایران، هویت خود را بیرون از تصاویری که فرهنگ غربی القا می کرد، جست و جو می کنند.

سؤال ۶۳ (درست/نادرست / سال ۱۴۰۲)

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید. سال ۱۴۰۲: یکی از مهم ترین بحث ها درباره هر انقلاب، دستاوردها و پیامدهای آن است.

پاسخ: صحیح

سؤال ۶۴ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲)

تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر نظریه پردازان غربی را بنویسید.

پاسخ: تأمل در نظریات پیشین خود و بازبینی آنها

سؤال ۶۵ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲)

اسلام چگونه به عنوان قطب فرهنگی جدید در جهان ظاهر شد؟

پاسخ: جوامع اسلامی دیگر با الهام گرفتن از انقلاب اسلامی ایران، هویت خود را بیرون از تصاویری که فرهنگ غربی القا می کرد، جست و جو می کنند.

سؤال ۶۶ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳)

تأثیر انقلاب اسلامی بر اندیشمندان جهان غرب را بنویسید.

پاسخ: انقلاب اسلامی ایران افق‌های جدیدی را به روی اندیشمندان جهان غرب نیز گشوده و نظریه‌پردازان غربی را که طی قرن بیستم، دنیوی شدن همه فرهنگ‌ها را سرنوشت مشترک و حتمی بشریت می‌دانستند، به تأمل در نظریات پیشین خود و بازبینی آن‌ها فراخوانده است.

سؤال ۶۷ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳)

تأثیر اسلام بر هویت ایرانیان را بنویسید.

پاسخ: ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر مشرکانه و اساطیری خود را کنار گذاشتند، به تفسیر توحیدی از هویت خویش دست یافتند و با پذیرش عقاید و ارزش‌های اسلامی، ایران به جهان اسلام ملحق گردید و هویت ایرانی بخشی از هویت جهان اسلام شد.

سؤال ۶۸ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۹)

انقلاب اسلامی ایران چه تأثیری بر جوامع اسلامی داشته است؟

پاسخ: جوامع اسلامی با الهام گرفتن از انقلاب اسلامی ایران، هویت خود را بیرون از تصاویری که فرهنگ غربی القا می‌کرد، جست‌وجو می‌کنند و به این ترتیب، اسلام به عنوان یک قطب فرهنگی جدید در جهان ظاهر می‌شود.

سؤال ۶۹ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۹)

چرا جوامع غربی علیه ایران جنگ اقتصادی تمام‌عیاری به راه انداخته‌اند؟

پاسخ: برخی از کشورهای سلطه‌گر غرب که از سویی اقتصاد را اساس همه چیز می‌پندارند و از سوی دیگر، تمامی شیوه‌های غیراقتصادی را نابودشده می‌بینند، پاشنه آشیل ایران اسلامی را اقتصاد می‌دانند؛ از این رو جنگ اقتصادی تمام‌عیاری را علیه کشور ما به راه انداخته‌اند.

سؤال ۷۰ (جای خالی / سال ۱۴۰۳)

جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید. سال ۱۴۰۳: نظریه پردازان غربی طی قرن بیستم، دنیوی شدن همه فرهنگ‌ها را سرنوشت مشترک و حتمی بشریت می‌دانستند.

پاسخ: دنیوی شدن

سؤال ۷۱ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳)

انقلاب اسلامی ایران چه تأثیری بر نظریه پردازان جهان غرب داشته است؟

پاسخ: نظریه پردازان غربی را که طی قرن بیستم، دنیوی شدن همه فرهنگ‌ها را سرنوشت مشترک و حتمی بشریت می‌دانستند، به تأمل در نظریات پیشین خود و بازبینی آن‌ها فراخوانده است.

سؤال ۷۲ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳)

هدف متفکران ایرانی از دهه سی شمسی به بعد، از تدوین آثاری مانند «بازگشت به خویشتن» چیست؟

پاسخ: نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذبی که از این طریق ساخته می‌شد.

سؤال ۷۳ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۴۰۳)

عبارت مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید. سال ۱۴۰۳: جامعه ایران با بازگشت به «هویت اسلامی - هویت تاریخی» به قلب تپنده بیداری اسلامی تبدیل شد.

پاسخ: گزینه «هویت اسلامی»

سؤال ۷۴ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۴)

نظریه پردازان غربی درباره سرنوشت فرهنگ‌ها چه نظری داشتند و انقلاب اسلامی چه تأثیری بر آنان گذاشت؟

پاسخ: نظریه پردازان غربی دنیوی شدن همه فرهنگ‌ها را سرنوشت مشترک و حتمی بشریت می‌دانستند و انقلاب اسلامی آنان را به تأمل در نظریات پیشین خود و بازبینی آن‌ها فراخوانده است.

باکس قلب

۱. تأثیر اسلام بر هویت ایرانی

پس از پذیرش اسلام، ایرانیان:

* عناصر اسطوره‌ای و مشرکانه را کنار گذاشتند.

* به تفسیر توحیدی از هویت خود رسیدند.

* بخشی از هویت جهان اسلام شدند.

کلیدواژه:

اسلام ⇒ هویت ایرانی + هویت جهان اسلام

—

2. هویت ایران قبل از اسلام
هویت ایرانی پیش از ظهور اسلام:
«آمیخته‌ای از دین توحیدی و اساطیر» بود.
این جمله چندین بار در سوالات جای خالی و تستی آمده است.

3. دیدگاه مستشرقان
مستشرقان معتقد بودند هویت فرهنگی جوامع اسلامی:
توحیدی نیست، بلکه دنیوی است.
همچنین مسلمانان را به قومیت‌هایی مثل فارس، عرب و ترک تقسیم می‌کردند.

4. رویارویی با غرب چه نتیجه‌ای داشت؟
در نخستین رویارویی، قدرت نظامی و سیاسی غرب باعث خودباختگی فرهنگی برخی جوامع اسلامی شد.
فرمول تستی:
قدرت نظامی + سیاسی غرب ⇒ خودباختگی فرهنگی

5. کتاب‌های مهمی که باید حفظ باشی
متفکران ایرانی برای نقد غرب‌زدگی این آثار را نوشتند:
* «غرب‌زدگی»
* «بازگشت به خویشتن»
* «خدمات متقابل اسلام و ایران»
* «فطرت»
معمولاً حداقل یکی از این‌ها در امتحان می‌آید.

6. اثر انقلاب اسلامی ایران

انقلاب اسلامی:

- * جامعه ایران را به هویت اسلامی خود بازگرداند.
- * ایران را به قلب تپنده بیداری اسلامی تبدیل کرد.
- * نظریه «دنیوی شدن همه فرهنگ‌ها» را به چالش کشید.

جمع‌بندی یک‌خطی شب امتحان

قبل از اسلام = توحید + اساطیر

بعد از اسلام = هویت توحیدی و پیوستن به جهان اسلام

مستشرقان = هویت اسلامی را دنیوی می‌دانستند

قدرت نظامی و سیاسی غرب = خودباختگی فرهنگی

غرب‌زدگی و بازگشت به خویشتن = آثار مهم

انقلاب اسلامی = قلب تپنده بیداری اسلامی و احیای هویت اسلامی ایران.

نکته کلی: .: کلید پاسخ، مسیر تحول هویت ایرانی است: ایران پیش از اسلام، پذیرش اسلام، نقش زبان فارسی، مواجهه با غرب و سپس انقلاب اسلامی. هر پرسش را در همین خط زمانی جای دهید

بخش سوم: آزمون طراحی شده از این درس

نام و نام خانوادگی: ..... تاریخ: ..... نمره: ..... از ۲۰

سؤالات درست/نادرست

۱) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:

سال ۱۳۹۹: هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام، هویتی توحیدی، دینی و در مواردی آمیخته با اساطیر بود.

۲) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:

سال ۱۴۰۱: تصویری که تاریخ‌نگاران غربی و مستشرقان از هویت جامعه اسلامی القا می‌کردند، اساطیری بود.

- ۳) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید.
در نخستین رویارویی‌ها، قدرت اقتصادی و فرهنگی جوامع غربی، جوامع اسلامی را به خودباختگی فرهنگی دچار ساخت.
- ۴) درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید.
سال ۱۴۰۳: مواجهه فرهنگ جدید غرب با جوامع و فرهنگ اسلامی تجربه جدیدی است که هنوز به پایان نرسیده است.

سؤالات جای خالی

- ۵) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
سال ۱۳۹۹: در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی، توحیدی یا «اساطیری» نیست، بلکه دنیوی است.
- ۶) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.
سال سال سال 1400: : هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام، هویتی توحیدی، دینی و در مواردی آمیخته با ..... بود.
- ۷) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
سال سال سال 1401: : ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر مشرکانه و ..... خود را کنار گذاشتند.
- ۸) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
سال سال سال 1400: : ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر ..... و اساطیری خود را کنار گذاشتند.

سؤالات چهارگزینه‌ای

- ۹) سؤالات چهارگزینه‌ای:
سال ۱۴۰۱: در نخستین رویارویی‌ها، قدرت ..... و ..... جوامع غربی، جوامع اسلامی را به خودباختگی فرهنگی دچار ساخت.

الف) سیاسی و اقتصادی

ب) سیاسی و نظامی

ج) اقتصادی و فرهنگی

د) فرهنگی و نظامی

۱۰) «مواجهه جهان اسلام با فرهنگ جدید غرب» در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟
الف) فرهنگ غرب را دفع کرد.

ب) تجربه جدیدی که به پایان خود نرسیده است.

ج) فرهنگ غرب را جذب و هضم کرد.

د) تجربه‌ای که به پایان خود رسیده است.

۱۱) کدام گزینه صحیح است؟

الف) روایتی از هویت ایرانی بعد از ظهور اسلام را در شاهنامه فردوسی می‌توان دید.

ب) اقوام مختلف ایرانی پیش از اسلام، در عقاید و ارزش‌های زرتشتی مشترک بودند.

ج) مسلمانان در جنگ‌های صلیبی، مهاجمان را درون فرهنگ خود، جذب و هضم کردند.

د) در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی، توحیدی یا اساطیری است.

۱۲) کلمه‌های مناسب را از داخل کمانک « » انتخاب کنید.

سال ۱۴۰۴: در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی «اساطیری - دنیوی» است.

سؤالات پرسش کوتاه/تشریحی

۱۳) اسلام چه تأثیری در هویت ایرانی داشته است؟

۱۴) هویت فرهنگی ایرانیان پس از آشنایی با اسلام و پذیرفتن آن چه تغییری یافت؟

۱۵) مستشرقان چه تصویری از جوامع اسلامی ارائه کردند؟

۱۶) در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی «توحیدی یا اساطیری» نیست، بلکه «دنیوی» است.

الف) توحیدی یا اساطیری - دنیوی

ب) دنیوی - توحیدی

ج) اساطیری - توحیدی

د) دنیوی - توحیدی یا اساطیری

سؤالات تطبیقی

تعاریف	مفاهیم
الف) مواجهه مسلمانان با هجوم‌های نظامی و سیاسی صلیبیان	دفع مهاجمان
ب) مواجهه مسلمانان با حمله مغول	جذب و هضم مهاجمان
ج) نخستین رویارویی جوامع اسلامی با غرب	خودباختگی فرهنگی
د) مواجهه فرهنگ جدید غرب با جوامع اسلامی	تجربه جدیدی که هنوز به پایان نرسیده

پاسخنامه آزمون طراحی شده

شماره	پاسخ
۱	صحیح
۲	غلط
۳	غلط
۴	درست
۵	اساطیری
۶	اساطیر
۷	اساطیری
۸	مشرکانه
۹	گزینه (سیاسی و نظامی)
۱۰	گزینه (تجربه جدیدی که به پایان خود نرسیده)

۱۱	گزینه - (اقوام مختلف ایرانی پیش از اسلام، در عقاید و ارزشهای زرتشتی مشترک بودند).
۱۲	دنیوی
۱۳	ایرانیان پس از پذیرفتن اسلام، عناصر اساطیری فرهنگ ایرانی را کنار گذاشتند. به تفسیر توحیدی عمیق تری از هویت خویش دست یافتند و جامعهای اسلامی بنا نهادند. ایرانیان عقاید و ارزشهای اسلامی را پذیرفته و به جهان اسلام ملحق شدند و در نتیجه هویت ایرانی بخشی از هویت جهان اسلام شد.
۱۴	ایرانیان پس از پذیرفتن اسلام، عناصر اساطیری فرهنگ ایرانی را کنار گذاشته، به تفسیری توحیدی و عمیق تری از هویت خویش دست یافتند و جامعه ای اسلامی را بنا نهادند.
۱۵	مستشرقان هویت فرهنگی این جوامع را به ابعاد تاریخی و جغرافیایی محدود ساخته و امت و ملت اسلامی را به اقوام مختلف

نظیر ترک و عرب و فارس
تقسیم کردند.

توحیدی یا اساطیری - دنیوی	۱۶
الف) ب) ج) د)	۱۷

درس نهم: بعد سیاسی هویت ایران

بخش اول: خلاصه درس

قدرت، تبعیت و اقتدار

قدرت اجتماعی یعنی تأثیرگذاری بر اراده دیگران و به خدمت گرفتن کار ارادی آنان. تبعیت می‌تواند با کراهت و از روی تهدید باشد یا با رضایت و میل درونی. قدرتی که با پذیرش اجتماعی همراه شود اقتدار دارد. اگر قدرت با قانون و حکم الهی سازگار باشد مشروعیت حقیقی نیز پیدا می‌کند.

نظام سیاسی

نظام سیاسی بخشی از جهان اجتماعی است که قدرت و تصمیم‌گیری عمومی را سامان می‌دهد. از دیدگاه ارسطو، نظام‌ها را می‌توان بر اساس تعداد حاکمان و شیوه حکومت دسته‌بندی کرد. دموکراسی، جمهوری، الیگارشسی، آریستوکراسی، استبداد و پادشاهی در همین دسته‌بندی مطرح می‌شوند.

لیبرال دموکراسی و جمهوری اسلامی

لیبرال دموکراسی با فرهنگ جدید غرب و نگاه دنیوی به عالم سازگار است و مشروعیت خود را از خواست انسان و مردم می‌گیرد. در جمهوری اسلامی، خواست مردم ذیل اراده و مشیت الهی و در چارچوب قوانین اسلامی معنا می‌یابد. نظام فرهنگی اگر اصول خود را حفظ کند، به مقبولیت نظام سیاسی کمک می‌کند.

جدول جمع‌بندی مفاهیم

مفهوم	توضیح
قدرت اجتماعی	اثرگذاری بر اراده دیگران
تبعیت با کراهت	ناشی از تهدید و ترس
تبعیت با رضایت	همراه با میل درونی
اقتدار	قدرت پذیرفته‌شده اجتماعی
مشروعیت حقیقی	مطابقت با قانون و حکم الهی
مقبولیت اجتماعی	پذیرش قدرت توسط مردم

نکات پرتکرار و احتمالی امتحان نهایی

- قدرت اجتماعی، اقتدار، مقبولیت و مشروعیت
- انواع تبعیت
- تقسیم‌بندی نظام‌های سیاسی
- تفاوت لیبرال دموکراسی و جمهوری اسلامی

نمودار ذهنی فصل

- قدرت ← تبعیت با کراهت/رضایت ← اقتدار ← مقبولیت اجتماعی + مشروعیت حقیقی

بخش دوم: تشریح کامل سؤال‌های بانک تست و امتحان نهایی در این بخش، همه سؤال‌های موجود در بانک تست این درس به ترتیب آمده است. تعداد سؤال‌های این درس: ۶۷ مورد.

سؤال ۱ (تعریف مفهومی / سال ۱۳۹۹)

انواع جلب تبعیت دیگران را نام برده و تعریف کنید.

پاسخ: تبعیت با کراهت: تبعیتی است که ناشی از تهدید و ترس باشد.
تبعیت با رضایت: تبعیتی است که با رضایت و میل درونی همراه است.

سؤال ۲ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۰)

منظور از اقتدار چیست؟

پاسخ: قدرتی که با مقبولیت همراه باشد و به صورت رسمی پذیرفته شده باشد.

سؤال ۳ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱)

چه زمانی قدرت هم «مقبولیت اجتماعی» و هم «مشروعیت حقیقی» دارد؟

پاسخ: اگر تبعیت از قدرت با رضایت و میل همراه باشد، آن قدرت مقبولیت اجتماعی دارد و اگر آن قدرت مطابق قانون و حکم الهی باشد، مشروعیت حقیقی هم دارد.

سؤال ۴ (درست/نادرست / سال ۱۴۰۲)

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
مقبولیت و مشروعیت حقیقی نمی‌توانند با هم باشند.

پاسخ: غلط

سؤال ۵ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲)

چه کسانی از قدرت اجتماعی بیشتری برخوردارند؟

پاسخ: کسانی که توان تأثیرگذاری بیشتری بر اراده دیگران دارند.

سؤال ۶ (جای خالی / سال ۱۴۰۰)

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
کسانی که توان تأثیرگذاری بیشتری بر ارادهٔ دیگران دارند، از .....
بیشتری برخوردارند.

پاسخ: قدرت اجتماعی

سؤال ۷ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱)

تنها راه تأثیر گذاردن بر ارادهٔ دیگران چیست؟

پاسخ: جلب تبعیت افراد

سؤال ۸ (درست/نادرست / سال ۱۴۰۱)

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
قدرتی که بدون استفاده از تهدید و با رضایت تبعیت‌کنندگان به دست می‌آید،
مقبولیت و مشروعیت دارد.

پاسخ: غلط

سؤال ۹ (جای خالی / سال ۱۴۰۰)

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
قدرتی که با مقبولیت همراه باشد و به صورت رسمی پذیرفته شده باشد،
..... نامیده می شود.

پاسخ: اقتدار

سؤال ۱۰ (تطبیقی / سال ۱۴۰۲)

هر یک از تعاریف ستون اول به کدامیک از مفاهیم ستون دوم اشاره دارد؟
«مورد اضافی است.»

تعاریف

مفاهیم

الف) قدرتی که بدون استفاده از تهدید و با رضایت طرف مقابل به دست می آید.

- مقدار مقبولیت

ب) قدرتی که با مقبولیت همراه باشد و به صورت رسمی پذیرفته شده باشد.

- قدرت اجتماعی

ج) خواست و ارادهٔ کسانی که قدرت بر آنها اعمال می‌شود.

- اقتدار

د) توان تأثیرگذاری بیشتر بر ارادهٔ دیگران - مقبولیت قدرت

- قدرت نرم

پاسخ: الف)

ب)

ج)

د)

سؤال ۱۱ (چهارگزینه‌ای)

کدام گزینه به مفهوم «اقتدار» اشاره دارد؟

الف) قدرت مقبول که مشروعیت دارد.

ب) قدرت مقبول که به صورت رسمی پذیرفته شده باشد.

ج) قدرت مشروع که مقبولیت دارد.

د) قدرت مشروع که به صورت رسمی پذیرفته شده باشد.

پاسخ: گزینه «ب» قدرت مقبول که به صورت رسمی پذیرفته شده باشد.»

سؤال ۱۲ (درست/نادرست / سال ۱۴۰۳)

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
قدرت اجتماعی؛ یعنی تأثیرگذاری بر اراده دیگران و به خدمت گرفتن کار ارادی دیگران.

پاسخ: صحیح

سؤال ۱۳ (جای خالی / سال ۱۴۰۳)

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
قدرتی که بدون استفاده از تهدید و با رضایت طرف مقابل به دست می‌آید دارای ..... است.

پاسخ: مقبولیت

سؤال ۱۴ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳)

فعالیت فردی که با اکراه و از روی اضطرار کاری انجام می‌دهد؛ کنش محسوب می‌شود؟ چرا؟

پاسخ: بله، زیرا با اراده خود این کنش را انجام داده است.

سؤال ۱۵ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳)

هر عبارت به چه مفهومی اشاره دارد؟
قدرت مبتنی بر ایدئولوژی‌های ساختگی بشر

پاسخ: مشروعیت دروغین

سؤال ۱۶ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۹)

تبعیت اراده یک انسان از انسان دیگر به چند صورت انجام میپذیرد؟
نام برده و شرح دهید.

پاسخ: تبعیت با کراهت؛ تبعیتی است که ناشی از تهدید و ترس باشد.
تبعیت با رضایت؛ تبعیتی است که با رضایت و میل درونی همراه است.

سؤال ۱۷ (درست/نادرست / سال ۱۴۰۳)

درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.
اگر قدرت، مخالف با ایدئولوژیهای ساختگی بشری باشد، مشروعیت دروغین دارد.

پاسخ: نادرست؛ اگر قدرت موافق با ایدئولوژیهای ساختگی بشری باشد، مشروعیت دروغین دارد.

سؤال ۱۸ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۴۰۳)

عبارت مناسب را از داخل گیومه « » انتخاب کنید.
تنها راه تأثیر گذاردن بر اراده دیگران و به خدمت گرفتن فعالیت ارادی ایشان، جلب «تبعیت - مشارکت» آنهاست.

پاسخ: تبعیت

سؤال ۱۹ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳)

قدرت اجتماعی چه زمانی پدیدار میشود؟

پاسخ: قدرت اجتماعی هنگامی پدیدار می‌شود که انسان برای رسیدن به اهداف خود بتواند بر اراده دیگران تأثیر بگذارد و کار ارادی دیگران را به خدمت بگیرد.

سؤال ۲۰ (جای خالی)

با توجه به مقایسه دو نوع قدرت جدول زیر را کامل کنید.
نوع قدرت / نهاد یا نظام اعمال قدرت / نوع سلطه
قدرت سخت: الف) نهادهای نظامی، سیاسی و اقتصادی
قدرت نرم: ب) نظام آموزشی، سلطه فرهنگی

پاسخ: الف) نهادهای نظامی
ب) سلطه فرهنگی

سؤال ۲۱ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۴۰۳)

عبارت مناسب را از داخل گیومه « » انتخاب کنید.
قدرتی که بدون استفاده از تهدید و رضایت تبعیت‌کنندگان به دست می‌آید،
«مقبولیت - مشروعیت» دارد.

پاسخ: مقبولیت

سؤال ۲۲ (پرسش کوتاه/تشریحی)

قدرت «گاندی» و «استالین» چه نوع تبعیتی را به همراه داشته است؟
الف) تبعیت با کراهت - تبعیت با رضایت
ب) تبعیت همراه با مشروعیت حقیقی - تبعیت همراه با مشروعیت دروغین
ج) تبعیت با رضایت - تبعیت با کراهت
د) تبعیت همراه با مقبولیت اجتماعی - تبعیت همراه با اقتدار

پاسخ: گزینه «ج» تبعیت با رضایت - تبعیت با کراهت»

سؤال ۲۳ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۴)

در چه صورت قدرت هم مشروعیت حقیقی و هم مقبولیت اجتماعی دارد؟

پاسخ: اگر قدرت مطابق قانون و حکم الهی باشد و تبعیت از آن نیز با رضایت و میل همراه باشد، قدرت هم مشروعیت حقیقی و هم مقبولیت اجتماعی دارد.

سؤال ۲۴ (درست/نادرست / سال ۱۴۰۴)

درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.
تنها راه تأثیر گذاردن بر اراده دیگران و به خدمت گرفتن فعالیت ارادی ایشان، جلب تبعیت آنهاست.

پاسخ: درست

سؤال ۲۵ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۴۰۴)

کلمه‌های مناسب را از داخل گیومه « » انتخاب کنید.
قدرتی که بدون استفاده از تهدید و با رضایت تبعیت‌کنندگان به دست می‌آید،
«مقبولیت - مشروعیت» دارد.

پاسخ: مقبولیت

سؤال ۲۶ (درست/نادرست / سال ۱۳۹۸)

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
جامعه، شیوه زندگی گروهی از انسان‌هاست که با یکدیگر زندگی می‌کنند.
ارسطو شش نظام سیاسی را نام برده است.

پاسخ: غلط

صحیح

سؤال ۲۷ (جای خالی / سال ۱۳۹۸)

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.
در صورتی که قدرت بر اساس شریعت و موافق حکم خداوند باشد،
..... است.

پاسخ: مشروع

سؤال ۲۸ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۸)

براساس تعداد افراد تأثیرگذار و تصمیم گیرنده، نظام‌های سیاسی
سیاسی به سه دسته تقسیم می‌شود. آن سه دسته را بنویسید.

پاسخ: الف) نظام‌هایی که در آنها یک فرد حاکم است و تصمیم می
گیرد.

ب) نظام‌هایی که در آنها اقلیتی تصمیم گیرنده است.

ج) نظام‌هایی که در آنها اکثریت مردم در سرنوشت سیاسی سیاسی
خود تأثیرگذارند.

سؤال ۲۹ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۳۹۸)

گزینه درست را انتخاب کنید:

کدام گزینه در مورد تعریف مقابل صدق می‌کند؟ «به معنای حاکمیت اکثریت مردم بر اساس خواست خودشان»
الف) دموکراسی ب) لیبرالیسم ج) جمهوری د) استبدادی

پاسخ: گزینه «الف» دموکراسی»

سؤال ۳۰ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۸)

براساس تعداد افراد تأثیرگذار و تصمیم گیرنده، نظام‌های سیاسی به چند دسته تقسیم می‌شود؟ بنویسید.

پاسخ: سه دسته:

الف) نظام‌هایی که در آنها یک فرد حاکم است و تصمیم می‌گیرد.
ب) نظام‌هایی که در آنها تنها اقلیت تصمیم گیرنده است.
ج) نظام‌هایی که در آنها اکثریت مردم در سرنوشت سیاسی خود تأثیرگذارند.

سؤال ۳۱ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۹)

براساس ملاک «روش تصمیم‌گیری»، نظام‌های سیاسی به چند دسته تقسیم میشوند؟ توضیح دهید.

پاسخ: با این ملاک، نظامهای سیاسی به دو دسته تقسیم میشوند: نظامهایی که در آنها حاکم یا حاکمان براساس اهداف و اغراض و امیال خود تصمیم میگیرند. حاکم یا حاکمان براساس حقیقت و فضیلت و با توجه به موازین عقلی تصمیم میگیرند.

سؤال ۳۲ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۰)

براساس تعداد افراد تأثیرگذار و تصمیم گیرنده، نظامهای سیاسی به چند دسته تقسیم میشوند؟ توضیح دهید.

پاسخ: نظامهایی که در آنها یک فرد حاکم است و تصمیم می‌گیرد؛ نظامهایی که در آنها اقلیت تصمیم‌گیرنده است؛ نظامهایی که در آنها اکثریت مردم در سرنوشت سیاسی خود تأثیرگذارند.

سؤال ۳۳ (جای خالی / سال ۱۴۰۱)

جاهای خالی را با عبارت مناسب پر کنید:
هرگاه قدرت برای رسیدن به هدفی معین سازمان پیدا کند، ..... پدید می‌آید.

پاسخ: سیاست

سؤال ۳۴ (تکمیل جدول/شکل / سال ۱۴۰۱)

به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.
در دستهبندی فارابی از نظام سیاسی، جامعهای که بر اساس قوانین الهی شکل میگیرد، چه نام دارد؟

پاسخ: مدینه‌ی فاضله

سؤال ۳۵ (جای خالی / سال ۱۴۰۲)

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
در دستهبندی فارابی از نظام سیاسی، مدینه ..... جامعهای است که بر اساس قوانین الهی شکل می‌گیرد.

پاسخ: فاضله

سؤال ۳۶ (درست/نادرست / سال ۱۴۰۰)

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
نظام سیاسی اگر به ارزش‌های فرهنگی جامعه وفادار بماند، با استفاده از مدیریت سیاسی خود، به بسط و توسعه فرهنگ کمک می‌کند.

پاسخ: صحیح

سؤال ۳۷ (پرسش کوتاه/تشریحی)

فراابی از جوامعی که آرمان‌ها و ارزش‌هایشان الهی و عقلانی نباشد، به چه عنوان یاد می‌کند؟
الف) جاهله ب) فاضله ج) فاسقه د) جمهوری

پاسخ: گزینه «الف» جاهله»

سؤال ۳۸ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۰)

تفاوت بین حکومت جمهوری و دموکراسی از نظر ارسطو چیست؟

پاسخ: جمهوری: حکومتی که اکثریت مردم بر اساس حقیقت و فضیلت فعالیت دارند.
دموکراسی: حاکمیت اکثریت مردم بر اساس خواسته‌ها و تمایلات خود.

سؤال ۳۹ (تکمیل جدول/شکل)

در دست‌هبندی فارابی از نظام سیاسی، جامع‌های که بر اساس قوانین الهی شکل می‌گیرد چه نامیده می‌شود؟
الف) مدینه فاضله ب) جمهوری ج) دموکراسی د) مدینه فاسقه

پاسخ: الف) مدینه فاضله

سؤال ۴۰ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱)

ارسطو حکومتی را که در آن اکثریت بر اساس خواسته‌ها و تمایلات خود حاکمیت دارند چه می‌نامند؟

پاسخ: دموکراسی

سؤال ۴۱ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۰)

ارسطو حکومتی را که در آن اکثریت بر اساس حقیقت و فضیلت حضور و فعالیت دارند چه مینامد؟

پاسخ: جمهوری

سؤال ۴۲ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۰)

نظامهای سیاسی بر اساس تعداد افراد تأثیرگذار و تصمیمگیرنده به چند دسته تقسیم میشوند؟ توضیح دهید.

پاسخ: - نظامهایی که در آنها یک فرد حاکم است و تصمیم میگیرد؛
- نظامهایی که در آنها اقلیتی تصمیمگیرنده است؛
- نظامهایی که در آنها اکثریت مردم در سرنوشت سیاسی خود تأثیرگذارند.

سؤال ۴۳ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲)

هر عبارت به چه مفهومی اشاره دارد؟
مباح دانستن همهٔ امور برای انسانها « ..... »
حکومت اکثریت مردم بر اساس حقیقت و فضیلت « ..... »

پاسخ: لیبرالیسم

جمهوری

سؤال ۴۴ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲)

چه زمانی نظام فرهنگی مقبولیت نظام سیاسی را افزایش یا کاهش میدهد؟ (تأثیر نظام فرهنگی بر نظام سیاسی)

پاسخ: نظام فرهنگی عقاید، ارزشها و اصول حاکم بر نظام سیاسی را تأمین میکند و اگر عملکرد نظام سیاسی در جهت عقاید و ارزشهای فرهنگی جامعه باشد،

نظام فرهنگی مقبولیت دارد؛ اما اگر نظام سیاسی بهدلایل داخلی و یا تحتتأثیر و فشار عوامل خارجی، از اصول و ارزشهای فرهنگی خود عدول کند، نظام فرهنگی مقبولیت نظام سیاسی را کاهش میدهد.

سؤال ۴۵ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲)

فارابی جوامعی را که آرمانها و ارزشهایشان الهی و عقلانی نباشد، چه مینامد؟

پاسخ: جوامع جاهله

سؤال ۴۶ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲)

نظام سیاسی چه تأثیری بر نظام فرهنگی دارد؟ توضیح دهید.

پاسخ: اگر نظام سیاسی به ارزشهای فرهنگی جامعه وفادار بماند، با استفاده از مدیریت سیاسی خود، به بسط و توسعه فرهنگ کمک میکند و اگر از ارزشها و آرمانهای جامعه دور شود زمینه بحرانهای فرهنگی و هویتی را فراهم میسازد.

سؤال ۴۷ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳)

نظامهای سیاسی براساس روش تصمیمگیری به چند دسته تقسیم میشوند؟ توضیح دهید.

پاسخ: با این ملاک، نظامهای سیاسی به دو دسته تقسیم میشوند: نظامهایی که در آنها حاکم یا حاکمان براساس اهداف و اغراض و امیال خود تصمیم میگیرند؛ یعنی هر نوع تصمیمی را برای خود جایز میدانند یا آنکه حاکم یا حاکمان براساس حقیقت و فضیلت و با توجه به موازین عقلی تصمیم میگیرند.

سؤال ۴۸ (جای خالی / سال ۱۴۰۳)

جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.
جامعه‌شناسان، از سلطه‌ای که به شیوه فرهنگی اعمال می‌شود، به
..... تعبیر می‌کنند.

پاسخ: هژمونی

سؤال ۴۹ (تکمیل جدول/شکل / سال ۱۴۰۳)

فارابی، جامعهای را که براساس قوانین الهی شکل میگیرد، چه
مینامد؟

پاسخ: مدینه فاضله

سؤال ۵۰ (پرسش کوتاه/تشریحی)

با توجه به ملاک‌های دسته‌بندی نظام‌های سیاسی از دیدگاه ارسطو و فارابی، هر کدام از موارد زیر به چه مفهومی اشاره دارد؟
الف) جوامعی که آرمان‌ها و ارزش‌هایشان الهی و عقلانی نباشد.
ب) حکومتی که اکثریت مردم بر اساس حقیقت و فضیلت، حضور و فعالیت دارند.
ج) حاکمیت اکثریت در صورتی که بر مدار خواسته‌های آنان باشد.

پاسخ: الف) جوامع جاهله ب) جمهوری پ) دموکراسی

سؤال ۵۱ (جای خالی / سال ۱۴۰۳)

با توجه به دسته‌بندی نظام‌های سیاسی از دیدگاه ارسطو، جدول زیر را کامل کنید.
روش حکومت / تعداد حاکمان: اکثریت
الف) بر اساس حقیقت و فضیلت: جمهوری
ب) بر اساس اهداف و اغراض و امیال: دموکراسی

پاسخ: الف) براساس حقیقت و فضیلت ب) براساس اهداف و اغراض و امیال

سؤال ۵۲ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۴۰۴)

کلمه‌های مناسب را از داخل گیومه « » انتخاب کنید.
اعمال قدرت سازمان‌یافته برای دستیابی به هدفی معین، «سیاست - اقتدار»
است.

پاسخ: سیاست

سؤال ۵۳ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۴)

هر عبارت درباره کدام نظام سیاسی از نظر ارسطو است؟
حاکمیت اکثریت بر مدار خواسته‌های آن‌ها: « ..... »
حکومتی که در آن اکثریت بر اساس حقیقت و فضیلت حضور و فعالیت دارند: « ..... »

پاسخ: دموکراسی

جمهوری

سؤال ۵۴ (پرسش کوتاه/تشریحی)

عبارت «اعمال قدرت سازمان یافته برای دستیابی به هدفی معین» با کدام یک از مفاهیم زیر سازگاری دارد؟

الف) اقتدار

ب) سیاست

ج) نظام سیاسی

د) قدرت اجتماعی

پاسخ: گزینه «ب» سیاست»

سؤال ۵۵ (جای خالی / سال ۱۴۰۴)

جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.
در دسته‌بندی فارابی از نظام سیاسی، مدینه فاضله جامعه‌ای است که بر اساس ..... شکل می‌گیرد.

پاسخ: قوانین الهی

سؤال ۵۶ (جای خالی)

جدول زیر را براساس دستهبندی ارسطو از انواع حکومتها، کامل کنید.
لیبرال دموکراسی و جمهوری اسلامی چه تفاوتهایی با هم دارند؟

پاسخ: الف) براساس حقیقت و فضیلت ب) دموکراسی

سؤال ۵۷ (درست/نادرست / سال ۱۳۹۸)

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
لیبرالیسم به معنای مباح دانستن همه امور برای انسانها است.
در نظام جمهوری اسلامی قوانین و مقررات بر اساس احکام الهی و اسلامی
تعیین می‌گردند.

پاسخ: صحیح

صحیح

سؤال ۵۸ (جای خالی / سال ۱۳۹۸)

جاهای خالی را با عبارت مناسب پر کنید:
دانشمندان علوم سیاسی از نارضایتی مردم از نظام سیاسی لیبرال دموکراسی با
عنوان ..... یاد کرده‌اند.

پاسخ: پارادوکس دموکراسی

سؤال ۵۹ (تعریف مفهومی / سال ۱۴۰۲)

اصطلاحات زیر را تعریف کنید:

سال ۱۴۰۲: لیبرال دموکراسی:

پاسخ: نوعی نظام سیاسی است که ادعا می‌کند با خواست و اراده‌ی اکثریت مردم سازمان می‌یابد. هیچ حقیقت و فضیلتی را به رسمیت نمی‌شناسد و حکومتی دنیوی و این‌جهانی است. (ذکر دو مورد کافی است)

سؤال ۶۰ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۰)

در آموزه‌های اسلامی عبادات چه هنگامی ارزش بیشتری می‌یابند؟

پاسخ: هنگامی که بعد اجتماعی وسیع‌تری پیدا می‌کنند.

سؤال ۶۱ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱)

ویژگیهای نظام لیبرال دموکراسی را بنویسید.

پاسخ: نوعی نظام سیاسی است که ادعا می‌کند با خواست و ارادهٔ اکثریت مردم سازمان می‌یابد. این نظام سیاسی هیچ حقیقت و فضیلتی را به رسمیت نمی‌شناسد و حکومتی دنیوی و این‌جهانی است.

سؤال ۶۲ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱)

لیبرال دموکراسی چه نوع نظام سیاسی است؟ (ویژگیهای نظام لیبرال دموکراسی)

پاسخ: نوعی نظام سیاسی است که ادعا میکند با خواست و اراده اکثریت مردم سازمان می‌یابد؛ هیچ حقیقت و فضیلتی را به رسمیت نمی‌شناسد؛ حکومتی دنیوی و این‌جهانی است.

سؤال ۶۳ (درست/نادرست / سال ۱۴۰۲)

در عبارتهای زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید.
سال ۱۴۰۲: لیبرال دموکراسی نوعی نظام سیاسی است که با فرهنگ جدید غرب سازگار است.

پاسخ: صحیح

سؤال ۶۴ (تعریف مفهومی / سال ۱۳۹۹)

نظام سیاسی لیبرال دموکراسی را تعریف کنید.

پاسخ: لیبرال دموکراسی نوعی نظام سیاسی است که ادعا می‌کند با خواست و اراده‌ی اکثریت مردم سازمان می‌یابد این نظام سیاسی هیچ حقیقت و فضیلتی را به رسمیت نمی‌شناسد و حکومتی دنیوی و این جهانی است.

سؤال ۶۵ (تکمیل جدول/شکل / سال ۱۴۰۳)

هر یک از ویژگی‌های زیر، با کدام نوع نظام سیاسی مرتبط است؟
سال ۱۴۰۳: حاکمیت دنیوی و این جهانی، که هیچ حقیقت و فضیلتی را به رسمیت نمی‌شناسد. « ..... »
سال ۱۴۰۳: قوانین و مقررات، با خواست مردم و مطابق اراده‌ی الهی شکل می‌گیرند. « ..... »

پاسخ: لیبرال دموکراسی

جمهوری اسلامی

سؤال ۶۶ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۴)

نظام سیاسی «لیبرال دموکراسی» و «جمهوری اسلامی» با چه فرهنگهایی سازگار هستند؟

پاسخ: نظام سیاسی لیبرال دموکراسی با فرهنگ جدید غرب که رویکردی دنیوی به عالم هستی دارد، سازگار است و در نظام سیاسی جمهوری اسلامی، قوانین و مقررات با خواست مردم و ذیل اراده و مشیت الهی شکل می‌گیرند.

سؤال ۶۷ (درست/نادرست / سال ۱۴۰۴)

**درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.
در نگاه اسلامی، اغلب ارزش‌های اجتماعی، تفسیر و سیرت دنیوی دارند.**

باکس قلب

1. قدرت، اقتدار و مشروعیت را قاطی نکن!
* قدرت: توان تأثیرگذاری بر اراده دیگران.
* اقتدار: قدرتی که به صورت رسمی پذیرفته شده و مقبول باشد.
* مشروعیت: حقانیت و قانونی بودن قدرت.
تقلب:
قدرت + پذیرش رسمی = اقتدار

2. دو نوع تبعیت
تبعیت با رضایت: از روی میل و رضایت درونی.
تبعیت با اکراه: از ترس، تهدید یا اجبار.
این تعریف‌ها بارها در امتحان آمده‌اند.

3. چه زمانی قدرت هم مشروع است هم مقبول؟
وقتی:
* مطابق حکم و قانون الهی باشد $\Rightarrow$ مشروعیت حقیقی
* مردم نیز با رضایت از آن تبعیت کنند $\Rightarrow$ مقبولیت اجتماعی
در این حالت هر دو را دارد.

4. سیاست چیست؟
«قدرت سازمان‌یافته برای دستیابی به هدفی معین» را سیاست می‌گویند.
جای خالی پرتکرار:
هرگاه قدرت برای رسیدن به هدفی معین سازمان پیدا کند $\Rightarrow$ سیاست

5. تقسیم‌بندی نظام‌های سیاسی

بر اساس تعداد افراد تصمیم‌گیر:

1. حکومت یک نفر

2. حکومت اقلیت

3. حکومت اکثریت مردم (دموکراسی)

فرمول حفظی:

یک نفر ← اقلیت ← اکثریت

6. تفاوت دموکراسی و جمهوری در نگاه ارسطو

دموکراسی: حکومت اکثریت بر اساس خواسته‌ها و تمایلات مردم.

جمهوری: حکومت اکثریت بر اساس حقیقت، فضیلت و عقلانیت.

این مقایسه از پرتکرارترین سؤال‌های فصل است.

جمع‌بندی شب امتحان

قدرت = تأثیرگذاری بر دیگران

اقتدار = قدرت پذیرفته‌شده

تبعیت = رضایت یا اکراه

مشروعیت + مقبولیت = بهترین حالت قدرت

سیاست = قدرت سازمان‌یافته برای هدف مشخص

دموکراسی = خواست اکثریت | جمهوری = حقیقت و فضیلت اکثریت.

نکته کلی: پرسش‌های این درس حول جمعیت و اقتصاد می‌چرخد. اگر سؤال درباره بقا، گسترش فرهنگ یا سیاست‌گذاری باشد به جمعیت مربوط است؛ اگر درباره نفت، تولید ملی، تحریم یا اقتصاد مقاومتی باشد به بعد اقتصادی هویت ایران مربوط می‌شود

بخش سوم: آزمون طراحی‌شده از این درس

نام و نام خانوادگی: ..... تاریخ: ..... نمره: .....
از ۲۰

سؤالات درست/نادرست

۱) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
مقبولیت و مشروعیت حقیقی نمی‌توانند با هم باشند.

۲) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
قدرتی که بدون استفاده از تهدید و با رضایت تبعیت‌کنندگان به دست می‌آید،
مقبولیت و مشروعیت دارد.

۳) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
قدرت اجتماعی؛ یعنی تاثیرگذاری بر اراده دیگران و به خدمت گرفتن کار ارادی
دیگران.

۴) درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.
اگر قدرت، مخالف با ایدئولوژی‌های ساختگی بشری باشد، مشروعیت دروغین دارد.

سؤالات جای خالی

۵) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
کسانی که توان تأثیرگذاری بیشتری بر اراده دیگران دارند، از ..... بیشتری
برخوردارند.

۶) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
قدرتی که با مقبولیت همراه باشد و به صورت رسمی پذیرفته شده باشد، «اقتدار»
نامیده می‌شود.

۷) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:
قدرتی که بدون استفاده از تهدید و با رضایت طرف مقابل به دست می‌آید دارای
«مقبولیت» است.

۸) با توجه به مقایسه دو نوع قدرت جدول زیر را کامل کنید.
نوع قدرت

نهاد یا نظام اعمال قدرت

نوع سلطه

قدرت سخت

الف) .....سیاسی و اقتصادی

قدرت نرم

نظام آموزشی

ب) .....

سؤالات چهارگزینه‌ای

۹) کدام گزینه به مفهوم «اقتدار» اشاره دارد؟

الف) قدرت مقبول که مشروعیت دارد.

ب) قدرت مقبول که به صورت رسمی پذیرفته شده باشد.

ج) قدرت مشروع که مقبولیت دارد.

د) قدرت مشروع که به صورت رسمی پذیرفته شده باشد.

۱۰) عبارت مناسب را از داخل گیومه « » انتخاب کنید.

سال ۱۴۰۳: تنها راه تأثیر گذاردن بر اراده دیگران و به خدمت گرفتن فعالیت ارادی ایشان، جلب «تبعیت - مشارکت» آنهاست.

۱۱) عبارت مناسب را از داخل گیومه « » انتخاب کنید.

سال ۱۴۰۳: قدرتی که بدون استفاده از تهدید و رضایت تبعیت‌کنندگان به دست می‌آید، «مقبولیت - مشروعیت» دارد.

۱۲) کلمه‌های مناسب را از داخل گیومه « » انتخاب کنید.

سال ۱۴۰۴: قدرتی که بدون استفاده از تهدید و با رضایت تبعیت‌کنندگان به دست می‌آید، «مقبولیت - مشروعیت» دارد.

نظام سیاسی و انواع آن

سؤالات تعریف مفهومی

۱۳) انواع جلب تبعیت دیگران را نام برده و تعریف کنید.

سؤالات پرسش کوتاه/تشریحی

۱۴) منظور از اقتدار چیست؟

۱۵) چه زمانی قدرت هم «مقبولیت اجتماعی» و هم «مشروعیت حقیقی» دارد؟

سؤالات تطبیقی

۱۶) هریک از تعاریف ستون اول به کدامیک از مفاهیم ستون دوم اشاره دارد؟ (مورد اضافی است).

تعاریف

مفاهیم

الف) قدرتی که بدون استفاده از تهدید و با رضایت طرف مقابل به دست میآید.
- مقدار مقبولیت

ب) قدرتی که با مقبولیت همراه باشد و به صورت رسمی پذیرفته شده باشد.
- قدرت اجتماعی

ج) خواست و اراده کسانی که قدرت بر آنها اعمال میشود.
- اقتدار

د) توان تأثیرگذاری بیشتر بر اراده دیگران- مقبولیت قدرت
- قدرت نرم

سؤالات پرسش کوتاه/تشریحی

۱۷) قدرت «گاندی» و «استالین» چه نوع تبعیتی را به همراه داشته است؟

الف) تبعیت با کراهت - تبعیت با رضایت

ب) تبعیت همراه با مشروعیت حقیقی - تبعیت همراه با مشروعیت دروغین

ج) تبعیت با رضایت - تبعیت با کراهت

د) تبعیت همراه با مقبولیت اجتماعی - تبعیت همراه با اقتدار

پاسخنامه آزمون طراحی شده

شماره	پاسخ
۱	غلط

۲	غلط
۳	صحیح
۴	نادرست؛ اگر قدرت موافق با ایدئولوژیهای ساختگی بشری باشد، مشروعیت دروغین دارد.
۵	قدرت اجتماعی
۶	اقتدار
۷	مقبولیت
۸	الف) نهادهای نظامی ب) سلطه‌ی فرهنگی
۹	گزینهٔ « »: قدرت مقبول که به‌صورت رسمی پذیرفته شده باشد.
۱۰	تبعیت
۱۱	مقبولیت
۱۲	مقبولیت
۱۳	تبعیت با کراهت: تبعیتی است که ناشی از تهدید و ترس باشد. تبعیت با رضایت: تبعیتی است که با رضایت و میل درونی همراه است.

قدرتی که با مقبولیت همراه باشد و به صورت رسمی پذیرفته شده باشد.	۱۴
اگر تبعیت از قدرت با رضایت و میل همراه باشد، آن قدرت مقبولیت اجتماعی دارد و اگر آن قدرت مطابق قانون و حکم الهی باشد، مشروعیت حقیقی هم دارد.	۱۵
الف → قدرت نرم (قدرتی که بدون تهدید و با رضایت به دست می‌آید) ب → قدرت اجتماعی (قدرتی که با مقبولیت همراه و به صورت رسمی پذیرفته شده) ج → اقتدار (خواست و اراده کسانی که قدرت بر آنها اعمال می‌شود) د → مقبولیت قدرت	۱۶
گزینه ۳ قدرت گاندی → تبعیت با رضایت (یا همراه با مقبولیت اجتماعی) قدرت استالین → تبعیت با کراهت	۱۷

درس دهم: ابعاد جمعیتی و اقتصادی هویت ایران

درس دهم: ابعاد جمعیتی و اقتصادی هویت ایران

بخش اول: خلاصه درس

جمعیت و هویت

جمعیت هر جامعه با هویت آن ارتباط دارد. نخستین شرط بقای هر جامعه، جمعیت آن است. افزایش یا کاهش شدید جمعیت می‌تواند مسئله‌ای هویتی باشد، زیرا بر گسترش فرهنگ، توان سیاسی، اقتصادی و امکان سلطه یا استقلال جامعه اثر می‌گذارد. از این رو سیاست‌های جمعیتی برای حل مسائل جمعیت به کار می‌روند.

اقتصاد و هویت

اقتصاد هر جامعه با هویت آن پیوند دارد، زیرا شیوه تولید، مصرف، کار، رفاه و وابستگی اقتصادی بر استقلال و فرهنگ جامعه اثر می‌گذارد. اقتصاد وابسته به نفت ممکن است در کوتاه‌مدت احساس رفاه ایجاد کند، اما می‌تواند تولید ملی را ضعیف، دولت را بزرگ و اقتصاد را شکننده کند.

اقتصاد مقاومتی

ایران اسلامی برای بازسازی هویت اقتصادی خود، اجرای قانون اساسی و سیاست‌های اقتصاد مقاومتی را دنبال می‌کند. تحریم‌های نفتی و مالی با هدف محدود کردن درآمد نفتی کشور و جلوگیری از انتقال آن به ایران اعمال شده‌اند. اقتصاد مقاومتی به دنبال کاهش وابستگی، تقویت تولید ملی و حفظ استقلال اقتصادی است.

جدول جمع‌بندی مفاهیم

مفهوم	توضیح
جمعیت	شرط بقای جامعه و گسترش فرهنگ
سیاست جمعیتی	چاره‌اندیشی نظام سیاسی برای جمعیت
اقتصاد وابسته به نفت	رشد و افول وابسته به درآمد نفت
تولید ملی	پایه استقلال اقتصادی
اقتصاد مقاومتی	کاهش وابستگی و تقویت توان داخلی
تحریم اقتصادی	ابزار فشار بر هویت اقتصادی

نکات پرتکرار و احتمالی امتحان نهایی

- رابطه جمعیت و هویت
- سیاست‌های جمعیتی
- ویژگی‌های اقتصاد وابسته به نفت
- اقتصاد مقاومتی و اهداف تحریم‌ها

نمودار ذهنی فصل

- جمعیت و اقتصاد ← بقا و استقلال جامعه ← سیاست‌های جمعیتی + اقتصاد
- مقاومتی ← بازسازی هویت اقتصادی

بخش دوم: تشریح کامل سؤال‌های بانک تست و امتحان نهایی
در این بخش، همه‌ی سؤال‌های موجود در بانک تست این درس به‌ترتیب آمده
است. تعداد سؤال‌های این درس: ۶۴ مورد.

سؤال ۱ (جای خالی / سال ۱۳۹۸)

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.
هویت جوامع غربی براساس ..... شکل گرفته است.
اولین شرط بقای هر جامعه ..... آن است

پاسخ: اقتصاد

جمعیت

سؤال ۲ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۳۹۸)

گزینه‌ی درست را انتخاب کنید:

راهکارهایی که برای حل مشکلات جمعیتی اندیشیده می‌شود چه نام دارد؟
الف) سیاست‌های تشویقی ب) سیاست‌های جامعه ج) سیاست‌های جمعیتی
د) سیاست‌های توزیع متعادل جمعیت
افزایش جمعیت یک جامعه زمینه‌ساز گسترش چه عامل مهمی است؟
الف) گسترش وضع اقتصاد ب) گسترش شهرنشینی ج) گسترش فرهنگ د)
گسترش جمعیت جوان

پاسخ: گزینه «سیاست‌های جمعیتی»

گزینه «گسترش فرهنگ»

سؤال ۳ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۸)

منظور از سیاست‌های جمعیتی چیست؟

پاسخ: وقتی یک جامعه با کاهش یا افزایش جمعیت مواجه می‌شود، نظام

سیاسی آن برای حل مشکل جمعیت چاره‌اندیشی می‌کند و با همراهی و

همکاری مردم، راهکارهایی را به اجرا در می‌آورد.

سؤال ۴ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۹)

چهار مورد از عوامل کاهش جمعیت و سالمندی جمعیت در غرب را بنویسید.

پاسخ: بالا رفتن سن ازدواج - افزایش بی‌ثباتی - فروپاشی خانواده‌ها و طلاق - رفاه‌زدگی - مصرف‌گرایی - هزینه پنداشتن فرزندان

سؤال ۵ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۰)

در چه صورتی جهت گسترش فرهنگ اسلامی و توحیدی، افزایش جمعیت ضروری است؟

پاسخ: اگر فرهنگی که با افزایش جمعیت بسط می‌یابد، فرهنگ حق باشد نه فرهنگ باطل و همچنین، افراد و اعضای آن فرهنگ حاملان و عاملان معانی حق باشند، افزایش جمعیت ضروری است.

سؤال ۶ (درست/نادرست / سال ۱۴۰۱)

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
اولین شرط بقای هر جامعه، اقتصاد قوی و پیشرفته آن است.

پاسخ: غلط

سؤال ۷ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱)

در اصول کلی سیاست‌های جمعیتی سال به چه ضرورت‌هایی توجه شده است؟
«ذکر مورد»

پاسخ: ضرورت‌هایی از جمله افزایش جمعیت، جوانی جمعیت، حمایت از زوج‌های جوان و توانمندسازی آنان در تأمین هزینه‌های زندگی و تربیت نسل صالح و کارآمد، ترویج و نهادینه‌سازی سبک زندگی ایرانی اسلامی، فرهنگ‌سازی برای احترام و تکریم سالمندان و بهره‌مندی از تجارب و توانمندی‌های ایشان، برنامه‌ریزی برای توزیع متعادل جمعیت در نقاط مختلف کشور «ذکر مورد کافی است»

سؤال ۸ (درست/نادرست / سال ۱۴۰۲)

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
هرچه حاملان و عاملان فرهنگ و معانی آن بیشتر باشند، امکان تحول فرهنگی بیشتر است.

پاسخ: غلط

سؤال ۹ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲)

در اصول کلی سیاست‌های جمعیتی تصویب‌شده در سال به چه ضرورت‌هایی توجه شده است؟ «ذکر دو مورد»

پاسخ: افزایش جمعیت، جوانی جمعیت، حمایت از زوج‌های جوان و توانمندسازی آنان در تأمین هزینه‌های زندگی و تربیت نسل صالح و کارآمد، ترویج و نهادینه‌سازی سبک زندگی ایرانی - اسلامی، فرهنگ‌سازی برای احترام و تکریم سالمندان و بهره‌مندی از تجارب و توانمندی‌های ایشان و ... «ذکر مورد کافی است»

سؤال ۱۰ (درست/نادرست / سال ۱۴۰۰)

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
شناخت فرهنگ، پذیرش و عمل به آن صرفاً از عهده‌ی افراد و اعضای جامعه
برمی‌آید.

پاسخ: صحیح

سؤال ۱۱ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۰)

از اصول کلی سیاست‌های جمعیتی ایران از سال تا کنون، مورد را نام ببرید.

پاسخ: افزایش جمعیت، جوانی جمعیت، حمایت از زوج‌های جوان و توانمندسازی آنان در تأمین هزینه‌های زندگی و تربیت نسل صالح و کارآمد، ترویج و نهادینه‌سازی سبک زندگی ایرانی اسلامی، فرهنگ‌سازی برای احترام و تکریم سالمندان و بهره‌مندی از تجارب و توانمندی‌های ایشان، برنامه‌ریزی برای توزیع متعادل جمعیت در نقاط مختلف کشور.

سؤال ۱۲ (درست/نادرست / سال ۱۴۰۰)

اگر از سرمایه‌های نفتی به‌درستی استفاده نشود، چه پیامدهایی دارد؟

پاسخ: می‌تواند اقتصادی وابسته ایجاد کند که رشد و افول آن، به قیمت و درآمد نفت وابسته است.

سؤال ۱۳ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱)

کاهش جمعیت یک جامعه زمینه‌ساز چه آسیب‌هایی است؟

پاسخ: کاهش جمعیت یک جامعه به محدود شدن گستره‌ی فرهنگ آن منجر می‌شود. امکان تسلط جوامع و فرهنگ‌های دیگر بر آن جامعه را فراهم می‌آورد.

سؤال ۱۴ (تعریف مفهومی / سال ۱۴۰۱)

اصطلاحات زیر را تعریف کنید:

سیاست‌های جمعیتی

پاسخ: وقتی یک جامعه با کاهش یا افزایش جمعیت مواجه می‌شود، نظام سیاسی آن برای حل مشکل جمعیت چاره‌اندیشی می‌کند و با همراهی و همکاری مردم تدابیر و راه‌حل‌هایی را به اجرا درمی‌آورد.

سؤال ۱۵ (درست/نادرست / سال ۱۴۰۰)

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
از کارکردهای مهم خانواده تأمین جمعیت است.

پاسخ: صحیح

سؤال ۱۶ (چهارگزینه‌ای)

در چه صورت فرهنگ، گسترش بیشتری می‌یابد؟
الف) حاملان و عاملان آن، بیشتر باشند
ب) دینی باشد
ج) بعد اقتصادی مطلوبی داشته باشد
د) دنیوی باشد

پاسخ: گزینه‌ی «حاملان و عاملان آن، بیشتر باشند»

سؤال ۱۷ (تکمیل جدول/شکل / سال ۱۴۰۰)

تدابیر و راه‌حلهایی که برای حل مشکل جمعیتی اندیشیده می‌شود چه نام دارد؟

پاسخ: سیاست‌های جمعیتی

سؤال ۱۸ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲)

جمله «پیامبر اسلام (ص)، روز محشر به کثرت پیروان خود مباحثات می‌کند.» به اهمیت چه موضوعی اشاره دارد؟

پاسخ: جمعیت مناسب

سؤال ۱۹ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲)

چرا تأمین جمعیت مناسب برای یک جامعه، مسئله های هویتی است؟

پاسخ: کاهش جمعیت یک جامعه به محدود شدن گسترده‌ی فرهنگ آن منجر می‌شود و امکان تسلط جوامع و فرهنگ‌های دیگر بر آن جامعه را فراهم می‌آورد. از این رو تأمین جمعیت مناسب برای یک جامعه، مسئله‌ای هویتی است.

سؤال ۲۰ (جای خالی / سال ۱۴۰۲)

جمله‌های زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.
کاهش بیش از حد رشد سالانه‌ی جمعیت در سال‌های اخیر، تغییر و بازنگری در سیاست «کاهش جمعیت» را ضروری ساخت.

پاسخ: کاهش جمعیت

سؤال ۲۱ (جای خالی / سال ۱۴۰۲)

نمودار را کامل کنید.

پاسخ:

سؤال ۲۲ (تکمیل جدول/شکل / سال ۱۴۰۳)

تدابیر و راه‌حلهایی که برای حل مشکل جمعیتی اندیشیده می‌شود، چه نام دارد؟

پاسخ: سیاست‌های جمعیتی

سؤال ۲۳ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳)

کاهش جمعیت یک جامعه چه تأثیراتی بر هویت آن جامعه دارد؟

پاسخ: کاهش جمعیت یک جامعه نیز به محدود شدن گسترده‌ی فرهنگ آن منجر می‌شود و امکان تسلط جوامع و فرهنگ‌های دیگر بر آن جامعه را فراهم می‌آورد. از این‌رو تأمین جمعیت مناسب برای یک جامعه، مسئله‌ای هویتی است.

سؤال ۲۴ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۹)

چرا تأمین جمعیت مناسب برای یک جامعه مسئله‌ای هویتی است؟

پاسخ: جمعیتی که جامعه زمینه‌ساز گسترش فرهنگ آن است؛ کاهش جمعیتی که جامعه امکان تسلط جوامع و فرهنگ‌های دیگر بر آن جامعه را فراهم می‌آورد، از این رو تأمین جمعیت مناسب برای یک جامعه، مسئله‌ای هویتی است.

سؤال ۲۵ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳)

بسط و گسترش یک جامعه، از طریق ..... صورت می‌گیرد.

- تسلط بر جوامع دیگر

- سیاست‌های جمعیتی

- گسترش فرهنگ

- رشد اقتصاد

پاسخ: گزینه‌ی «گسترش فرهنگ»

سؤال ۲۶ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳)

سیاست‌های جمعیتی در چند جهت است؟ نام ببرید.

پاسخ: افزایش و کاهش جمعیت

سؤال ۲۷ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳)

دو مورد از دلایل پیری و سالمندی جمعیت در جوامع غربی را بنویسید.

پاسخ: بالا رفتن سن ازدواج، افزایش بی‌ثباتی، فروپاشی خانواده‌ها و طلاق، رفاه‌زدگی، مصرف‌گرایی و هزینه پنداشتن فرزندان

سؤال ۲۸ (جای خالی / سال ۱۴۰۳)

جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.
تدابیر و راه‌حل‌های نظام سیاسی برای حل مشکلات جمعیت «سیاست‌های جمعیتی» نامیده می‌شود.

پاسخ: سیاست‌های جمعیتی

سؤال ۲۹ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۴)

درست و نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید.
کاهش بیش از حد رشد سالانه‌ی جمعیت در سال‌های اخیر، بازنگری در سیاست افزایش جمعیت را ضروری ساخت.
سرمایه‌داری، عامل اصلی هویت‌یابی افراد و جوامع غربی است.

پاسخ: نادرست

درست

سؤال ۳۰ (جای خالی / سال ۱۴۰۴)

جاهای خالی را با عبارتهای مناسب پر کنید.
وقتی یک جامعه با کاهش یا افزایش جمعیت روبه‌رو می‌شود، «نظام سیاسی» آن برای حل مشکل جمعیت چاره‌اندیشی می‌کند.

پاسخ: نظام سیاسی

سؤال ۳۱ (جای خالی)

با توجه به اطلاعات داده‌شده، شکل را کامل کنید.
الف) .....

پاسخ: الف) افزایش جمعیت جامعه

سؤال ۳۲ (درست/نادرست / سال ۱۴۰۴)

درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.
تأمین جمعیت مناسب برای یک جامعه، مسئلهای هویتی است.

پاسخ: درست

سؤال ۳۳ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۴)

بیشتر بودن حاملان و عاملان یک فرهنگ چه نتیجهای دارد؟

پاسخ: آن فرهنگ بیشتر گسترش می‌یابد.

سؤال ۳۴ (تکمیل جدول/شکل / سال ۱۴۰۴)

هر عبارت درباره‌ی چه مفهومی است؟
تدابیر و راه‌حلهایی که نظام سیاسی با همراهی مردم برای حلّ مشکل جمعیت
اجرا می‌کند: «سیاست‌های جمعیتی»

پاسخ: سیاست‌های جمعیتی

سؤال ۳۵ (جای خالی)

با توجه به اطلاعات داده‌شده، شکل را کامل کنید.
الف) .....

پاسخ: پایبندی به فرهنگ جامعه

سؤال ۳۶ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۴)

کدام عامل در سال‌های اخیر، تغییر و بازنگری در سیاست «کاهش جمعیت» را برای کشور ما ضروری ساخت؟
اقتصاد هر جامعه چه رابطهای با هویت آن دارد؟

پاسخ: کاهش بیش از حد و کم‌سابقه‌ی رشد سالانه‌ی جمعیت

سؤال ۳۷ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۸)

اقتصاد مقاومتی چیست؟

پاسخ: اقتصادی پیشرفته، مستقل و مستحکم است که با اعتقاد به تعالیم اسلام و تکیه بر دانش و فناوری، هویت اقتصادی نوینی برای ایران می‌سازد.

سؤال ۳۸ (درست/نادرست / سال ۱۳۹۸)

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
رفاهی که از راه درآمدهای نفتی به وجود می‌آید، پایدار است.

پاسخ: غلط

سؤال ۳۹ (جای خالی / سال ۱۳۹۸)

جاهای خالی را با عبارت مناسب پر کنید:
در جامعه‌ی سرمایه‌داری، هویت اشخاص بر مبنای «ثروت» شناخته می‌شود.

پاسخ: ثروت «توان اقتصادی، سرمایه»

سؤال ۴۰ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۸)

چهار مورد از ویژگی‌های اقتصاد مقاومتی را بنویسید.

پاسخ: اقتصادی پیشرفته، مستقل و مستحکم است که با اعتقاد به تعالیم اسلام و تکیه بر دانش و فناوری، هویت اقتصادی نوینی برای ایران می‌سازد. خودکفایی، دارای روحیه جهادی، خطرپذیری، امید، همبستگی، خلاقیت و نوآوری، درون زایی در عین برون گرایی ... از ویژگی‌های اقتصاد مقاومتی است. (چهار مورد کافی است.)

سؤال ۴۱ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۳۹۹)

آسیب‌های مبتنی بر اقتصاد نفتی را بنویسید. «ذکر دو مورد»

پاسخ: شکل‌گیری تولید ملی ضعیف و شکننده؛

در کوتاه‌مدت احساس رفاه بیشتری به ارمغان می‌آورد اما پایدار نیست؛
وضعیت شکننده‌ای را به وجود می‌آورد که زمینه‌ی سوءاستفاده‌ی قدرت‌های
جهانی را فراهم می‌آورد؛
دولت بزرگی به وجود می‌آید که می‌کوشد به کمک درآمدهای نفتی و نه رواج
کسب‌وکار، رفاه اقتصادی را تأمین کند.

سؤال ۴۲ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۰)

تأثیر سرمایه‌های نفتی بر اقتصاد را بنویسید.

پاسخ: سرمایه‌های نفتی می‌تواند به انواع دارایی‌ها و ثروت‌ها مانند صنایع و
کارخانجات تولیدی مختلف تبدیل شود؛ اما اگر به درستی از آن استفاده نشود،
می‌تواند اقتصادی وابسته ایجاد کند که رشد و افول آن، به قیمت و درآمد نفتی
وابسته است.

سؤال ۴۳ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱)

به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.
چرا کشورهای سلطه‌گر غرب جنگ اقتصادی تمام‌عیاری را علیه کشور ما به راه
انداخته‌اند؟

پاسخ: زیرا پاشنه‌ی آشیل ایران اسلامی را اقتصاد می‌دانند. «یا به علت ضعف
اقتصادی»

سؤال ۴۴ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱)

الگوی اقتصاد مقاومتی چه دستاوردهایی به همراه می‌آورد؟

پاسخ: برای مردم ایران امنیت، رفاه و پیشرفت همراه با عدالت؛ و برای جهان
اسلام و بشریت الگویی ایرانی اسلامی از رشد و شکوفایی را به ارمغان می‌آورد.
«اشاره به ویژگی‌های دیگر اقتصاد مقاومتی هم صحیح است»

سؤال ۴۵ (چهارگزینه‌ای)

کدام مورد از ویژگی‌های اقتصاد وابسته به نفت نیست؟

الف) تولید ملی شکننده و ضعیف

ب) ایجاد درآمد هنگفت و بدون زحمت

ج) احساس رفاه در کوتاه‌مدت

د) رفاه اقتصادی ناشی از رواج کسب و کار

پاسخ: گزینه‌ی «رفاه اقتصادی ناشی از رواج کسب و کار»

سؤال ۴۶ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲)

کشورهای غربی، پاشنه آشیل ایران اسلامی را چه میدانند؟

پاسخ: اقتصاد

سؤال ۴۷ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۰)

انواع سیاستهای جمعیتی را نام ببرید.

پاسخ: افزایش دهنده یا کاهش دهنده جمعیت.

سؤال ۴۸ (جای خالی / سال ۱۴۰۱)

جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید:

عامل اصلی هویت‌یابی افراد و جوامع غربی «سرمایه‌داری» است.

پاسخ: سرمایه داری

سؤال ۴۹ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱)

اقتصاد امروز با چه معضلاتی دست به گریبان بوده است؟

نمونه را نام ببرید.

پاسخ: تورم، بیکاری، وابستگی به نفت، توزیع نابرابر درآمد و امکانات،
تجمل‌گرایی و مصرف‌گرایی

سؤال ۵۰ (درست/نادرست / سال ۱۴۰۱)

در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
غرب، شیوه‌های اقتصادی سازگار با اقتصاد سرمایه‌داری را در سراسر جهان نابود
می‌کند.

پاسخ: غلط

سؤال ۵۱ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۱)

اقتصاد امروز ایران چه دستاوردها و چه معضلاتی داشته است؟ «هر کدام دو
مورد»

پاسخ: دستاوردها: ارتقای شاخص‌های بهداشت و درمان، پیشرفت در صنایع هسته‌ای و نانو، مقابله با تحریم‌ها و ...
معضلات: تورم، بیکاری، وابستگی به نفت، توزیع نابرابر درآمد و امکانات،
تجمل‌گرایی و مصرف‌گرایی و ...

سؤال ۵۲ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۰)

چرا رفاه حاصل از اقتصاد نفتی پایدار نیست؟

پاسخ: - ایجاد درآمدی هنگفت و بدون زحمت؛
- شکل‌گیری تولید ملی ضعیف و شکننده وابسته به نفت؛
- به وجود آمدن دولت بزرگی که به کمک درآمدهای نفتی رفاه اقتصادی را ایجاد می‌کند نه رواج کسب‌وکار؛
- فراهم شدن زمینه سوء استفاده قدرت‌های جهانی. «ذکر مورد کفایت»

سؤال ۵۳ (پرسش کوتاه/تشریحی)

حمایت از تولید ملی، جهت تحقق اقتصاد مقاومتی به چه معناست؟ یکی از وظایف دولت یا تولیدکننده را در این زمینه بنویسید.

پاسخ: حمایت از تولید ملی یعنی کمک به صنعت کشور برای تولید کالایی با کیفیت و قیمت مناسب.

وظیفه‌ی دولت: ارائه‌ی تسهیلات به تولید کننده، ممنوعیت واردات کالاهای مشابه داخلی، افزایش تعرفه‌های گمرکی بر کالاهای وارداتی.
وظیفه‌ی تولیدکننده: کنار گذاشتن سودجویی و فرصت‌طلبی و خدمت به مردم و جامعه به‌عنوان هدفی مهم.

سؤال ۵۴ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۲)

راه نجات اقتصادی ایران و احیای هویت آن چیست؟

پاسخ: آرمان بازسازی هویت اقتصادی خود را با اجرای قانون اساسی و سیاست‌های اقتصاد مقاومتی تعقیب می‌کند.

سؤال ۵۵ (تطبیقی / سال ۱۴۰۳)

هر یک از تعاریف ستون اول به کدامیک از مفاهیم ستون دوم اشاره دارد؟
«مورد اضافی است»

تعاریف

مفاهیم

الف) تکیه بر دانش و فناوری و ظرفیت‌های مولد مردمی و دولتی - اقتصاد
سوسیالیستی

ب) پاشنه‌ی آشیل؛ و جنگ تمام‌عیار غرب علیه کشور - اقتصاد سرمایه‌داری

ج) عامل هویت‌یابی افراد و جوامع غربی - اقتصاد ایران

د) اقتصادی وابسته که رشد و افول آن به یک ماده‌ی خام وابسته است.

- اقتصاد مقاومتی

- اقتصاد تک‌محصولی

پاسخ: الف) اقتصاد مقاومتی ب) اقتصاد ایران ج) اقتصاد سرمایه‌داری د) اقتصاد تک‌محصولی

سؤال ۵۶ (جای خالی / سال ۱۴۰۳)

**جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.
عامل اصلی هویت‌یابی افراد و جوامع غربی «سرمایه‌داری» است.**

پاسخ: سرمایه‌داری

سؤال ۵۷ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۳)

چرا کشورهای غربی جنگ اقتصادی تمام عیاری را علیه کشور ما به راه انداخته اند؟

پاسخ: برخی از کشورهای سلطه‌گر غرب که از سویی اقتصاد را اساس همه چیز می‌پندارند و از سوی دیگر، تمامی شیوه‌های اقتصادی غیرسرمایه‌داری را نابود شده می‌بینند، پاشنه‌ی آشیل ایران اسلامی را اقتصاد می‌دانند.

سؤال ۵۸ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۴۰۳)

کدام گزینه از ویژگی‌های اقتصاد مقاومتی نیست؟

الف) حضور فعال و مؤثر در تعاملات جهانی

ب) تکیه بر ظرفیت‌های مولد مردمی و دولتی

ج) احساس رفاه بیشتر در کوتاه‌مدت

د) روحیه خلاقیت و نوآوری

پاسخ: گزینه‌ی «احساس رفاه بیشتر در کوتاه‌مدت»

سؤال ۵۹ (تکمیل جدول/شکل / سال ۱۴۰۴)

اقتصاد تک‌محصولی «متکی به نفت» چه مشکلاتی را برای کشور ما به دنبال داشته است؟ «ذکر دو مورد کافی است.»

پاسخ: اگر به درستی از آن استفاده نشود، می‌تواند اقتصادی وابسته ایجاد کند که رشد و افول آن، به قیمت و درآمد نفت وابسته است. چنین اقتصادی به دلیل آنکه درآمدی هنگفت و بدون زحمت ایجاد می‌کند، باعث شکل‌گیری تولید ملی ضعیف و شکننده می‌شود که مستقیم و غیرمستقیم وابسته به نفت است. / دولت بزرگی به وجود می‌آورد که می‌کوشد به کمک درآمدهای نفتی و نه رواج کسب‌وکار، رفاه اقتصادی را تأمین کند. / این وضعیت می‌تواند در کوتاه‌مدت احساس رفاه بیشتری را آن هم با نوسانات زیاد برای مردم به ارمغان آورد؛ اما پایدار نیست. / وضعیت شکننده‌ای را به وجود می‌آورد که زمینه‌ی سوءاستفاده‌ی قدرت‌های جهانی را فراهم می‌آورد. «ذکر دو مورد کافی است.»

سؤال ۶۰ (چهارگزینه‌ای / سال ۱۴۰۴)

کلمه‌های مناسب را از داخل کمانک « » انتخاب کنید.
کشورهای سلطه‌گر غرب، پاشنه‌ی آشیل ایران اسلامی را «فرهنگ - اقتصاد» می‌دانند.

پاسخ: اقتصاد

سؤال ۶۱ (چهارگزینه‌ای)

استفاده‌ی نادرست از سرمایه‌های نفتی چه پیامدی دارد؟
الف) ایجاد اقتصاد وابسته
ب) تأمین رفاه اقتصادی به کمک کسب‌وکار
ج) شکل‌گیری تولید ملی مقاوم
د) به ارمغان آوردن احساس رفاه در بلندمدت

پاسخ: گزینه‌ی «ایجاد اقتصاد وابسته»

سؤال ۶۲ (جای خالی / سال ۱۴۰۴)

جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.
ایران اسلامی، آرمان بازسازی هویت اقتصادی خود را با اجرای قانون اساسی و سیاست‌های «اقتصاد مقاومتی» تعقیب می‌کند.

پاسخ: اقتصاد مقاومتی

سؤال ۶۳ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۴)

ایران اسلامی، آرمان بازسازی هویت اقتصادی خود را چگونه تعقیب میکند؟

پاسخ: با اجرای قانون اساسی و سیاست‌های اقتصاد مقاومتی

سؤال ۶۴ (پرسش کوتاه/تشریحی / سال ۱۴۰۴)

انواع تحریم‌های اقتصادی نفتی و مالی با چه اهدافی علیه کشور ما اتخاذ شده است؟ «ذکر دو مورد»

پاسخ: اولاً درآمد نفتی کشور را محدود کنند؛ ثانیاً از انتقال آن به کشور ممانعت ورزند.

باکس قلب

1. جمعیت مناسب یک مسئله هویتی است

کاهش جمعیت باعث محدود شدن گسترش فرهنگ یک جامعه می‌شود و زمینه سلطه فرهنگ‌های دیگر را فراهم می‌کند؛ به همین دلیل تأمین جمعیت مناسب یک مسئله هویتی محسوب می‌شود.

تقلب:

جمعیت کم $\Rightarrow$ فرهنگ ضعیف $\Rightarrow$ نفوذ فرهنگ‌های دیگر

2. سیاست‌های جمعیتی چیست؟

وقتی جامعه با افزایش یا کاهش جمعیت روبه‌رو شود، نظام سیاسی برای حل آن راهکارها و تدابیری اتخاذ می‌کند که به آن سیاست‌های جمعیتی می‌گویند.

3. علت سالمندی جمعیت در غرب

مهم‌ترین عوامل:

- * بالا رفتن سن ازدواج
- * افزایش طلاق و فروپاشی خانواده
- * رفاه‌زدگی و مصرف‌گرایی
- * فرزند را هزینه دانستن

این مورد خیلی پرتکرار است.

4. هویت اقتصادی جوامع سرمایه‌داری

در جامعه سرمایه‌داری هویت افراد بر اساس ثروت، سرمایه و توان اقتصادی شناخته می‌شود.

کلیدواژه تستی:

سرمایه‌داری $\Rightarrow$ ثروت و سرمایه

5. اقتصاد مقاومتی را حفظ کن

اقتصاد مقاومتی:

- * بر دانش و فناوری تکیه دارد.
- * مستقل و مستحکم است.
- * خودکفایی، نوآوری و خلاقیت را تقویت می‌کند.

تقلب:

اقتصاد مقاومتی = دانش + خودکفایی + نوآوری

6. آسیب‌های اقتصاد نفتی

اگر سرمایه‌های نفتی درست استفاده نشوند:

- * اقتصاد وابسته ایجاد می‌شود.
- * تولید ملی ضعیف می‌شود.
- * رفاه کوتاه‌مدت و ناپایدار به وجود می‌آید.

فرمول حفظی:

نفت‌محوری $\Rightarrow$ وابستگی + ضعف تولید + رفاه موقت

جمع‌بندی یک‌خطی شب امتحان

جمعیت مناسب = مسئله هویتی
سیاست جمعیتی = راهکار حل مشکل جمعیت
سالمندی غرب = ازدواج دیر + طلاق + رفاه‌زدگی
سرمایه‌داری = هویت بر اساس ثروت
اقتصاد مقاومتی = دانش، خودکفایی و نوآوری
اقتصاد نفتی = وابستگی و ضعف تولید ملی.

پرسش‌های این درس حول جمعیت و اقتصاد می‌چرخد. اگر سؤال درباره بقا، گسترش فرهنگ یا سیاست‌گذاری باشد به جمعیت مربوط است؛ اگر درباره نفت، تولید ملی، تحریم یا اقتصاد مقاومتی باشد به بعد اقتصادی هویت ایران مربوط می‌شود

بخش سوم: آزمون طراحی‌شده از این درس

نام و نام خانوادگی: ..... تاریخ: ..... نمره: .....
از ۲۰

سؤالات درست/نادرست

- ۱) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
اولین شرط بقای هر جامعه، اقتصاد قوی و پیشرفته آن است.
- ۲) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
هرچه حاملان و عاملان فرهنگ و معانی آن بیشتر باشند، امکان تحول فرهنگی بیشتر است.
- ۳) در عبارات زیر موارد صحیح و غلط را مشخص کنید:
شناخت فرهنگ، پذیرش و عمل به آن صرفاً از عهده‌ی افراد و اعضای جامعه برمی‌آید.
- ۴) اگر از سرمایه‌های نفتی به‌درستی استفاده نشود، چه پیامدهایی دارد؟

سؤالات جای خالی

- ۵) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.
هویت جوامع غربی براساس ..... شکل گرفته است.
اولین شرط بقای هر جامعه ..... آن است
- ۶) جمله‌های زیر را با کلمات مناسب کامل کنید:
کاهش بیش از حد رشد سالانه جمعیت در سال‌های اخیر، تغییر و بازنگری در سیاست ..... را ضروری ساخت.
- ۷) نمودار را کامل کنید.

۸) جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.
تدابیر و راه‌حل‌های نظام سیاسی برای حل مشکلات جمعیت ..... نامیده می‌شود.

سؤالات چهارگزینه‌ای

۹) گزینه‌ی درست را انتخاب کنید:

راهکارهایی که برای حل مشکلات جمعیتی اندیشیده می‌شود چه نام دارد؟
الف) سیاست‌های تشویقی ب) سیاست‌های جامعه ج) سیاست‌های جمعیتی د) سیاست‌های توزیع متعادل جمعیت

افزایش جمعیت یک جامعه زمینه‌ساز گسترش چه عامل مهمی است؟
الف) گسترش وضع اقتصاد ب) گسترش شهرنشینی ج) گسترش فرهنگ د) گسترش جمعیت جوان

۱۰) کدام گزینه از ویژگی‌های اقتصاد مقاومتی نیست؟

الف) حضور فعال و مؤثر در تعاملات جهانی
ب) تکیه بر ظرفیت‌های مولد مردمی و دولتی
ج) احساس رفاه بیشتر در کوتاه‌مدت
د) روحیه خلاقیت و نوآوری

۱۱) کلمه‌های مناسب را از داخل کمانک « » انتخاب کنید.
کشورهای سلطه‌گر غرب، پاشنه‌ی آشیل ایران اسلامی را «فرهنگ - اقتصاد» می‌دانند.

سؤالات پرسش کوتاه/تشریحی

۱۲) منظور از سیاست‌های جمعیتی چیست؟

۱۳) چهار مورد از عوامل کاهش جمعیت و سالمندی جمعیت در غرب را بنویسید.

۱۴) در چه صورتی جهت گسترش فرهنگ اسلامی و توحیدی، افزایش جمعیت ضروری است؟

۱۵) درست و نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید.

کاهش بیش از حد رشد سالانه‌ی جمعیت در سال‌های اخیر، بازنگری در سیاست افزایش جمعیت را ضروری ساخت.

سرمایه‌داری، عامل اصلی هویت‌یابی افراد و جوامع غربی است.

۱۶) کدام مورد از ویژگی‌های اقتصاد وابسته به نفت نیست؟

الف) تولید ملی شکننده و ضعیف
ب) ایجاد درآمد هنگفت و بدون زحمت

ج) احساس رفاه در کوتاه‌مدت

د) رفاه اقتصادی ناشی از رواج کسب و کار

۱۷» در اصول کلی سیاست‌های جمعیتی سال به چه ضرورت‌هایی توجه شده است؟ «ذکر مورد»

پاسخنامه آزمون طراحی‌شده

شماره	پاسخ
۱	غلط
۲	غلط
۳	صحیح
۴	می‌تواند اقتصادی وابسته ایجاد کند که رشد و افول آن، به قیمت و درآمد نفت وابسته است.
۵	اقتصاد جمعیت
۶	کاهش جمعیت
۷	
۸	سیاست‌های جمعیتی
۹	گزینه‌ی «سیاست‌های جمعیتی» گزینه‌ی «گسترش فرهنگ»
۱۰	گزینه‌ی «احساس رفاه بیشتر در کوتاه‌مدت»
۱۱	اقتصاد

وقتی یک جامعه با کاهش یا افزایش جمعیت مواجه می‌شود، نظام سیاسی آن برای حل مشکل جمعیت چاره‌اندیشی می‌کند و با همراهی و همکاری مردم، راهکارهایی را به اجرا در می‌آورد.	۱۲
بالا رفتن سن ازدواج - افزایش بی‌ثباتی - فروپاشی خانواده‌ها و طلاق - رفاه‌زدگی - مصرف‌گرایی - هزینه پنداشتن فرزندان	۱۳
اگر فرهنگی که با افزایش جمعیت بسط می‌یابد، فرهنگ حق باشد نه فرهنگ باطل و همچنین، افراد و اعضای آن فرهنگ حاملان و عاملان معانی حق باشند، افزایش جمعیت ضروری است.	۱۴
نادرست درست	۱۵
گزینه‌ی «رفاه اقتصادی ناشی از رواج کسب و کار»	۱۶
ضرورت‌هایی از جمله افزایش جمعیت، جوانی جمعیت، حمایت از زوج‌های جوان و توانمندسازی آنان در تأمین هزینه‌های زندگی و تربیت نسل صالح و کارآمد، ترویج و نهادینه‌سازی سبک زندگی ایرانی اسلامی، فرهنگ‌سازی برای احترام و تکریم سالمندان و بهره‌مندی از تجارب و توانمندی‌های ایشان، برنامه‌ریزی برای توزیع متعادل	۱۷

جمعیت در نقاط مختلف کشور «ذکر
مورد کافی است»